

ΜΗΝΙΑΙΟ
ΙΣΤΟΡΙΚΟ
ΦΙΛΟΛΟ
ΓΙΚΟ ΚΑΙ
ΚΑΜΙΤΕΧΝ.

ΠΕΡΙΟΔΙ
ΚΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΡ.
ΜΑΡΙΕΤΤΑ
ΜΙΝΩΤΟΥ

ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΖΑΚΥΘΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ χαρά σου (ποίημα)	Κωστή Παλαμά
Ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Βενιζέλου	Β. Βενιαρέλλη
Παράφρασις Θουκυδίδου	Ἐλευθερίου Βενιζέλου
Τὸ δαχτυλίδι (ποίημα)	Μιχ. Ἀργυρόπουλου
Τετράστιχα	Σίμων Μενάρδου
Τὸ Ἴόνιο Θέατρο (Ἀντώνιος Μάτσεις)	Μ. Βάλσα
Ἡ Σταχτοπούτα (ποίημα)	Μάρκον Τσιριμώκου
Ἀπ' τὰ «Τραγούδια στὴν Ἀγάπη»	Ρίτας Μπούμη
Ὁ Σολωμὸς καὶ ἡ γλῶσσα μας (τέλος)	Ν. Β. Τωμαδάκι
Στὴ Μαριέττα Μινώτου (ποίημα Θεοδ. Βρίκου μετάφρ.)	Ἀναστ. Σκιαδαρῆση
Τὸ Γαλλικὸ Ρομάντζο	Θράσου Καστανάκη
Ἰδάτινος Ἴσκιος (Henri de Régnier) μετάφρ.	Μιχ. Στασινόπουλου
Ἰντερμέτζο Χαΐνε (μετάφρ.)	Ἀναστ. Σκιαδαρῆση
Ἡ Ἀγάπη τοῦ Μπραντὲς πρὸς τὴν Ἑλλάδα	Ν. Μουσομότη
Ἡ πρώτη Ἀγάπη (Leopardi) μετάφρ.	Μαριέττας Μινώτου
Μονοτονία (ποίημα)	Ἀπ. Μαγγανῆρη
Λυρικά Ἀφισρώματα (Ταγόρ) μετάφρ.	Ἀναστ. Σκιαδαρῆση
Τὸ μαῦρο ριζικὸ (Κρητικὴ Λαϊκὴ Παράδοση)	Ἀγλαΐας Κυρμιζάκη
Δοξασίαι περὶ ψυχῆς στὴν Κεφαλλονιά	Εὐθ. Κουρούκλη
Τὰ προικιὰ τῆς Χρυσοχέρας (ποίημα)	Κώστα Δρακόπουλου
Τριολέττο	Μίμη Πομόνη
Σύγχρονη Γερμανικὴ Λογοτεχνία	Παύλου Φλώρον
Ζακυνθινὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ	Διον. Παπαγιαννόπουλου
Ἴόνιος Βιβλιογραφία	»
Βιβλιοκρισίαι—Πνευματικὴ Ζωὴ—Ἐφημερίδαι—Περιοδικὰ—Διάφορα.	»

Ἔτος Γ' 31-32-33—Ὀκτώβρ.-Νοέμβρ.-Δεκέμβρ. 1929—Τὸ τεῦχος Δρ. 5.

ΙΟΝΙΟΣ
ΓΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΣΤΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΑΙ.Σ.3.41.Φ2.0014

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ 'ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,

*
Ετησία Δραχ. 50
Εξάμηνος » 25
Ετησία Ξεωτερικού δολλάρια 2
Εκδοση πολυτελείας τὸ διπλό.

Διευθύντρια: ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ
» συντάξεως: ΡΙΤΑ ΜΠΟΥΜΗ

— Τυπώνεται στὴ Σύρο —
Ἐμβάσματα, συνεργασία καὶ ἄλλο σχετικὸ μὲ τὸ Περιοδικὸ στέλνεται στὴ Διεύθυνση: *Μαριέττα Μινώτου* Διευθύντριαν «Ἴονίου Ἀνθολογίας» Ζάκυνθον.

Ἐξεδόθησαν:

ΖΑΚΥΘΙΝΑ ΑΓΡΟΛΟΥΟΥΔΑ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ ΜΙΝΩΤΟΥ

Βιβλιοπωλείον τῆς «Ἑστίας» Ἰω. Κολλάρου

Δραχμαὶ 20.

ΑΘΗΝΑΙ — Σταδίου 50.

ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΠΥΡΟΣ ΖΩΗΣ,"

Ἡ ἀρχαιότερα τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων Ἑταιρειῶν

Ἰδρυθεῖσα τῷ 1863.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: διὰ τὴν Ἑλλάδα Κρατίνου 5.

ΜΕ ΤΙΣ 50 ΔΡΑΧ. τῆς συνδρομῆς των λαβαίνουν οἱ συνδρομητῆς μὰς περισσότερον ἀπὸ 200 σελίδες τῆς «Ἀνθολογίας», καὶ τὸ πολυτελέστατον λεύκωμα τῆς Ζακύνθου. Ἀποστείλατε οἱ καθυστεροῦντες τὶς συνδρομῆς σας.— Ἀνανεώσατέ τις.—Γράψατε καὶ ἄλλους συνδρομητῆς.

Ἡ «**ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ**», πωλιέται σὲ ὅλα τὰ Βιβλιοπωλεῖα Ἀθηνῶν, ἰδίως στοῦ Κολλάρου (Σταδίου 50) καὶ Γ. Καλέργη (Πανεπιστημίου 22Α) ὅπου οἱ θέλοντες μποροῦν νὰ γράφονται καὶ συνδρομητῆς.

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ: Μαυρομήτη, Ἀργυρόπουλου, Πετρίδη, Πομόνη, μετάφραση τοῦ Schiller ἀπὸ ἐπιφανῆ διανοούμενον τὸν Ὁρίωνα.

ΔΡΟΡΑ: Ράδου, Καμπούρογλου, Λαμπελέτ, Ζέγγελη, Μπεκέ, Τζαννετάτου, μεταφράσεις ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν ἀπὸ τὸν G. Surra, ἄρθρα τοῦ διασήμου Ἰταλοῦ ποιητῆ καὶ κριτικοῦ Liparini, ἐπιστολὴ τοῦ Καποδίστρια ἀπὸ τὸν Frank Choisy.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ γιὰ τὴ διεθνή πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ κίνηση ἀπὸ ἐπιφανεῖς συγγραφεῖς.

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ "ΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ,"

Ἡ ΧΑΡΑ ΣΟΥ

Ἡ χαρὰ σου εἶνε χαρὰ μου.

ΚΑΝΔΙΑΝΟΣ ΡΩΜΑΣ (Ἀθη).

Νὰ ξέρω πὼς εὐφραίνει σε μιὰ σκέψη
σὰν ξεδίψασμα, νὰ γνωρίζω πὼς
κάπου προσφέρεται σου ἕνας καρπὸς
ποῦ μιὰ πείνα θὰ σοῦ τὴ γλυκοθρέψη,
τίποτ' ἄλλο δὲ θάθελε ἢ καρδιά μου.

Ἡ χαρὰ σου εἶναι χαρὰ μου.

Νὰ αἰσθάνομαι ἄλλοῦ κάπου, καὶ μακριὰ μου,
στοῦ κορμὶ σου ἢ ψυχῆ πὼς λαχταρεῖ
σὰν τὴ νυφούλα ποῦ πρωτοφορεῖ
τὸν ἄσπρα πέπλο ὄνειρεμένου γάμου,
(νὰ ζῶ μονάχα κάτου ἀπ' τὴ ματιά σου.)

Εἶναι χαρὰ μου ἢ χαρὰ σου.

Νὰ βλέπω πλάϊ μου πὼς ἀνθίζεις, κρίνο,
πλάϊ μου πὼς ξανασαίνεις κι ἂν πονής,
λίγο νερὸ στὴ ρίζα σου ποῦ χύνω
πὼς δὲ στοῦ δίνει σὰν ἐμὲ κανεῖς,
ἢ μοῖρα μου καλὴ σὰν τὴν κυρά μου.

Ἡ χαρὰ σου εἶναι χαρὰ μου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ

Ῥοδοξημερωμοῦ δειλὸ φίλιν
 στὸ θαμπὰ νυχτοφώτιστο ἐρμολκλήσι,
 ἀπ' τοῦ ἔρωτα πιὸ λίγο τὸ μεθύσι,
 ἀπ' τὴν ἀπλὴν ἀγάπη πιὸ πολὺ
 τὸ πού με πάει στ' ἀχνάρια τὰ δικά σου.

Εἶναι χαρὰ μου ἢ χαρὰ σου.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

B. ΒΕΚΙΑΡΕΛΛΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Θὰ ἔχουν περάσῃ πενήντα πέντε, ἴσως καὶ περισσότερα χρόνια, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποῦ σ' ἓνα μικρὸ χωριό, τοὺς Λάκκους τῆς σκλάβας τότε Κρήτης ἓνα μικρὸ παιδί ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς συνομηλικούς του μετὰ τὴν ζωηρότητά του καὶ τὴν διανοητικὴν του ὑπεροχὴν. Ἦτο ὁ πρῶτος εἰς τὰ μαθήματα καὶ ἤρχετο πρῶτος καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας ποῦ ἐγένοντο μεταξὺ τῶν συνομηλικῶν του. Ὅταν ἐμεγάλωσε ἐπῆγε εἰς τὸ Γυμνάσιον τῆς Σύρου, ὅπου ἡ ἐπίδοσίς του εἰς ὅλα τὰ μαθήματα ἦτο ἐξαιρετικὴ. Ἡ εὐφυΐα του εἶχε προκαλέσει τόσῃ ἐντύπωσιν, ὥστε μίαν φορὰν εἰς τὰς ἐξετάσεις ὁ γυμνασιάρχης ἀνήγγειλε τὴν ἐμφάνισίν του μετὰ τὰς λέξεις αὐτάς:

— Τώρα, Κύριοι, ἐτοιμασθῆτε νὰ δῆτε ἓνα φαινόμενον, τὸν μαθητὴν *Ἐλευθέριον Βενιζέλον* ἀπὸ τὴν Κρήτην.

Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος ἦτο δεκαοκταετῆς μόλις φοιτητῆς, εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅταν ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν πρωτεύουσαν, τὴν μικροσκοπικὴν Ἀθήνα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ κατέλυσεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς «Μεγάλης Βρετανίας» ὁ Ἄγγλος ὑπουργὸς Τσάμπερλαιν, πατέρας τοῦ σημερινοῦ σὲρ Ὄστεν Τσάμπερλαιν. Ὁ νεαρὸς Βενιζέλος, ἐπὶ κεφαλῆς Ἐπιτροπῆς Κρητῶν φοιτητῶν, μετέβη διὰ ν' ἀναπτύξῃ εἰς τὸν μέγαν Βρετανὸν τὰ δίκαια τῆς Κρήτης. Τὰ γαλλικὰ του ἦσαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὀλίγα καὶ διὰ τοῦτο ἐχρησιμοποίησε διερμηνέα. Ἐπίσης δὲ καὶ στενογράφων, ὁ ὁποῖος ἐκράτησε πρακτικὰ τῆς διεξαχθείσης συνομιλίας. Εἰς τὸν γηραιὸν Ἄγγλον εὐπατριδὴν ἐπροξένησεν ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν ἢ ἐπιδηλικότητος τοῦ νεαρῶτάτου Κρητὸς φοιτητοῦ καὶ ὁ τρόπος μετὰ τὸν ὁποῖον ἀνέπτυξε τοὺς ἀγῶνας τῆς Κρήτης, τὴν τυραννίαν τῶν Τούρκων καὶ τὰ δίκαια τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ. Ὅταν, τὴν ἐπομένην, ὁ τότε διοικητῆς τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς Δεικτᾶκης, Κρητῆς ἐπίσης, μετέβη ὅπως ἐπισκεφθῆ τὸν Τσάμπερλαιν καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς Κρητὸς τοῦ ἀνέπτυξε τὰ δίκαια τῆς Μεγαλονήσου, ἤκουσε τὴν ἐξῆς ἀπόστολον ἀπάντησιν:

— Αὐτὰ ποῦ μοῦ λέτε τὰ γνωρίζω κι' ἐγώ. Καὶ σὰς λέγω μετὰ τὴν σειρὰν μου ὅτι τὸ Κρητικὸν ζήτημα δὲν πρόκειται νὰ τὸ λύσῃ ἡ Ἀγγλία,

οὔτε ἡ Ἑλλάς, οὔτε καμμιά ἄλλη Δύναμις, ἀλλὰ ἓνας νεαρὸς φοιτητῆς συμπατριώτης σας, ποῦ ἐγνώρισα χθές, κάποιος Ἐλευθέριος Βενιζέλος.

Ἡ ἀπάντησις αὐτῆ, προφητεία ὅπως ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων, τοῦ Τσάμπερλαιν πρὸς τὸν Δεικτᾶκην, ἐδημοσιεύθη τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, πρὸ πενήντα ἐπάνω — κάτω χρόνων εἰς τὴν «Ἐφημερίδα» τῆς ὁποίας τὸ φύλλον εἰμπορεῖ νὰ ἴδῃ καὶ σήμερα ὅποιος θέλει.

Εὐρίσκομεν τώρα τὸν Βενιζέλον ἐπαναστάτην εἰς τὰ 1897 ὀλίγον καιρὸν πρὸ τῆς ἀποβάσεως τοῦ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Τιμολέοντα Βάσσον σώματος εἰς τὴν Κρήτην. Ἡ δρᾶσίς του εἶχε ἀρχίσει πολὺ ἐνωρίτερα καὶ εἶνε γνωστὸν ὅτι ἦτο εἴκοσι καὶ ἐνὸς μόλις ἐτῶν ὅταν ἐξελέγη διὰ πρῶτην φορὰν βουλευτῆς, εἰς τὰ 1897, λοιπόν, κατάρθρωσε μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ θαλασσολόκου Κουρκούτη, νὰ διέλθῃ ἀπαρατήρητος διὰ μέσου τῶν Εὐρωπαϊκῶν πολεμικῶν, ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ναυαρχίδος «Ἰδρα» καὶ νὰ παρκαλέθῃ ἀπὸ τὸν ναύαρχον Ράινεκ τὰ δύο κανονάκια τὰ ὁποῖα ἐστήθησαν εἰς τὸν λόφον τοῦ Προφήτου Ἡλίας εἰς τὸ Ἀκρωτήρι.

Ἐως οὗ καταδιεσθῶν τὰ δύο μικρὰ κανόνια εἰς τὴν ψαρόβαρκα τοῦ Κουρκούτη, ὁ Ράινεκ καὶ ὁ Βενιζέλος ἐξηκολούθησαν νὰ συνομιλοῦν καὶ ὁ ναύαρχος δὲν ἀπέκρυφεν εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν Ἐπαναστατῶν ὅτι ἦτο πολὺ στενοχωρημένος διότι μόλις πρὸ ὀλίγου εἶχε λάβῃ «νόταν» τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Εὐρωπαϊκῶν πολεμικῶν Ἰταλοῦ ναυάρχου Καννεδάρο ἐπιτάσσοντος εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στόλον ὅπως ἐντὸς τακτικῆς προθεσμίας ἐγκαταλείψῃ τὰ Κρητικὰ ὕδατα.

— Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ ἴδῶ τὴν νόταν; ἠρώτησεν ὁ Βενιζέλος.

Ὁ Ράινεκ τοῦ τὴν ἐπέδειξεν. Ὁ ἐπαναστάτης τοῦ Ἀκρωτηρίου τὴν ἀνέγνωσε προσεκτικὰ, ἐσκέφθη ὀλίγον καὶ ἔπειτα πάλιν ἠρώτησε:

— Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σὰς κάμω ἓνα σχέδιον ἀπαντήσεως;

Ὁ ναύαρχος τὸ ἐπέτρεψε καὶ ὁ Βενιζέλος συνέταξε μίαν ἀπάντησιν εἰς τὴν ὁποίαν μετὰ μεγάλην διπλωματικὴν εὐστροφίαν ὑπεδείκνυεν ὅτι τὰ δικαιώματα τοῦ Ἰταλοῦ ναυάρχου δὲν ἔφθανον μέχρι τοῦ νὰ ἐπιδίδῃ τηλεσίγραφα εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στόλον. Ὁ Ράινεκ ἀντέγραψε τὸ ἔγγραφο τὸ συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Βενιζέλου καὶ τὸ ἔστειλεν εἰς τὸν Καννεδάρο, ὁ ὁποῖος μόλις τὸ ἐδιάβασε περιέπεσεν εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν καὶ ἐπὶ ἀρκετὰς ἡμέρας ἐπροσπαθοῦσε νὰ μάθῃ «ποιὸς διάβολος τὸ εἶχε συντάξει διότι εἶνε ἀδύνατον ἓνας ναύαρχος νὰ συντάσῃ τέτοια ἔγγραφα». Τέλος ἔμαθεν ὅτι τὸ εἶχε συντάξει ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος ὁ ὁποῖος καὶ ἀνῆλθεν, ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἀκόμη ἡμέρας, εἰς τὴν Ἰταλικὴν ναυαρχίδα. Εἶνε πασίγνωστον ὅτι ἐζήτησεν «Ἐνωσιν ἢ Θάνατον». Καὶ εἶνε πολὺ γνωστὸν ἡ ἀπάντησις τοῦ Καννεδάρο! «Λυποῦμαι, ποῦ δὲν εἰμπορῶ νὰ σὰς δώσω οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο». Εἶνε ὁμοῦ ὀλιγώτερον γνωστὰ κατὰ ἄλλα λόγια τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἠνωμένων εὐρωπαϊκῶν στόλων πρὸς τὸν ἐπαναστάτην τοῦ Ἀκρωτηρίου, τὰ λόγια αὐτά:

— Μου κακοφαίνεται κ. Βενιζέλε που αναγκάζομαι να σὰς δμιλήσω κρατώντας τὸ σπαθὶ στὸ χέρι. Μου τὸ ἐπιβάλλουν, ἀτυχῶς, αἱ διαταγαὶ τὰς ὁποίας ἔχω λάβει. Μου κακοφαίνεται περισσότερο διότι ἐν τῷ προσώπῳ μου ἔχετε ἕνα εἰλικρινῆ καὶ ἔνθερμον θαυμαστὴν σας.

“Ὅλα αὐτὰ ὁ ναύαρχος Καννεβάρο τὰ ἐνεθυμείτο μέχρι τοῦ θανάτου του καὶ τὰ ὑπενθύμισεν αὐτὸς πρῶτος εἰς τὸν κ. Βενιζέλον κατὰ τὴν συνάντησίν των, εἰς τὴν Ρώμην, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1919.

Γιὰ τὴν Κρητικὴ Πολιτεία συνειθίζε νὰ λέγη :

— Δὲν πρέπει νὰ παραδώσουμε στὴν Μητέρα μιὰ Κόρη κουρελιασμένη καὶ «Κατοιβέλλα» ἀλλὰ μιὰ Κόρη ὠμορφοστολισμένη με ἄλα της τὰ «προικιά». Ἡ Κρητικὴ Πολιτεία πρέπει νὰ εἶνε καθ’ ἄλα ἀρτία. Καὶ τὴν στιγμήν ποῦ θὰ ἐνωθῆ ἡ Κρήτη με τὴν Ἑλλάδα πρέπει ὄχι μόνον νὰ μὴ ὑστερῆ εἰς τίποτε, ἀλλὰ νὰ ἔχη καὶ νὰ προσφέρῃ.

Καὶ ἔτσι ἀκριβῶς ἔγινε.

Μερικὰ χρόνια πρὸ τοῦ πολέμου—ἀφηγεῖται ὁ κ. Οὐίλλιαμ Μαρτέν— ἕνας Ἄγγλος διπλωμάτης, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἠρώτησεν ἕνα φίλον του ποῖος ἦτο ὁ μεγαλύτερος σύγχρονος πολιτικός. Ὁ φίλος του ἀνέφερε τὰ ὀνόματα μερικῶν πολιτικῶν οἱ ὁποῖοι εἶχαν φήμην ἐκτὸς τῆς πατρίδος των—τοῦ Πουανκαρέ, τοῦ Γκρέυ—ἀλλ’ ὁ Ἄγγλος διπλωμάτης δὲν ἦτο σύμφωνος. Τέλος ὠμίλησεν ὁ ἴδιος διὰ κάποιον τὸν ὁποῖον ἐθεωροῦσε ὡς τὸν μεγαλύτερον πολιτικὸν τῆς ἐποχῆς του.

— Εἶνε ἕνας νέος ἄνθρωπος. Ζῆ εἰς τὴν Κρήτην. Ἀλλὰ δὲν εἰμπορῶ νὰ θυμηθῶ τὸ ὄνομά του.

Ἔτσι, εἰς τὰς διαφόρους Καγκελαρίας, εἶχεν ἀρχίσει νὰ κυκλοφορῆ ἡ φήμη ὅτι κάπου εἰς τὰς χώρας τῆς Μεσημβρίας ὑπῆρχεν ἕνας ἄνθρωπος με τὴν πολιτικὴν φρόνησιν ἐνὸς Περικλέους καὶ τὴν ριζορικήν δύναμιν ἐνὸς Δημοσθένους. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτο τίμιος, ἦτο αἰσιόδοξος καὶ ἦτο φιλελεύθερος. Ἐὰν κατῴρθωσεν νὰ μεταβάλλῃ εἰς πραγματικότητα τὴν «Μεγάλην Ἰδέαν» τοῦτο ὀφείλεται πρωτίστως εἰς τὴν θερμὴν πίστιν με τὴν ὁποῖαν δραματίζετο τὴν μεγέθυνσιν τῆς πατρίδος του.

Θυμοῦμαι τὴν διέλευσιν τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου ἀπὸ τὴν Ρώμην, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1916, ὅταν τὸν ὑπεδέχθη εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ὁ Κάρολος Σφόρτσα καὶ ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἰταλίας Φραγκίσκος Ἐαβέριος Νίτσι τοῦ ἀπένειμεν ἐξαιρετικὰς τιμὰς.

Εἶχα τὴν εὐτυχίαν νὰ τὸν παρακολουθῶ κατόπιν, ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ «Ἐλευθέρου Τύπου» εἰς ἄλλας τὰς πόλεις ὅπου συνήρχετο διαδοχικῶς ἡ Διάσκεψις διὰ τὴν Εἰρήνην. Τὸν εἶδα ἀπὸ πολὺ κοντὰ ν’ ἀγωνίζεται εἰς τὸ Παρίσι, νὰ θριαμβεύῃ εἰς τὸ Λονδίνον, νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνγκνῶρσιν τῆς Ἑλλάδος τῶν πέντε θαλασσῶν εἰς τὸ Σὰν Ρέμο. Ἠκολούθησα ἀκόμη τὸν Βενιζέλον εἰς τὸ Χάυθ, εἰς τὴν Βουλώνην καὶ εἰς τὸ Σπᾶ,

τὸν εἶδα νὰ ὑπογράψῃ τὴν συνθήκην τῶν Σεβρῶν—τί ἀλησμόνητες οἱ στιγμὲς ἐκεῖνες γιὰ ὅσους Ἕλληνας τὶς ἔζησαν—τὸν εἶδα ἔπειτα ἀπὸ μερικὰς ἡμέρας ξαπλωμένο σ’ ἕνα ξύλινο πάγκο τοῦ Παρισίου σταθμοῦ τῆς Λυῶν με τὶς σφαῖρες μέσα στὸ κορμί του . . . Τὸν εἶδα νὰ ξαναπερνᾷ ἀπὸ τὴν Ρώμη, ἡττημένος τῶν ἐκλογῶν τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1920. Τὸν παρακολούθησα εἰς τὴν Λωζάννην εἰς τὰ 1922—1923, εἶδα ἀπὸ κοντὰ τὸν ἀγῶνα του καὶ τὴν ἀγωνίαν του, ἤμουν παρὼν ὅταν ὑπέγραψε τὴν συνθήκην τῆς εἰρήνης με τὸν Ἰσμέτ πασσᾶν.

Τὸν ἐπεσκέφθη ἀργότερα στὸ σπίτι του τῆς Ρῦ Μπωζόν, στὸ Παρίσι.

Τὸν ἐπεσκέφθησαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἕλληνες. Ποῖος ἀπ’ αὐτοὺς δὲν θυμᾶται τὸ κιώτιον με τὰ χειρόγραφα τῆς μεταφράσεως τοῦ Θουκυδίδου ποῦ κάποτε εἶχε τοποθετηθῆ εἰς τὸν διάδρομον τοῦ σπιτιοῦ; Ἐνα μέρος τῆς ἐργασίας ἐκεῖνης τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου ἔρχεται σήμερα εἰς τὸ φῶς ἀπὸ τῶν σελίδων τῆς «Ἰονίου Ἀνθολογίας». Εἰς τὶς δύσκολες στιγμὲς ποῦ περνοῦμε σήμερα ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος δικαιούται νὰ εἰπῆ—καὶ τὸ ἔχει ἤδη εἰπεῖ, με διαφορετικὰ λόγια—ὅ,τι ὁ Περικλῆς εἰς τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου: «Μᾶλλον φοδοῦμαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἀμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίον διανοίας».

B. BEKIAPEΛΛΗΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

8. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Πελοποννησίων ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν, οἱ Σπαρτιάται οἱ ἴδιοι με τοὺς πλησιεστέρους ἀπὸ τοὺς περιοίκους ἐσπευσαν εὐθὺς διὰ νὰ ἐλευθερώσουν τὴν Πύλον. Οἱ ἐπίλοιποι ὅμως Λακεδαιμόνιοι, ἔπειδή, μόλις πρὸ μικροῦ εἶχαν ἐπιστρέψει ἀπὸ ἄλλην ἐκστρατείαν, ἐξεκίνησαν ἀργότερα. Ἔστειλαν ἐπίσης ὁδηγίους εἰς ὄλην τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ στείλουν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον ἐπικουρίας εἰς τὴν Πύλον καὶ συγχρόνως ἐπροσκάλεσαν τὴν μοῖραν τῶν ἐξήντα πλοίων ποῦ ἦσαν εἰς τὴν Κέρκυραν. Τὰ πλοῖα αὐτά, ἀφοῦ ἐμεταφέρθησαν συρόμενα διὰ τοῦ ἰσμοῦ τῆς Λευκάδος καὶ διέφυγαν τὴν προσοχὴν τῆς μοῖρας τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου ποῦ εἶχε φθάσει εἰς τὴν Ζάκυνθον, κατέπλευσαν εἰς Πύλον, ὅπου εἶχεν ἤδη συγκεντρωθεῖ καὶ ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς. Ἀλλ’ ὁ Δημοσθένης ἐπρόφθασε, πρὶν ἀκόμα καταπλεύσῃ ἡ Πελοποννησιακὴ μοῖρα τοῦ στόλου γὰρ στείλῃ ἀσφαλῶς δύο πλοῖα εἰς Ζάκυνθον διὰ νὰ εἰδοποιησῇ τὸν εὐθυμῶντα καὶ τὴν μοῖραν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου ὅτι πρέπει νὰ ἔλθῃ κατεπειγόντως διότι ἡ Πύλος ἐκινδύνευε.

4 Ἀλλ’ ἐνῶ ἡ εἰρημένη μοῖρα ἔπλεεν ἐσπευσμένως εἰς βοήθειαν τοῦ

Δημοσθένη σύμφωνα με την πρόσκλησίν του οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτοιμάζοντο νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τοῦ τείχους ἀπὸ ξηρᾶς συγχρόνως καὶ ἀπὸ θαλάσσης, διότι ἤλπιζαν νὰ κυριεύσουν εὐκόλως ὀχύρωμα τὸ ὁποῖον εἶχε κατασκευασθῆ ἔσπευσμένως καὶ εἶχεν ὀλιγάριθμον φρουράν. Ἐπειδὴ ὁμως ἐπερίμεναν ὅτι καὶ ἡ μοῖρα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου θὰ φθάσῃ ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον πρὸς βοήθειαν τῆς Πύλου, ἐσχεδίαζαν νὰ φράξουν τὰ στόμια τοῦ λιμένος, διὰ νὰ μὴν εἰμπορέσουν νὰ τὸν καταστήσουν ὀρηγ-
 6 τήριόν της εἰς περίστασιν ποῦ δὲν κατώρθωναν τυχὸν νὰ καταλάβουν τὴν Πύλον πρὸ τοῦ κατάπλου της. Τὸ φράξιμον τῶν στομιῶν ἦτον εὐ-
 7 κολον διότι ἡ νῆσος Σφακτηρία, ἡ ὁποία ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς καὶ πολὺ πλησίον της, καθιστᾷ ὄχι μόνον τὸν λιμένα ἀσφαλῆ, ἀλλὰ καὶ τὰ στόμιά του στενά. Ἀπὸ τὸ ἓνα στόμιον, τὸ ἀπέναντι τῆς Πύλου καὶ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ὀχυρώματος, δύο μόνον πλοῖα εἰμποροῦν νὰ περά-
 8 σουν συγχρόνως, ἐνῶ ἀπὸ τὸ δεύτερον, τὸ ἀπέναντι τοῦ ἄλλου μέρους τῆς ξηρᾶς, ὀκτὼ ἢ ἐννέα. Ἦτο πρὸς τούτοις σκεπασμένη ἀπὸ δάσος καὶ καθ' ὃ ἀκατοίκητη δὲν εἶχε δρόμους. Τὸ μᾶκρος της εἶνε ὡς δέκα
 9 πέντε στάδια ἐπάνω κάτω. Οἱ Λακεδαιμόνιοι λοιπὸν ἐσχεδίαζαν νὰ κλεί-
 10 σουν τὰ στόμια με πλοῖα κολλητὰ τὸ ἓνα με τὸ ἄλλο, καὶ με τὶς πρῶρες διευθυνόμενες πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἐπειδὴ ἐξ ἄλλου ἐφοβοῦντο μήπως ἡ Σφακτηρία χρησιμοποιηθῆ ἐναντίον των ὡς ὀρηγτήριον διὰ τὶς ἐχθρο-
 11 πραξίαι, ἀπεβίβασαν ἐκεῖ μερικοὺς ὀπλίτας καὶ ἐτοποθέτησαν συγχρόνως
 12 ἄλλους κατὰ μῆκος τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς. Διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐλο-
 13 γάριαζαν ὅτι καὶ ἡ νῆσος θὰ ἦταν ἀπρόσιτη εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἡ ξηρά, ἡ ὁποία ἄλλωστε δὲν ἔχει μέρος ποῦ νὰ εἰμπορεῖ κανεὶς ν' ἀποβι-
 14 βασθῆ. Καθόσον, ἐκτὸς τοῦ στομίου τοῦ λιμένος, τὰ παράλια τῆς ἰδίας τῆς Πύλου πρὸς τὸ μέρος τοῦ πελάγους εἶνε ἀλίμενα καὶ δὲν θὰ εἶχαν ποῦ νὰ ἐγκαταστήσουν ὀρηγτήριον διὰ νὰ βοηθήσουν τοὺς ἰδικούς των. Ἐπομένως οἱ Λακεδαιμόνιοι χωρὶς νὰ ἐκτεθοῦν εἰς τὸν κίνδυνον ναυμα-
 15 χίας, θὰ κατώρθωναν πιθανῶς νὰ ἐκπολιορκήσουν τὴν θέσιν ἡ ὁποία εἶχε καταληφθῆ με ἀνεπαρκῆ προετοιμασίας καὶ ἐστερεῖτο τροφίμα. Εὐ-
 16 θὺς τρώντι ὡς κατέληξαν εἰς τὰ συμπεράσματα αὐτὰ ἀπεβίβασαν εἰς τὴν νῆσον τοὺς ὀπλίτας, πληρώσαντες αὐτοὺς ἀπὸ ὄλων τοὺς λόγους. Οἱ ὀπλίται αὐτοὶ ἄλλασαν ἐκ περιτροπῆς. Ἄλλ' οἱ τελευταῖοι ἀποβίβασθέντες, οἱ ὁποῖοι καὶ ἀπεκλείσθησαν ἐκεῖ ἦσαν τετρακόσιοι εἴκοσι, καὶ χωριστὰ οἱ Εὐ-
 17 λωτες ὑπηρεταὶ των. Ἀρχηγός των ἦτον ὁ Ἐπιτάδας, υἱὸς τοῦ Μολόβρου.
 18 9. Ὁ Δημοσθένης βλέπων ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτοιμάζοντο νὰ ἐπι-
 19 τεθοῦν διὰ ξηρᾶς συγχρόνως καὶ διὰ θαλάσσης, παρεσκευάζετο καὶ αὐτός. Ἔσπερε τὰ τρία πλοῖα ποῦ τοῦ ἔμεναν κάτω ἀπὸ τὸ ὀχύρωμα καὶ τὰ περι-
 20 ἔλαβεν εἰς αὐτὸ διὰ χαρακώματος. Ἐπῆρε τοὺς ναύτας ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ τοὺς ὄπλισε με ἀσπίδες κατωτέρας ποιότητος, τὶς περισσότερας κατασκευα-
 21 σμένες ἀπὸ πλεγμένους κλάδους λυγαριάς· διότι εἰς τόπον ἀκατοίκητον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προμηθευθοῦν ὄπλα καὶ τὶς ἀσπίδες ἀκόμη αὐτῆς

ἐπῆραν ἀπὸ δύο πειρατικά πλοῖα τὸ ἓνα με τρία κουπιά καὶ τὸ ἄλλο ἐ-
 2 λαφρὸν ἀκάτιον τὰ ὁποῖα ἀνῆκαν εἰς τοὺς Μεσσηνίους ποῦ ἔφθασαν τό-
 3 σον ἐπικάιρα καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐσυγκεντρώθηκαν σαράντα περίπου ὀπλίται, τοὺς ὁποίους ὁ Δημοσθένης ἐχρησιμοποίησε μαζὺ με τοὺς ἄλ-
 4 2 ποῦ εἶχε. Ἐτοποθέτησεν ἀπολύτως τοὺς περισσότερους στρατιώτας του, ὀπλίτας καὶ ἐλαφρῶς ὀπλισμένους εἰς τὸ ἀπέναντι τῆς στερεᾶς μέρους τοῦ ὀχυρώματος τὸ ὁποῖον ἦτον ἰσχυρότερον καὶ καλλίτερα ὀχυρωμένον καὶ τοὺς διέταξεν ν' ἀποκρούσουν τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς, ἐὰν τοὺς ἐπιτεθῆ, ὁ ἴ-
 5 3 διος ἐξ ἄλλου ἐδιάλεξε ἀπὸ ὄλον τὸν στρατὸν ἐξήντα ὀπλίτας καὶ ὀλίγους τοξότας με τοὺς ὁποίους ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ τεῖχος πρὸς τὴν θάλασσαν, εἰς μέρους ὅπου πρὸ πάντων ὑπέθετεν ὅτι ὁ ἐχθρὸς θὰ ἐπιχειροῦσεν ἀπόβα-
 6 4 σιν. Τὸ μέρος αὐτὸ ἦτον ἀληθῶς δύσβατον καὶ πετρώδες καὶ ἀνοικτὸν πρὸς τὸ πέλαγος, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ὀχύρωμά των ἦτον πρὸς τὸ ἴδιον μέρος πολὺ ἀδύνατον ἐπίστευεν ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι θὰ παρασυρθοῦν νὰ ἐπιχει-
 7 5 ρήσουν ἐκεῖ τὴν ἀπόβασιν. Διότι οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευαν ποτέ ὅτι θὰ νικηθοῦν κατὰ θάλασσαν δὲν ὀχύρωσαν δυνατὰ τὸ μέρος τοῦτο, καὶ ὁ Δημοσθένης ἀντελαμβάνετο ὅτι ἂν οἱ Λακεδαιμόνιοι κατώρθωναν ν' ἀποβιβασθοῦν ἐκεῖ διὰ τῆς βίας θὰ τοὺς ἦτο εὐκόλον νὰ κυριεύσουν
 8 6 τὸ ὀχύρωμα. Εἰς τὸ μέρος λοιπὸν αὐτὸ ἐπροχώρησε ὅσον μπορούσε πλη-
 9 7 σιέστερα πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ παρέταξε τοὺς ὀπλίτας του διὰ νὰ ἐμπο-
 10 8 δίσῃ, εἰ δυνατόν, τὴν ἀπόβασιν. Καὶ διὰ νὰ ἐξυψώσῃ τὸ φρόνημά των τοὺς ἀπῆλθον τοὺς ἐπομένους προτρεπτικούς λόγους.

10. «Εἰς ἐσᾶς ἀπευθύνομαι στρατιῶται, ὅσοι ἀποφασίσετε νὰ συμμε-
 11 9 ρισθῆτε μαζὺ μου τὸν κίνδυνον αὐτόν. Εἰς περίστασιν τόσο κρίσιμην, καθὼς ἡ παρούσα, κανεὶς ἀπὸ σᾶς ἂς μὴ θελήσῃ νὰ κάμῃ τὸν ἔξυπνον ὑπολογίζων με ἀκριβείαν ὄλην τὴν ἔκτασιν τοῦ κινδύνου ποῦ μᾶς περι-
 12 10 στοιχίζει. Ὅφειλε τὸναντίον καθέννας, γεμάτος ἀπὸ ἐλπίδα, καὶ θέτων κατὰ μέρος κάθε ἐνδοιασμὸν ν' ἀντιμετώπισῃ τὸν ἐχθρὸν, με τὴν πεποί-
 13 11 θησιν ὅτι θὰ ἐξέλθῃ θριαμβεύων καὶ ἀπὸ τοὺς κινδύνους αὐτούς. Διότι εἰς περιστάσεις καθὼς ἡ παρούσα ὅπου δὲν ἐπιτρέπεται ἐκλογή, κάθε ὑπολογισμὸς εἶναι μάταιος, καὶ ἐκεῖνο ποῦ χρειάζεται πρὸ πάντων εἶναι
 14 12 ἡ ταχίστη ἀντιμετώπισις τοῦ κινδύνου. Ἄλλ' ἐγὼ βλέπω ὅτι οἱ περισσό-
 15 13 τερες πιθανότητες εἶναι με τὸ μέρος μας ἐὰν μόνον ἀποφασίσωμεν νὰ στα-
 16 14 θοῦμεν ἀκλόνητοι, καὶ νὰ μὴ θυσιάσωμεν τὰ πλεονεκτήματα ποῦ ἔχομεν,
 17 15 3 καταπληττόμενοι ἀπὸ τὴν ἀριθμητικὴν τοῦ ἐχθροῦ ὑπεροχὴν. Διότι καὶ τὸ δυσπρόσιτον τῆς θέσεως νομίζω ὅτι εἶναι εἰς ὄφελός μας, καθόσον ἐὰν σταθοῦμεν ἀκλόνητοι, αὐξάνει τὴν δυνάμιν μας ἐνῶ ἐὰν ἀπαξ ἀπο-
 18 16 χωρήσωμεν, ἡ θέσις, μολονότι δύσβατη θ' ἀποβῆ εὐπρόσιτη εἰς τὸν ἐχ-
 19 17 θρὸν ἐφ' ὃν ἀντιτάσσεται ἐναντίον του. Καὶ ἂν ἀκόμη εἰ-
 20 18 μπουροῦσε ἐκ ἀπολαύσεως νὰ πισθῆ ἀπὸ ἐμᾶς θ' ἀπέβαινε φοβερώτερος, ἐφόσον δὲν θὰ ἦτο εὐκόλος εἰς αὐτὸν ἡ ὑποχώρησις. Διότι, ἐφόσον εἶνε ἀκόμα ἐπάνω εἰς τὰ πλοῖα, ἡ ἀπόκρουσις του εἶναι πολὺ εὐκόλος, ἅμα

4 ὅμως ἀπαξ ἀποβιβασθῆ εἶναι εἰς ἴσην ἀπέναντί μας θέσιν. Καί τὴν ἀριθμητικὴν του ὑπεροχὴν δὲν πρέπει νὰ φοβούμεθα πολὺ. Διότι, ὅσον πολλοὶ καὶ ἂν ἦναι, θὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ πολεμήσουν κατὰ μικρὰ ἀποσπάσματα λόγῳ τῆς δυσκολίας τῆς προσορμῆσεως. Οὔτε ἔχομεν ν' ἀντιμετωπίσωμεν στρατὸν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ὃ ὁποῖος μάχεται ὑπὸ ὁμοίως μὲ ἡμᾶς περιστάσεις εἶναι ὅμως ἀριθμητικῶς ἀνώτερος, ἀλλὰ στρατὸν ὃ ὁποῖος μάχεται ἀπὸ τὸ κατάστρωμα τῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀνάγκην πολλῶν εὐνοϊκῶν

5 περιστάσεων μέσα εἰς τὴν θάλασσαν. Ὡστε θεωρῶ ὅτι τὰ μειονεκτήματα τῶν ἰσοφαρίζουν τὸν μικρὸν ἀριθμὸν μας. Ἀπὸ σᾶς οἱ ὁποῖοι εἰσθε Ἀθηναῖοι καὶ γνωρίζετε ἐκ πρακτικῆς πείρας τί σημαίνει ναυτικὴ ἀπόβασις ἐνώπιον ἐχθροῦ, καὶ ὅτι δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἐκβιασθῆ ἐφόσον ἐκεῖνος εἶναι ἀποφασισμένος ν' ἀντισταθῆ καὶ δὲν ὑποχωρήσῃ ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ κρότου τῆς κωπηλασίας καὶ τὴν ἀπειλητικὴν θέαν τῶν ὀρμητικῶς προσεγγιζόντων πλοίων, ἀπὸ σᾶς ἦλθε τώρα ἡ ὥρα ν' ἀπαιτήσω νὰ σταθῆτε ἀκλόνητοι, ἐμποδίζοντες τὸν ἐχθρὸν νὰ πατήσῃ τὸ πόδι του εἰς τὴν παραλίαν καὶ νὰ σώσετε καὶ τοὺς ἑαυτοὺς σας καὶ τὴν θέσιν ταύτην».

17. Ὑστερα ἀπὸ τοὺς ὀλίγους αὐτοὺς προτρεπτικοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένη, οἱ Ἀθηναῖοι ἐπῆραν νέον θάρρος καὶ κατέβηκαν εἰς τὸ ἄκρον τῆς παραλίας, ὅπου ἐπαράτχθησαν. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐν τῷ μεταξὺ ἐξέκίνησαν καὶ προσέβαλαν τὸ δούρωμα, ὃχι μόνον μὲ τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν μοῖραν τοῦ στόλου τῶν συγχρόνων ἢ ὁποῖα ἀπετελεῖτο ἀπὸ σαράντα τρία πλοῖα. Ναύαρχος ἦτον ὁ Σπαρτιάτης Θρασυμηδίδης, υἱὸς τοῦ Κτησικλή, ὃ ὁποῖος ἐπετέθηκεν ἀκριβῶς ὅπου ἐπερίμεναν

3 ὁ Δημοσθένης. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιμετώπισαν τὴν ἐπιθεσιν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, τὴν ξηρὰν δηλαδὴ καὶ τὴν θάλασσαν. Οἱ ἐχθροὶ ὅμως, διήρθεσαν τὰ πλοῖα τῶν εἰς μικρὰ ἀποσπάσματα ἀφοῦ δὲν ἦτον μεγαλύτερος ἀριθμὸς νὰ προσεγγίσῃ συγχρόνως εἰς τὴν ἀκτὴν, καὶ ἀναπαύοντες αὐτὰ ἐκ περιτροπῆς, δὲν ἔπαυαν νὰ ἐπιτίθενται μὲ μεγάλην ὀρμὴν καὶ νὰ ἐνθαρρύνωνται ἀμοιβαίως μὲ κάθε τρόπον, διὰ νὰ ἐκτολίσουν τοὺς Ἀθηναίους

4 καὶ καταλάβουν τὸ δούρωμα. Περισσότερο ὅμως ἀπ' ὅλους διεκριθῆκεν ὁ Βρασιδάς, ὃ ὁποῖος ἦτο κυβερνήτης μιᾶς τριήρους. Ἐπειδὴ ἔβλεπεν ὅτι οἱ ἄλλοι κυβερνῆται καὶ πηδαλιούχοι, καὶ ὅπου ἀκόμη ἦτο δυνατὴ ἢ προσέγγισις, ἐδίσταζαν ἕνεκα τοῦ δυσβάτου τῆς θέσεως καὶ ἐφοβοῦντο μήπως συντρίψουν τὸ πλοῖον τῶν, τοὺς ἐφώναζεν ὅτι εἶνε ἐντροπὴ χάριν οἰκονομίας ξύλων νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τὴν κατασκευὴν καὶ διατήρησιν ὀχυρώματος ἐπάνω εἰς τὸ ἔδαφος τῶν, καὶ τοὺς ἐπαρακινούσε νὰ συντρίψουν τὰ πλοῖα τῶν ἐπάνω εἰς τοὺς βράχους διὰ νὰ ἐκβιάσουν τὴν ἀπόβασιν. Εἰς τοὺς σιμμάχους ἔξ ἄλλοι συνιστοῦσε νὰ μὴ διατάσων εἰς ἀνταπόδοσιν τόσων μεγάλων εὐεργεσιῶν, νὰ θυσιάσουν εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὰ πλοῖα τῶν πρὸς χάριν τῶν Λακεδαιμονίων ἀλλὰ νὰ τὰ εἴψων ἔξω καὶ ἐκβιάζοντες μὲ κάθε μέσον τὴν ἀπόβασιν νὰ νικήσουν τοὺς ἐχθροὺς καὶ κυριεύσουν τὴν θέσιν.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΖΗΛΕΙΑΣ

ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ

Τὸ δαχτυλίδι ποῦ σοῦ δίνω
δὲν εἶναι δέσιμο χειροῦ·
παντοῦ μπορεῖς νὰ βρῆς ἐκεῖνο,
καὶ σ' ἕνα δάχτυλο παιδιοῦ.

Τὸ δαχτυλίδι ποῦ σοῦ δίνω
εἶν' ἕνα δέσιμο ψυχῆς·
μὲς στὰ μπριλιάντια του μ' ἐκεῖνο
καὶ τὴν ἀγάπη μου θὰ βρῆς.

Πάρτο καὶ φόρες το, δικό σου·
δική σου κ' ἡ φτωχὴ καρδιά,
κι' ἀχώριστη στὸ χωρισμό σου....

Κι' ἂν μέλλεται του νὰ τὸ χάσης,
χάστο σὲ θάνατου ἐρημιά,
τὴ μέρα ποῦ θὰ μὲ ξεχάσης....

Σμύρνη 19. .

ΜΙΧ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

1

Τὸ φέγγος τὸ χρυσόκτυλο κι' ὁ μέγας θόλος λάμπει,
σὰν λεῦκες ὄλ' ἀσπρολογοῦν τὰ δένδρα μέσ' τὰ δάση,
σπαρμένοι χρυσολούουδα τῆς θάλασσης οἱ κάμποι
Τὸ Πάσχ' ἀπόψε τοῦ φωτὸς πανηγυρίζ' ἢ πλάσι.

2

Μὲ τὸ φεγγάρι χαίρομαι τὴν πλάσι ἀναπαμένη·
τὰ δένδρα τὸν ἀπόσκιο τους θωροῦν μὲ σεβασμό.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
Χάραξ' ἐπὶ τὸν ὄπνο σας, πουλιὰ! Κι' ὁ κῆπος ἀνασαίνει
καὶ πνεῦμα ἢ ψυχὴ μου τῶν ἀνθῶν τὸν γλακανασασμό.
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

Μ. ΒΑΔΣΑ

ΤΟ ΙΟΝΙΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΑΤΕΣΙΣ

(1794 — 1876)

Ἄς ἐξετάσωμε τώρα τὸ δραματικὸ μέρος.

Πρῶτα ἔτι μόλις εἶπαμε, δείχνει καθαρὰ τὴ φροντίδα τοῦ Μάτεσι νὰ μὴν περιοριστεῖ μόνο στὴν ἠθογραφία. Ἀντίθετα σπρώχνει λίγο ἐπιτήδεις τὶς πράξεις τῶν προσώπων τοῦ στὴν ὑπερβολὴ γιὰ νὰ προξενήσῃ τὴ μεγαλύτερη συγκίνηση καὶ δραματικὴν ἐντύπωση. Καὶ κείνο ποῦ ἀποτελεῖ τὴ φιλολογικὴν ἀξία τοῦ Βασιλικοῦ εἶναι ἡ λογικὴ δόση αὐτῆς τῆς ὑπερβολῆς, ἀρκετὰ ἀδύνατης γιὰ νὰ μὴ παραμορφώσῃ τὸν καθαρῶς ἱστορικὸ χαρακτήρα τοῦ ἔργου, καὶ ἀρκετὰ μετριμμένης ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος γιὰ νὰ δημιουργήσῃ ἀπὸ τὶς ωραιότερες δραματικὰς σκηνὰς στὴν ἀντιθετικὴ σύγκρουση τῶν χαρακτήρων.

Γιὰ νὰ εὐκολύνουμε τὸν ἀναγνώστη ἰδοὺ ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου σὲ λίγες γραμμές.

Ὁ Φιλιππάκης σὲ μιὰ γιορτὴ βλέπει μιὰ κόρη μασκαρεμένη, ποῦ σὲ μιὰ στιγμή τρέλλας πέφτει στὴν ἀγκαλιά του. Αὐτὸ κοστίζει ἀκριβὰ στὴ Γαρουφαλιά γιατί μένει ἔγκυος σὲ λίγες βδομάδες. Ὁ Φιλιππάκης καταλυπημένος θέλει ὀπωδῆποτε νὰ διορθώσῃ τὸ λάθος του σὲ κείνην ποῦ ἀγαπᾷ καὶ σκέφτεται πρὶν νὰ γνωστῇ τὸ σκάνδαλο νὰ τὴ ζητήσῃ γυναίκα του. Ἄλλ' ὑπάρχει ἕνα ἐμπόδιο μεγάλο σ' αὐτὴ τὴν ἔνωσι. Ὁ Φιλιππάκης εἶναι ἀπὸ τὴ μεσινὴ τάξη, ἐνῶ ὁ Ρουκάλας, ὁ πατέρας τῆς νέας, εἶναι ἀπὸ τὴν πρώτην ὀριστοκρατία. Ὁ Ρουκάλας δὲν ξέρει τὴν ἀληθινὴν αἰτία ποῦ ἔσπρωξε τὸ Φιλιππάκη νὰ τὴ ζητήσῃ κι' ὑποθέτει πῶς συμφερντολογικοὶ λόγοι τὸν ἔκαμαν νὰ ἐπιθυμήσῃ μιὰ καλὴ προίκα. Ἡ περηφάνεια του, ἡ φιλαργυρία του τὸν κατακυριεύουν. Στέκει ἀπαθὴς στὶς παρακλήσεις τῆς γυναίκας του καὶ στὶς προτροπὰς τοῦ γιοῦ τοῦ Δραγανίγου, ὡς τὴ στιγμή ποῦ ἡ πραγματικὴ κατάστασις δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ μείνῃ κρυφὴ. Ὁ γιὸς δ' ἐλευθερόφρονος ὀρθώνεται ἐναντίον τοῦ πατέρα του μὲ τὶς σκουριασμένους ἰδέες ποῦ φτάνει ὡς τὸ σημεῖο νὰ θυσιάζῃ τὴν εὐτυχίαν τῆς κόρης του. Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ σκανδάλου κι' ἡ ἐνεργητικὴ στάσις τοῦ Δραγανίγου ἀναγκάζουν τὸ Ρουκάλα νὰ συναινέσῃ στὴν ἔνωσι τῶν νέων. Ἡ κλεψιά μιᾶς γλάστρας βασιλικῆς ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς Γαρουφαλιάς εἶναι ἕνα γραφικὸ ἐπεισόδιον χωμένον στὴν κύρια δράσι καὶ δικαιολογεῖ τὸν τίτλο τοῦ δράματος.

Βλέπουμε λοιπὸν πῶς ἡ κυρία ἰδέα τοῦ δράματος εἶναι ἡ πάλη τῶν παλιῶν ἰδεῶν ἐναντίον τῆς πνοῆς τοῦ νέου πνεύματος. Ἡ ἀντίθεσις εἶναι καθαρὰ ξεκομμένη καὶ βαθεῖα καὶ οἱ δύο ἀντίπαλοι τέλεια χαρακτηρισμένοι οὔτε τοὺς χωρίζει. Μιὰ πλατύτερη ἀπόχρωσι τῶν χαρακτήρων

ἠάφαιρσσε σχεδὸν ὅλη τὴ σκηρικὴ δύναμις τοῦ ἔργου. Κάνοντας ἔτσι ὁ Μάτεσις δείχνεται πολὺ ἐπιδέξιος τεχνίτης.

Ποῦ ἀξιοσημεῖωτο ἀκόμα καὶ ἀξιο ἔλης μας τῆς προσοχῆς εἶναι καὶ τὸ ἀκόλουθο. Ὁ Μάτεσις ποῦ ζῦσσε στὸ εἰρηνικὸ νησί του σ' ἕνα περιβάλλον κάθε ἄλλο παρὰ θεατρικὸ καὶ χωρὶς νὰ ἔχει νὰ κάμει ποτὲ μὲ τὶς ἀσχολίες ἐνὸς σκηνοθέτη ἢ μὲ τὴν ἀνόητη ματαιοδοξία τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος συγγραφέων καὶ χωρὶς νὰ ἔχει παρασταθεῖ ποτὲ σὲ δοκιμὰς, στάθηκε ἱκανὸς μόνο μὲ τὸ δραματικὸ του ταλέντο—διαίσθησις ποῦ σχετίζεται μὲ τὴ μεγαλοφυΐα—νὰ συγγράφῃ ἕνα ἔργο ποῦ γέροι καὶ μὲ μεγάλη πείρα θεατρικῆ συγγραφῆς θὰ ἐξήλεσαν. Τόσο εἶναι ἰσορροπημένο. Τόσο οἱ σκηνὰς εἶναι καλοφτιασμένες καὶ καλοπλεγμένες. Τόσο τὰ δραματικὰ σημεῖα ζυγισμένα. Αὐτὴ ἡ σκηρικὴ δεξιότητι φαίνεται ἰδίως στὸ τέλος τοῦ ἔργου ὅπου νοιῶθει κανεὶς πῶς ὁ συγγραφέας, ἔχοντας νὰ πραγματευτεῖ τὸ σπουδαιότερο ποῦντο τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἔργου του, ἔκανε ἔτι μποροῦσε γιὰ νὰ ἐκφραστεῖ κατὰ τὸν καλύτερον σκηρικὸν τρόπο. Βέβαια θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ τοῦ ἐπικρίνει μερικὰς περιττολογίας στὶς πέντε μεγάλες πράξεις τοῦ Βασιλικοῦ. Ἄλλ' οἱ περιττολογίες αὐτὲς δὲν ὀφείλονται σὲ μιὰν ὑποθετικὴν ἀνικανότητι τοῦ συγγραφέα, ἀλλὰ στὴ σταθερὴ του φροντίδα νὰ κάμει ἔργον ἱστορικὸ καὶ συγχρόνως θεατρικὸ συγγραφέα. Τὸ ἐπεισόδιον τῆς κλεψιάς τῆς γλάστρας τοῦ βασιλικῆς κι' οἱ διάλογοι μερικῶν δευτέρων ρόλων ἔχουν σκοπὸ τὴν πιστὴν ἀναπαράστασι μερικῶν τοπικῶν ἐθίμων, ἀναγκαίων κι' αὐτῶν στὴ δραματικὴν ἰσορροπία τοῦ ἔργου.

Δὲ θὰ ἐπιχειρήσωμε λεπτομερῆ ἀνάλυσι τοῦ Βασιλικῆς ἀλλὰ θὰ περιοριστοῦμε νὰ σημειώσωμε τὶς χαρακτηριστικότερες σκηνὰς.

Πρῶτα πρῶτα (πραξ. α'. σκηνὴ 6) σημειώνουμε τὸ πολὺ ἐπιτυχημένο μόνολογο τοῦ Γερασιμάκη, ὑπὴρέτη τοῦ προδλεπτή. Μαθαίνει ἀπὸ τὸ Γλωσσίδι, ὑπὴρέτη τοῦ Φιλιππάκη πῶς ὁ τελευταῖος σκεφτόταν—τελειῶς ψευτιά—νὰ κλέψῃ τὸ Βασιλικὸ ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς Γαρουφαλιάς. Ἐπωφελείται ἀπ' αὐτὴ τὴν πληροφορία γιὰ νὰ κορέσῃ παλιὰς ἔχτρες. Ἰδοὺ πῶς τελειώνει ἡ περικοπή αὐτὴ ὅπου φεγγολάμπουν τὰ σκοτεινὰ χρώματα τοῦ ἠθικοῦ χαρακτήρα τοῦ Γερασιμάκη, ποῦ ὁ Μάτεσις ζωγραφίζει μὲ μαστορῖσιον χέρι :

«... Ἐχάρηκες... ἐχάρηκες, ποῦ μὲ κέρδαισες. Ὅλοι χαίρονται νὰ μὲ ζημιώσουν. Ὅλοι μὲ ζηλεύουν, ἀγκαλιὰ καὶ νὰ μοῦ κάνουν τὸ φίλο, διατὶ μὲ βλέπουν νὰ μπαίνω ἀνερώτητα στὸ παλάτι. Μπορῶ κι' ἐγὼ νὰ μὴν κάνω ὅτι δύναμαι διὰ νὰ ἐκδικούμαι—κάνω τὸ χρέος μου. Δὲν εἶναι δὴ κακοφανισμός, (χαμογελῶντας) μὲ βλάβουνε—τοὺς βλάβω, κἀνοντὰς τοὺς τὸν φίλο—μὲ μισοῦνε—τοὺς μισῶ. Μὰ (μὲ βλέμμα ἀγριο) διὰ νὰ μὴν μισᾶς κανέναν πρέπει νὰ μὴ γνωρίζεις κανέναν...»

ΙΑ Τὸ Βασιλικὸν λέγεται εἶναι Σαίξπηρεια. Ταίριαζον θαυμάσια στὸ ἀπὸρριζι ἐνὸς ἴσπου. Μιὰ γλάστρα θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ἐπικρίνει τὸ Μάτεσι ποῦ δὲν ἐπικρίθησε ποτὲ βαθεῖα τὸ χαρακτήρα αὐτὸ καὶ ποῦ ἔδωκε σ' αὐτὸ τὸ πρόσωπο ἕνα ρόλο τελειῶς δευτερεύοντα στὸ δράμα.

Ἡ σκηνὴ πού ἀκολουθεῖ εἶναι ἀριστουργηματική. Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά ἡ ὑποκρισία τοῦ Γερασιμάκη πού πληροφορεῖ τὸ Ρουκάλα τὴ μελετούμενη κλεψιά, μ' ἄλλο πού ἀπαντᾷ: μὲ ἀφέλεια στὸ θυμὸ τοῦ Ζακυθινοῦ ἀριστοκράτη πῶς δὲ θαρροῦσε ποτὲ πῶς τὸ πρᾶγμα θᾶχε καὶ τόση σημασία. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ξεσπᾷ ἡ τυφλή, τρελλή, ἀπέραντη οἴηση τοῦ Ρουκάλα. Ἄγριος στοὺς τρόπους, ἀπίστομος, ἀδιάλλαχτος στὶς ἰδέες του, ἄλλο, ὡς τὴν παραμικρότερη φράση εἶναι καλομελετημένα γιὰ νὰ περιγράψουν τὸ χαραχτήρα αὐτὸ πού συμβολίζει: περισσότερο ἀπὸ ἓνα πρόσωπο καὶ πού ἀντιπροσωπεύει δλόκληρη κοινωνικὴ τάξη καὶ ἐποχὴ. Ὁ Μάτεσις εἶναι πρώτης τάξεως πορτραίτιστας.

Ἡ ἐξέλιξη τῆς δραματικῆς πράξεως δὲν παραμελεῖται καθόλου μολαταῦτα. Ὅλα διεξάγονται μὲ θαυμαστὴ λογικὴ ἀλληλουχία. Ἡ πρώτη πράξη τελειώνει μὲ τὶς φιλικὲς διαμαρτυρίες καὶ τὶς ὑποσχέσεις γιὰ βοήθεια τοῦ ἀπαίσιου Γερασιμάκη στὸ Φιλιππάκη.

Στὴ δευτέρη πράξη παρουσιάζονται οἱ γυναικεῖοι χαραχτήρες μ' ἄλλο τους τὴν παραστατικότητα. Ἡ γυναῖκα τοῦ Ρουκάλα, ἡ θυγατέρα του ἔγκυος καὶ μιὰ γριά ἐβραία ἀποφασίζουν (σκηνὴ β') γιὰ νὰ κρύψουν τὴν ντροπὴ τῆς κόρης νὰ ἐξαφανίσουν τὸν καρπὸ τῶν κρυφῶν ἐρώτων τῆς Γαρουφαλιάς.

Ἡ σκηνὴ ὅσο τολμηρὴ καὶ νᾶναι, δὲν εἶναι χειρισμένη μὲ λιγότερη δεξιότητα. Ὁ ἀναγνώστης ἐνδιαφέρεται περισσότερο στὰ πρόσωπα τῶν δμιλητῶν, πρὸ παντὸς τῆς Ἑβραίας, χωρὶς νὰ στραβομουτσουιάσῃ μὲ τὸ παράτολμο τῆς κουβέντας. Στὸ δεύτερο μέρος αὐτῆς τῆς πράξης κυριαρχεῖ ἡ παρουσία τοῦ Δραγανίγου, γιοῦ τοῦ Ρουκάλα. Ὅσο καὶ ἂν βαρύνει ἡ μορφὴ τοῦ γέρου στὶς κρυφὲς ἀποφάσεις τῶν τριῶν γυναικῶν, μολονότι δὲν εἶναι παρῶν, τόσο ὁ ἐρχομὸς τοῦ νέου πούναι γεμάτος εἰλικρίνεια καὶ ἐπιρροὴ φωτίζει τὸ τέλος τῆς πράξεως.

Δὲν ξέρομε ἂν διαμοιράστηκαν τὰ πρόσωπα στὶς σκηνὲς τῆς δευτέρας πράξεως ὕστερ' ἀπὸ μελετημένο σχέδιο, ἀλλὰ οἱ δύο ἀντίθετες δυνάμεις, τὸ πνεῦμα τῆς παράδοσης κι' οἱ νέες ἰδέες, ἀντιπροσωπευόμενες ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ τὸ γιό, τὸν ἓνα πού ἐνσπείρει τὸν τρόπο στὰ ἀδύνατα πλάσματα, μ' ἄλλο πού λείπει, καὶ τὸν ἄλλο πού ἔρχεται σὺν ἀχτίδα ἐλπίδας γιὰ νὰ σβύσει κάθε φόβο μὲ τὴν καλωσύνη καὶ τὴν ὑπομονή του γιὰ νὰ μὴ γίνῃ μιὰ ἀδικία δημιουργοῦν μιὰ τρανὴ ἀντίθεση, μὲ τὴ μικρότερη δραματικὴ δυναμικότητα.

Περνάμε στὴν τρίτη πράξη, τὴν πιδ ἀδύνατη τοῦ ἔργου. Στὴν τέταρτη ἡ πάλῃ μεταξὺ πατέρα καὶ γιοῦ γίνεται ὄλοένα ζωηρότερη. Ὁ Ρουκάλας γιὰ ν' ἀποφύγει κάθε ἐπιμονὴ τοῦ Φιλιππάκη, πιδ τὸν θαρρεῖ γιὰ τὸν κλέφτη τοῦ βασιλικῦ ἀποφάσισε νὰ τὸν ξεκάμει. Συμφώνησε λοιπὸν μ' ἓνα κάποιον Μπουσάκα, τὸν πιδ πρόστυχο πηληνᾶνθρωπο πού μπορεί κανεὶς νὰ φανταστῇ, γιὰ νὰ ἐκτελέσει τὸ σχέδιό του. Ὁ Μπουσάκας πηγαίνει νὰ δώσει λόγο τῆς ἀποστολῆς του (σκηνὴ δ'). Ὁ διάλογος ἔχει

σπάνια ὁμορφιά. Οἱ δύο αὐτοὶ ἄνθρωποι τρώγονται ἀπὸ τὴν ἀπληστία, τὴ φιλοδοξία καὶ τὴν περηφάνεια, κι' ὁ καθένας μὲ τὸ δικό του τρόπο γυμνώνουν τὶς ψυχὲς τους μπρὸς στὰ θαμπωμένα μάτια μας.

Μ' αὐτὴ τὴ σκηνὴ φτάνει νὰ πειστοῦμε πῶς ὁ Μάτεσις ἦταν ἓνας δυνατὸς ψυχολόγος καὶ θὰ γινόταν, ἂν ἤθελε, ἓνας ἀταίριαστος δραματικὸς συγγραφέας. Ὁ Μπουσάκας ταπεινὸς διηγεῖται πῶς ἐξετέλεσε τὶς ὁδηγίες τοῦ Ρουκάλα. Πραφύλαγε τὸ Φιλιππάκη καὶ τὸν σκότωσε σὺν τὸν εἶδε νὰ πλησιάζει συντροφευμένος ἀπὸ ἓνα μεθυσμένο. Ὁμολογεῖ πῶς στὸ σκοτάδι δὲν μπόρεσε νὰ δεῖ καλὰ καὶ δὲν τοῦ διέφυγε ἡ κουβέντα τῶν δύο φίλων. Ὁ Ρουκάλας ἐκπλήσσεται πῶς ὁ Φιλιππάκης συνοδεύεται ἀπὸ ἓναν πιωμένο στὸ νυχτερινό του περίπατο κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα τῆς Γαρουφαλιάς. Ἡ λεπτομέρεια αὐτὴ τὸν περάζει, ἀλλ' ἀφοῦ γίνηκαν ἄλλο κατὰ τὴν ἐπιθυμία του εἶναι ἱκανοποιημένος. Συσταίνει στὸν Μπουσάκα σιωπὴ ἀπόλυτη γι' αὐτὴ τὴ δουλειά, τοῦ ὑπόσχεται τὴ δυνατὴ προστασία του καὶ τοῦ ζητεῖ νὰ ὀρίσει τὴν ἀμοιβή του. Ἐδῶ ἡ σκηνὴ προστάσια του καὶ τοῦ ζητεῖ νὰ ὀρίσει τὴν ἀμοιβή του. Ἐδῶ ἡ σκηνὴ πέρνει ζωηρὸ τόνο καὶ γίνεται ἀπὸ τὶς πιδ τσουχτερὲς σάτυρες. Ὁ κακοβυργὸς ὕστερ' ἀπὸ πολλὲς περιστροφὲς δὲ ζητεῖ τίποτα λιγώτερο καὶ τίποτα περισσότερο, παρὰ τὴ βοήθεια καὶ τὴν ἐπιρροὴ τοῦ Ρουκάλα γιὰ νὰ διοριστεῖ. . . . παπᾶς στὴν ἐνορία του! Καὶ ἐξηγεῖ τοὺς λόγους. Ἦθελε νὰ λειτουργεῖ στὴν ἐκκλησοῦλα τοῦ μικροῦ χωριοῦ ὅπου κατοικεῖ ἡ οἰκογένειά του ἀπὸ καιρὸ. Ὁ παπὸς του ἦταν ἐφημέριος κι' ὁ τωρινὸς παπᾶς ὁ Παπαχοζάνης, πού εἶναι ἐπίσης συγγενής του, εἶναι τόσο γέρος! Ἡ αὐθάδεια τοῦ Μπουσάκα δὲν ἔχει ταῖρι ὅπως κι' ἡ ἀμυχανία τοῦ Ρουκάλα πού καθὼς γίνονται πιδ πιάστηκε ἀπὸ τὸν πονηρὸ χωριάτη τοῦ χαρίζει τὰ χρέη τοῦ πατέρα του.

Μὴ νομίσουμε πῶς ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἀριστουργηματικὴ αὐτὴ σκηνὴ ὁ συγγραφέας πέφτει στὴν ἔμπνευση. Ἡ μεγάλη σύγκρουση μεταξὺ πατέρα καὶ γιοῦ μᾶς φυλάγεται στὴν πέμπτη πράξη. Τὸ δρᾶμα ὑψώνεται σὲ ὑπέροχο ἐπίπεδο κι' ὁ διάλογος πέρνει θαυμασιὰν εὐρύτητα. Δὲν ἐνδιαφερόμαστε πλέον γιὰ τὰ πρόσωπα ἀλλὰ γιὰ τὶς ἰδέες πού ἀντιπροσωπεύουν. Τὸ ἀνεκδοτικὸ δρᾶμα γίνεται ἀνθρώπινο καὶ παριστάμεθα στὴν πάλῃ τῆς ἀλήθειας καὶ τοῦ πνεύματος ἐναντίον μιᾶς ἀραχνιασμένης παράδοσης πού στηρίζεται στὴν πιδ αὐθαίρετη ἐξουσία (1). Ὁ Ρουκάλας στὴν τυφλωμένη

(1) Περνάμε τὴν ὄχι λιγώτερο ὁμορφὴ σκηνὴ τῆς 4ης πράξης, μεταξὺ Γερασιμάκη καὶ Ρουκάλα, σκηνὴ ἀνάξια τοῦ Ζαῖξπηρ, δταν οἱ δύο ἄνθρωποι προσπαθοῦν νὰ ἀλληλοκοροῦθεοῦν μὲ ψευτιές. Ὁ ἓνας ἀπὸ ἀγάπη δῆθεν στὸ Φιλιππάκη προσπαθεῖ νὰ τὸν χαντακώσει ὅσο μπορεί ἐνῶ ὁ γεροαριστοκράτης ἀποφεύγει μὲ μισόλογα νὰ μιλήσει γιὰ κείνον πού ἤδη θεωρεῖ ξεπαστρεμένο. Περνάμε ἀκόμη τὴ φοβερὴ σκηνὴ τῆς 5ης πράξης, ὅπου μακροχρῶν τὴν ἄγνοια τοῦ πατέρα γιὰ τὸ σφάλμα τῆς κόρης του. Εἶναι τὸσο δρᾶματικὸς ὁμορφίς μὲ μεταφραστικὴ διατύπωση ἀκαμπτη ὡς τώρα θὰ μπορούσε νὰ καταδειξῇ στὸ γαλλικὸ κοινὸ αὐτὸ τὸ ἀριστοῦργημα σ' ὅλες του τὶς ὁμορφίες.

του οἴηση βρίσκει ἄξιον ἀνταγωνιστὴ στὴν υἱικήν ὑπομονὴ καὶ στὴν πεισικὴν εὐγλωττία τοῦ Δραγανίγου πού, (κι' αὐτὸ εἶναι ἀξιοσημείωτο) χωρὶς νὰ ξεχάσει τὸ σεβασμὸ πρὸς τὸν πατέρα του, τοῦ ἀντιλέγει μὲ παρρησία. Ἀντιστέκεται σταθερὰ στὴν ἀπόφαση τοῦ Ρουκάλα νὰ κλείσει τὴν ἀδελφὴ του στὸ μοναστήρι καὶ δὲ φοβᾶται νὰ στηλιτεύσει αὐτὴ τὴν ἀπόφαση. Κατηγορεῖ πατρικᾶ τὸ Ρουκάλα πὼς θέλει τὴ δυστυχία τῶν παιδιῶν του μὲ τίς ἀνόητες προλήψεις του γιὰ τὴν ἀριστοκρατία (1). Ὁ γέρος φωνώνει μπαροῦτι ἀλλ' ὁ γιὸς γίνεται πιδ εὐγλωττος καὶ πιδ πειστικός. Γκρεμίζει στὰ μάτια τοῦ πατέρα του ὄλες τίς ἐσφαλμένες ἰδέες του, τὸν κάνει νὰ δεῖ τὸ μάταιο τῆς περηφάνειας του. Προχωρεῖ περισσότερο καὶ βλέπει τὴν ἀνάγκη τοῦ γάμου τῆς Γαρουφαλιάς μὲ τὸ Φιλιππάκη. Ὁ Δραγανίγος εἶναι θαυμάσιος στὴν ἡμέρια του ἐνῶ ὁ θυμὸς τοῦ Ρουκάλα φτάνει στὸ ἔπακρο, σὲ σημεῖο πὺ βγάζει τὸ ἐγχειρίδιό του κι' ὄρμα μανιασμένος ἐναντίον τῆς γυναίκας του καὶ τῆς κόρης του εἶναι μαθαίνει πὼς εἶναι ἔγκυος. Ἐπακολουθεῖ ζωηρὴ πάλῃ ἔπου ὁ γιὸς συγκρατεῖ τὸν πατέρα, τὸν ἀφοπλίζει καὶ δὲν τὸν ἀφήνει παρὰ μὲ τὸν εἶρο νὰ μὴν ἀγγίξει τὴ μητέρα του καὶ τὴν ἀδελφὴ του. Κι' ὁ καλὸς Δραγανίγος γονατίζει ἀμέσως μπρὸς τὸν πατέρα του καὶ τοῦ φιλεῖ μὲ σεβασμὸ τὸ χέρι πὺ λίγο ἔλειψε νὰ τοῦ σπάσει ἀπὸ τὸ σφιξιμο. Ἡ σκηνὴ ἂν καὶ εἶναι κάπως μακροσκελὴς, ἔχει μιὰν ἰδεώδη ὁμορφιά. Καὶ εἶναι τόσο ἐλληνικὴ!

Ὁ συγγραφέας ἐκφράζει τίς ἰδέες του, μὲ τὸ στέμα τοῦ Δραγανίγου, τὸ εὐνοούμενο πρόσωπό του. Δὲν εἶναι λάθος τῶν νέων ἂν ὑπάκουσαν σὲ μιὰ φυσικὴν ὄθηση ἀφοῦ ζῆτοδν νὰ νομιμοποιήσουν τὴν ἔνωσή τους, πὺ συντελέστηκε σὲ μιὰ στιγμὴ ἀμοιβαίας τρέλλας. Ἡ κοινωνία εἶναι ἀδικαιολόγητη καταστρέφοντας τὴν εὐτυχία τους ὑπὸ τὸ πρόσχημα μιᾶς σκουριασμένης καὶ γελοίας πρόληψης, ἀλλὰ πραγματικὰ κατὰ βάθος γιὰ νὰ διαπιστώσει μιὰ κολοσσιαία περηφάνεια κοινωνικῆς τάξης. Τὸ οἰκογενειακὸ αὐτὸ δράμα τελειώνει μὲ τὸ γάμο τῶν δύο ἐρωτευμένων.

Ἐδῶ ἀκόμα ὁ Μάτεσις εἶχε τὴν ἰδέαν νὰ συγκεντρώσει ὄλη τὴ σκηνὴ αὐτὴ τοῦ τέλους τοῦ δράματος σὲ δυὸ φράσεις. Ἀντὶ νὰ ἀραδειάσουν οἱ δυὸ νέοι ὄλες τίς σχετικὲς ἀνοησίες τῆς ἐρωτικῆς φρασεολογίας τοὺς βάζει νὰ ποῦν μόνο αὐτὰ τὰ λόγια. (σκηνὴ 7η)

Φιλιππάκης. — Γαρουφαλιά!

Γαρουφαλιά. — Εἶσαι σὺ Φιλιππάκη!

"Ὅλο κι' ὄλο!

Ἡ αὐλαία πέφτει στὸ ἀγκάλιασμά τους. Μπορεῖ κανεὶς νὰ εἶναι πιδ εὐγλωττος μὲ τόσα λίγα λόγια; Ἡ τέχνη τοῦ Μάτεσι τόσο πλούσια καὶ γόνιμη στὸ ὄλον ἔργο ξεδιπλώνεται ἀκόμα δυνατώτερη μὲ τὴ συντομία τῆς τελευταίας σκηνῆς καὶ μὲ τὴ δύναμη τῆς ὑποβολῆς.

(1) Σημειώνουμε στὰ παραστὰ ἓνα χαρακτηριστικὸ σημεῖο πὺ ἀπεικονίζει θαυμάσια τὸ Ρουκάλα: Ἡ γνώμη τῆς: (λέγει μιλώντας γιὰ τὴν κόρη του). Μήπως μπορεῖ νὰ ἔχει ἄλλην ἀπὸ τὴ δική μου; (σελίς 279 ἐκδ. Δε-Βιάζη).

Ὁ Μάτεσις ἔγραψε γιὰ τὸ θέατρο μόνο τὸ **Βασιλικὸ**. Ὁ Μάτεσις δὲν ἦταν ἀνθρωπος τοῦ θεάτρου καθὼς τὸν ἐννοοῦμε σήμερα. Φαίνεται πὼς τὸ ἔργο δὲν παραστάθηκε ποτὲ ὄσο ζῶσε. Ὁ μοναδικὸς **Βασιλικὸς** του μᾶς κάνει μόνο νὰ λυπούμαστε μὲ τὴν ἀποχὴ του ἀπὸ τὴ σκηνὴ γιὰτὶ εἶναι βέβαιον πὼς ἓνα δραματικὸ ταλέντο σὸν τοῦ Μάτεσι, ἂν εἶχε ἐπιτυχία πάνω στὴ σκηνὴ, θὰ πλούτιζε βέβαια τὸ ἐλληνικὸ θέατρο μὲ ἄλλα ἀριστουργήματα ὁμοια, ἂν ὄχι ἀνώτερα, τοῦ **Βασιλικοῦ**. Μὰ τὰ χάλια τῆς ἐλληνικῆς σκηνῆς στὴν ἐποχὴ πὺ ζῶσεν ὁ Μάτεσις (1) δὲν ἐπέτρεπαν τέτοια ἀποκάλυψη. Τὸ γιὰτὶ θὰ τὸ δοῦμε ἀπὸ τὴ συνέχεια.

(Μετάφραση ἀπὸ τὸ γαλλικὸ ἀνέκδοτο κείμενον).

Μαρ. Μιν.

Παρίσι.

Μ. ΒΑΣΣΑΣ

(1) Σημείωση τοῦ κ. Μ. Βάσσα.—Ἀμὲ στὴν ἐποχὴ μας πὺ κυλιστήκαμε σ' ὄλα τὰ ξένα θεατρικὰ σκουπίδια, ἀσχομεταφρασμένα; ;!!

Σήμερα εἶναι ὁ τυχαῖος ὑπουργισκός, γιὰ ἀτομικὴ του ρεκλάμη παρασημοφορεῖ κάθε ξένη περαστικὰ θεατρίνα, κοκκορεῦεται πὼς ὑποστηρίζει τὸ ἐλληνικὸ θέατρο!!!!... (22. στ'. 1929).

Η ΣΤΑΧΤΟΠΟΥΤΑ

Τοῦ Ρήγα ὁ γιὸς χλωμὸς ἀπ' τὴν ἀγρούπνια,
μ' εὐλάβεια βλέπει τὸ μικρὸ σαντάλι.
Κι' ὁ νοῦς του πὺ στὸν ὕπνο καὶ στὰ ξύπνια,
τὴν πὺ τὸ φόραγε στὸ καρναβάλι
τὴ στόλισε μ' ὄσα ποδοῦν τὰ νιάτα,
σαλέβεται, φτερὸ σ' ἀνεμοζάλη.
Ἐγνιες στὸ Ρήγα φέρνουν τὰ μαντάτα,
πὺ σὸν κυδῶνι ὁ γιὸς του μαραγκιάζει,
καὶ στοὺς πιστοὺς του δούλους δίνει διάτα:
τὴν κόρη, πὺ στὸ πόδι τῆς τεριάζει
τὸ σαντάλι, σὲ σπῖτι ἢ σὲ καλύβι
νὰ τήνε βροῦν κι' αὐτὸς νύφη τὴν τάξει
στὸ Γιό, πὺ τὸ μαράζι του δὲν κρύβει.
Τὸμαθε κι' ὁ λαὸς—μικροί, μεγάλοι—
Κι' ἐνῶ τὰ μάτια του ὁ καθένας τρίβει,
θωρώντας μὲ κορώνα στὸ κεφάλι
πεντάμοσχη νὰ λάμπει ἢ Σταχτοπούτα,
γιορτάζουν ὄλοι τους γιορτὴ μεγάλη
γλεντώντας μὲ ριολιά καὶ μὲ λαγούτα.

ΙΑΚΩΒΑΚΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΕΟΥΤΡΙΟΥ

ΑΠ' ΤΑ "ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ,"

XXXV.

Κανένας δὲ θὰ ἰδῆ τὴν ὠμορφιά σου
 πιὸ πλάνα κι' ἀφροδίσειαν ἀπὸ μένα,
 κι' οὔτε θὰ ἰδῆ ποτὲ στὴ ζωγραφιά σου
 τὰ θαύματα ποὺ ἐντὸς σου ἔχεις κρυμμένα.
 ὦ! ποιὸς θάποκαλύψῃ στὴ ματιά σου
 τῆς ἱριδας τὰ μάγια ξεχυμένα
 καὶ ποιὰν τὰ πλαστικά κινήματά σου
 θὰ ἐμπνεύσουν ἀπὸ τούτην ἄλλην πέννα...
 Ποῦ θαῦρης πιὸ εὐλαβῆ ἀπὸ μένα μύστη
 τῆς ὠμορφιάς σου, ποῦχω προσκυνήσει
 καὶ πιά τ' ἀγνόῃ τῆς φῶς ἐντὸς μου ἐκλείστη...
 Ἄγάπη! Ἄλλος κανεὶς δὲ θὰ σ' ὑμνήσῃ,
 κι' ἄς σὲ κατέχη, μὲ τὴν ἴδια πίστη
 ποῦχω τὰ δυό σου πόδια ἐγὼ φιλήσει.

XXXVI.

Ποτὲ δὲ θάπαυδῆσῃ αὐτὴ ἡ φωνὴ μου
 γύρω ἀπὸ τῶνομά σου ὄρατα νὰ κλώθῃ
 μᾶερινες κλωστές, ὅ,τι ἡ ψυχὴ μου
 γιὰ σένα κλείνει μέσα τῆς καὶ νιώθει.
 Ἡ κάθε σκέψη μέσ' τὴν κεφαλή μου,
 καὶ τῆς καρδιάς οἱ χτύποι κι' ὅλοι οἱ πόθοι,
 στὰ χέρια σου κυλοῦν, κι' ὅλη ἡ ὑπαρξή μου
 στὰ μάτια σου τὰ οὐράνια ξεγυμνώθη...
 Ἄπ' ὅλα μακριὰ καὶ σῶλα ξένη,
 ἡ δόλια μου ζωὴ ἀγρυπνάει καὶ ψάλλει
 γιὰ σένα, μὲ μιὰ νότα ἀρρωστημένη,
 μέσα στοῦ τραγουδιοῦ τὴν πλάνα ἀγκάλῃ,
 ἀπ' ὅπου Ἄγάπη, ξέρε, πεθαμμένη
 ὁ θάνατος μονάχα θὰ μὲ βγάλῃ!

VIII. 1929.

ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ

Ν. Β. ΤΩΜΑΔΑΚΙ

Ο ΣΟΛΩΜΟΣ ΚΑΙ Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο). Πολλοὶ ἔναι οἱ δρόμοι πῶχει ὁ νοῦς.
 (Δ. Σολωμός).

Ὁ Σολωμὸς ἐθαύμαζε τὰ δημοτικὰ τραγούδια ἀλλὰ δὲν εἶχε τὴν ἀναγκαιοῦσαν φιλολογικὴν ἰδέαν τῆς γλώσσης. Ὡς ἐκ τούτου παραβάλλει τὰ πράγματά μας μετὰ τῆς Λατινικῆς καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἀρχαίαν διγλωσσίαν ὡς ἔπρεπε. Ὁ Πολυλάς τὸν ἀποκαλεῖ «συγγραφέα σχεδὸν ἀμαθῆ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς», (1) λέγων ὅτι «τὸν ἐδυσκόλευε ἡ λεκτικὴ ὕλη τὴν ὁποῖαν δὲν εἶχε πρόχειρη», (2) ὡς ἦτο βέβαια φυσικόν. Παρ' ὅλας ὁμοίως αὐτὰς τὰς στοιχειώδεις ἐλλείψεις ὁ Σολωμὸς κατῴρθωσε ὄχι μόνον νὰ κατατοπισθῇ εἰς τὸ γλωσσικὸν ζήτημα ἀλλὰ καὶ νὰ θέσῃ ἀρχὰς ἰσχυροῦσας μέχρις σήμερον ἀπαραβάτως, καὶ τὰς ὁποίας καὶ ἡμεῖς παραδεχόμεθα κατ' ἀρχήν:

α') Ὅτι εἶναι ματαιοσχολία ἀλλὰ καὶ ἔγκλημα τὸ νὰ πιστεύωμεν ὅτι θ' ἀναστήσωμεν τὴν γλῶσσαν τοῦ Πλάτωνος.

β') Ὅτι ποιητικὴ γλῶσσα, ὡς τοιαύτη παραδόσεως εἶναι ἡ δημοτικὴ.

Καὶ τέλος διὰ τοῦ παραδείγματος κυρίως:

γ') Ὅτι μὲ μικτὴν γλῶσσαν θὰ κτίσωμεν ποιήσιν. «Ὅ ἀ ἐπιθυμοῦσα ἔπος μεταχειρίζεται τὴν κλέφτικη γλῶσσα νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν ψυχὴν τῆς καὶ ὄχι νὰ λαμβάνῃ μόνον τὸν τύπο τῆς». «Ἄμμη τί ἤθελες; νὰ γράφῃ ταῖς λέξαις τῆς κεφαλῆς του καθένος». (3) «Ὁ συγγραφέας πότε ἔς ταῖς φράσεις του ἀκολουθεῖ τὸν λαόν, πότε ὄχι». (4)

Μία εὐλογος ἔνστασις ἤμποροῦσε ν' ἀνταχθῆ. Ὅτι οὔτε εἶναι ἀναπότρεπτον καὶ ἀναγκαῖον νὰ ἐμφανίζονται Dante διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν γλωσσῶν, οὔτε καὶ ἐὰν ἐχρειάζετο μία τοιαύτη ἐπιβολὴ θὰ ἤμπορούσαμεν νὰ παραβλέψωμεν τὸν ὄγκον καὶ τὴν ἠθικὴν βαρῦτητα μιᾶς δημοτικῆς ποιήσεως χάριν μιᾶς τοιαύτης προσωπικῆς πέριξ τῆς ὁποίας διαπληκτικίζομεθα τόσα ἔτη. Ἡ ἀναμονὴ τοῦ Dante τῆς Ἑλλάδος εἶχε τὸν κακὸν ἀντίκτυπον εἰς τοὺς Ἑλληνας ὅτι ἠθέλησαν ὅλοι κρημνίζοντες Παρθενῶνας νὰ γίνουσι οἱ θεμελιῶται τῆς γλώσσης των, διὰ πυγμῆς ἐπιβάλλοντες τὸ μόνον πρᾶγμα τὸ ὅποιον ἢ βία δὲν ἤμπορεῖ νὰ κατοχυρώσῃ τὴν γλῶσσαν· τὸ ἐπιχείρημα εἶναι σπουδαῖον τῷ ὄντι. Καὶ χωρὶς ἄλλο ἡ σύμπτωσις τοῦ Dante εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἂν δὲν εἶναι ἐξαιρέσις, δὲν εἶναι ὁμοίως καὶ πρότυπον καθ' ὃ οὔτε ἐβάδισαν οὔτε θὰ βαδίσουν οἱ φυσικοὶ καὶ οἱ

(1) Ἐνθα καὶ ἀν. σ. 16'.

(2) Ἐνθα καὶ ἀν. σ. 17'.

(3) Ἐνθα καὶ ἀν. σ. 258.

(4) Ἐνθα καὶ ἀν. σ. 259. Ἄλλου εἶπεν «ὁ συγγραφέας, ἐννοῶ τὸν μεγάλο συγγραφέα».

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΕΛΤΙΟΣ
ΔΗΜΟΦΙΛΗΣ ΜΟΥΣΙΟΣ

άνθρωπινοί νόμοι. "Αν παραδεχθούμεν ὅτι ὁ Dante πρέπει νὰ εἶναι πρόσωπον καὶ ὄχι ποιητικὴ παράδοσις ἢ ποιήσις, καὶ ὅτι ἢ θὰ ἐπιδράσῃ ὡς ὁ "Ὀμηρος εἰς τὴν μετ' αὐτὸν γλῶσσαν τῆς λυρικῆς ποιήσεως, ἢ θὰ διαμορφώσῃ τελείως τὴν γλῶσσαν, ὡς εἶναι οὗτος εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Σολωμός.

Δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ ἐπρότεινε κανεὶς νὰ ρίψωμεν εἰς τὸν κάλαθον ὄλας τὰς γλωσσικὰς ἰδέας τὰς μετὰ τὸν Σολωμὸν ὅπως σχετίζονται μὲ τὴν ποίησιν καὶ νὰ γυρίσωμεν εἰς αὐτόν. Νὰ τηρήσωμεν εἰς τὴν ποιητικὴν γλῶσσαν μίαν ἀνάμειξιν πραγματικῶς τυπικοῦ, φθογγολογικοῦ, νὰ παραμερίσωμεν τοὺς ἰδιωματισμούς, τὰς συνιζήσεις τὰς πολλὰς καὶ τὰς συγκοπάς, ἂν ὁ Σολωμός ἦτο μοναδικὸς εἰς τὸ γλωσσικόν του. Ἄλλ' ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι, πλησιέστερον ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι χωρὶς νὰ τὸν παραμερίζουν τὸν ἐνισχύουν. Εὐρέθησαν βέβαια καὶ οἱ εἰπόντες τὴν ποιητικὴν γλῶσσαν τῶν Ἑπτανησίων ποιητῶν «γλωσσικοὺς ἐξωφρενισμοὺς τῆς ἑπτανησιακῆς σχολῆς», (1), ἀλλ' ἐγὼ μετὰ τοῦ Παλαμᾶ «τολμῶ νὰ προσθέσω ὅτι οἱ ποιηταὶ τῆς Ἑπτανήσου ὑπέδειξαν πάσας τὰς τρίβους ὡς ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ ἢ νεωτέρα ἑλληνικὴ ποίησις». (2)

N. B. ΤΩΜΑΔΑΚΙΣ

(1) Ὁ Φάνης Μιχαλόπουλος εἰς Κριτικὴς 8 σ. 65.

(2) Πρῶτα Κριτικὰ σ. 23. Ἡ μελέτη αὐτὴ ἐγράφη τὸ 1926 συμπληρωθεῖσα τὰς ἀρχὰς τοῦ 1928. Ὡς ἐκ τούτου ἢ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς δημοσιευθεῖσα βιβλιογραφία εἶναι ἑλληνικῆς. Προσθέτω ἔδω τὰ ἐλλείποντα: 1824 (ἢ 1925) Δ. Σολωμοῦ Ἕμνος εἰς τὴν ἐλευθερίαν μετὰ μεταφράσεως τοῦ Grassetti (τύποις Ἑλληνικῶν Χρονικῶν). Μεσολόγγιον ἔκδοσις τρίτη (καὶ πρώτη).—1825 Δ. Σολωμοῦ Ἕμνος εἰς τὴν ἐλευθερίαν μετὰ μεταφράσεως τοῦ Julien. Εἰς τὸν Β. τόμον τῶν Chantes populaires τοῦ Fauriel. Paris. Καὶ εἰς ἴδιον τεῦχος ἔκδοσις δευτέρα.—1927 Δ. Σολωμοῦ Ἕγκώμιον στὸν Ὀδῷ Φάσκοιο. Εἰς περιοδικὸν Μεγάλῃς Ἑλλήν. Ἕγκυκλ. τεύχη 93—94, 96—97. Ἀθήναι. Γνωστὰ εἶναι ἀκόμη μία ἔκδοσις Ποιημάτων τοῦ Σολωμοῦ τῆς βιβλιοθηκῆς τοῦ Λαοῦ τοῦ Σακελλαρίου καὶ μία Ἀπάντων εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκλεκτῶν ἔργων ἀρ. 18 τοῦ Γ. Βασιλείου, ἀμφότεραι Ἀθηναίων.—Εἰς τοὺς λόγους καὶ σχετικὰ δημοσιεύματα προσθέτω: Γερασίμου Μαυροῦ Λόγος ἐπὶ τὴν κηδεῖαν Διονυσίου Σολωμοῦ. Ἐν Κερκύρα τῇ 10,22 Φεβρουαρίου 1857.—1857 Ἰουλίου Τυπάλδου Λόγος ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν ἐν τῷ ναφ τῶν Ἁγίων Πάντων πένθιμον τελετὴν εἰς μνημόσυνον τοῦ Ζακυνθίου ποιητοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ. Ἐν Ζακύνθῳ (Ραφτάνης) Ἀνετυπώθη εἰς τὰ Ἀπαντα τοῦ Τυπάλδου. Ἀθήναι 1916 (Φέξη).—1903 Ἐκθεσις τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἑκατονταετηριδος τοῦ Σολωμοῦ. Ζάκυνθος.—1903 Γιάννη Ψυχᾶρη Ὁ Σολωμός. Εἰς περιοδικὸν Νουμάς ἀρ. 63 τῆς 5 Ὀκτωβρίου σελίς 4—8 Ἀθήναι.—J. Psicharis. Le poète Denys Solomos. Εἰς Revue Blanc, 30 Mars. Paris.—1907 Γιάννη Ψυχᾶρη Ὁ Σολωμός. Εἰς τὸ βιβλίον του Τρία Λόγια σ. 234—244. Ἀθήναι.—1927 Φώτου Γιοφύλη Ἡ Φαρμακωμένη. Δράμα σὲ τρεῖς πράξεις. (Ζηκᾶκη) Ἀθήναι.—Σχετικῶς μὲ τὴν μετρικὴν τοῦ Σολωμοῦ βλέπε Ἕμμ. Στᾶν Περὶ Σολωμοῦ. Ἐν Ἀθηναῖς τῷ μ. Ε' σ. 441—470. Ἀθήναι 1893.—1927 Γεωρ. Σπαταλά Ἡ στιχογραφία τοῦ Σολωμοῦ. Νέα Ἑστία Α' 549—554 καὶ Β' 619—626. Ἀθήναι.—1927—28 Luis Roussel. La versification de Solomos. Εἰς Libre 499—501, 536 καὶ 538—540. Montpellier.—1928 Γεωρ. Σπαταλά Ὁ κ. Δ. Ρουσσὲλ καὶ ἡ στιχογραφία τοῦ Σολωμοῦ. Εἰς Νέας Ἑστίας Γ' 133—134.—1928 Γεωρ. Σπαταλά Ὁ κ. Ρουσσὲλ καὶ ἡ νεοελληνικὴ στιχογραφία. Εἰς περιοδ. Παρθενῶν Α' σ. 195—169 καὶ 203—207. Ἀθήναι.—1928 L. Roussel. M. Spatalas et la versification de Solomos. Εἰς Libre 538—540. Montpellier.—Ἀκόμη ἀναφέρω βιβλία καὶ μελέτας: 1923 Γεωρ. Σπαταλά Ἡ ποίησις ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἐγω-

A MARIETTA MINOTTO

che rivestì le «Grazie» di greco peflo.

Signora, al peggio omai volgono gli anni
Inutile è il cantar de' rosignoli
E la triste stagion piena d'inganni
Scaccia gli accanti da glieterni soli.

Da Citera già un dì su eterei vanni
Venere sacra sospingean ne' voli
Le Grazie ignare dei terreni affanni,
Cingendo sua beltà perchè s'involi.

Allor da ispidi covi umane belve
Con clave orrende irruppero a la rada;
Nascosesi la Diva e le rie selve

L'Ocean ricopri. Or—ne la nova
Barbarie—de' cantori la masnada,
Dimmi, Maria, chi a far sparir si prova?

23/5/1929.

TEODORO BRICCOS

(Τῇ μετάφρασί μου κ' ἐγὼ ἀφιερῶν :)

ΣΤΗ ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ

Ποῦ μ' ἔνα πέπλο ἑλληνικὸ ξανάντυσε τίς «Χάρες»

Τὰ χρόνια στὸ χειρότερο, κυρά,
γυρίζουν! τί κι' ἂν τραγουδᾷ τὸ ἀηδόνι;
πλανεύτρα ἢ θλίβερα ὥρα· οὔτε φυτρώνει
σ' αἰώνιους ἢ ἀκανθα ἥλιους. Μιά φορὰ,

Χαρίτων θεῖος χορὸς τὴν ἅγια ὑψώνει
Κυθέρεια στὰ αἰθεροόλαστα φτερά,
κι' ἀνήξερες τῆ γῆ ὅτι δέρονον πόνοι,
τὴ θεῖα τῆς ἀποκρύβουνε ὁμορφιά.

Μὲ ρόπαλα φριχτὰ τότε ἐχουμήσαν
ἀπὸ ἄγρια σπήλια ἀνθρώπινα θερία:
κρύφτηκε ἡ Θεά, καὶ πέλαα ἐπλημμύρισαν

τὰ μαῦρα δάση. Τώρα ἔνα μελίσι
ποετᾶστρων νὰ σκορπίσῃ, ποιός, Μαρία,
στὴ νέα βαρβαρωσύνη θὰ τολμήσῃ;

Μετάφρ. ΑΝΑΣΤ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

πάθεια τοῦ κ. Ἀποστολάκη (Βασιλείου) Ἀθήναι—1926 Γεωρ. Σπαταλά Ὁ Σολωμός χωρὶς μεταφραστικὴ καὶ οἱ φυσικὲς ὑπερβολὲς τῆς πολεμικῆς κριτικῆς (Ἀκρόπολις) Ἀθήναι.—1926 II. Κουαρτάνου. Προλεγόμενα εἰς τὰ Ἰταλικά ποιήματα Δ. Σολωμοῦ μετὰφράσει Γ. Σπαταλά. Εἰς περιοδικὸν Μεγ. Ἑλλ. Ἕγκυκλοπαιδείας, τεύχη 59—60 Ἀθήναι. Κι' ἀκόμη μελέτας καὶ κριτικὰς τοῦ Μέγα, τοῦ L. Roussel, τοῦ Βαρναλή, τοῦ Σπαταλά, τοῦ Σωτήρη Σκίτη, καὶ εἰς τινος ἄλλου, τὰς ὁποίας συστηματικῶς ἀναφέρωμεν εἰς τὴν Σολωμικὴν βιβλιογραφίαν, τὴν ὁποίαν προτάσσομεν τῆς ἐτοιμαζομένης ἐκδόσεως τοῦ Λάμπρου, ὡς λέγω καὶ εἰς προηγουμένην σημείωσιν.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΓΑΛΛΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Όπως τὸ πρᾶγμα εἶταν βέβαιο, τὸν ἦρα τὸ Μαζέπη μου καθισμένο στὴ Ροτόντα, λίγο σκυμμένο πρὸς τὸ φῶς τοῦ Μπουλβάρ Ρασπάλγ καὶ τριγύρω του ἕνα σαββατιανὸ πλῆθος κομπολοίτικης ἀδιαφορίας. Μόλις ἀκούονταν ἀπ' ἐπάνω ἢ φουσαρόνικα τοῦ ντάνσινγκ, μόλις στὰ μάτια κάποιων ἀργεντινῶν γλεντζέδων ἐφεγγαν οἱ καλπάζουσες ἀποθυμιές τῆς λάμπας, ἀλλὰ μὴ θλιμένη ἀγριότητα στέππας, μετὸς σλαυόφωνους θαμῶνες, ἔχονε στὴ νόσησέ μας—καὶ τὴν ἔφερνε ὡς τὴ μύτη μας—τὴν ἀφθονή γειννίασῆς ἐνὸς πολὺ ἀλκοιλιμένου μηδενισμοῦ.

Γι' αὐτὸ ὁ Μαζέπη δὲν ἔστρεψε νὰ μοῦ μιλήσῃ. Τοῦ εἶπα πῶς εἶταν ἀνάγκη. Πῶς ἤθελα σῶναι καὶ καλὰ νὰ ξαίρω τί ἐβλῆπε στὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα ἔτσι καθὼς τ' ἀντίκριζε πρῶτ' πρῶτ', ξενύχτικα, στὶς προθήκες τῶν παρισινῶν βιβλιοπωλείων ποὺ μισανοίγουν, ἀκριβῶς ὅπως μισανοίγουν καὶ τὰ μάτια τῶν θεῶν ἐμπρὸς στὶς ἐξαιρετικὲς χαρούμενες ἀδράνειες τῆς ἀνθρωπότητας.

— Τὸ ξαίρεις, καὶ τόχεις γράψει, καὶ μ' ἔκανες ρεζίλι, μοῦ ἀποκρίθηκε στὸ τέλος ὁ Μαζέπη, πῶς δυὸ εἶναι οἱ μεγαλύτεροί μου ἐχθροί: τὸ διάβασμα καὶ ὁ ὕπνος. Τί ἔρχεσαι τώρα καὶ μὲ ρωτᾷς...

— Τὸν ἀποφύγεις τὸν ὕπνο, ἀλλὰ πάλι κοιμήθηκες ἀρκετὲς φορὲς καὶ ὅπως μάλιστα δὲν κοιμήθηκε κανένας ἄλλος θνητός. Στὶς ὥρες ἐκεῖνες, ποὺ οἱ ἄνθρωποι τίς ἔχουν φυλάξει γιὰ τὸ μεγάλο δρᾶμα τῆς τύχης τους τὸ ὀνομαζόμενο ἐργασία. Πέρα ἀπὸ τίς καθωρισμένες ὥρες τοῦ ὕπνου τους ἐσὺ κοιμόσουν... Τὸ ἴδιο σοῦ συνέβηκε καὶ μετὸ διάβασμα. Διάβασες πέρα ἀπὸ τὰ διαβάσματά τους...

Γιὰ τοῦτο σοῦ ζητῶ τώρα νὰ μοῦ μιλήσῃς.

Καί, πρὸ παντός γιὰ νὰ μοῦ πῆς ὅσα δὲν θὰ μοῦ ἔλεγαν οἱ εἰδικοί, αὐτοὶ ποῦ, ἀντὶ ἀπόλαυση ἢ καταφύγιο, τὴν ἀνάγνωση τὴν ἔκαναν βιοποριστικὸν τους ἐπάγγελμα. Ἡ συχνότερα, ἐλληγνικότερα, δικαιολογία τῆς ἀεργίας τους.

— Ἄσε τους ἡσυχους τοὺς κριτικούς. Εἶναι ζῶα τερπνά μέσα στὰ τόσα ἄλλα σκυθρωπά ζῶα ποὺ μᾶς περικυκλῶνουν: αὐτοὶ εἶναι τὰ μόνα ποὺ τετραποδίζουν πρὸς τὰ πίσω. Γρήγορα γρήγορα πρὸς τὰ πίσω, μ' ἕναν μηχανισμό ποὺ τὸν διέπουν μυστηριωδῶς οἱ μεγάλοι χιουμοριστικοὶ νόμοι. Μὴν τους πειράζεις. Ὑστερα μὰ καὶ θέλεις κουβέντες γιὰ τὸ μυθιστόρημα, πρέπει νὰ σοῦ ὁμολογήσω πῶς τὸ γνώρισα χάρις στοὺς ἀφορισμοὺς τῶν κριτικῶν. Ὅταν ἐβλεπα στὶς διαφορὰς ἐφημεριδῶν τοὺς διαφορὰς αὐτοὺς κυρίους—ὁμογενεῖς μᾶς τοὺς περισσοτέρους—νὰ μιλοῦν ἐξακολουθητικὰ, μετὸν καταγαλισμὸ ἐκεῖνο τῆς ἀσθητικότητας ποὺ μόνο αὐτοὶ ξαίρουν νὰ τὸν σερβίρουν ἐπ' ἀπειρον, νὰ γράφουν καὶ νὰ φωνάζουν γιὰ τὴν «παρακμή», τὸ «τέλος», τὴν «στειρότητα» τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος, ὅταν τὰ εἶδα αὐτὰ ὅλα στὶς ἐφημερίδες πῆρα σειρὰ μερικὰ βιβλία, μερικὲς σειρὲς βιβλία, γιατί μοῦ γεννήθηκε ἡ περιέργεια...

— Νὰ ἐξετάσῃς τὴν παρακμή;
— Νὰ καμαρώσω τὴν ἀκμή! Γιατί εἶμουν βέβαιος ὅτι περὶ ἀκμῆς ἐπόκειτο. Πῶς ἄλλοιῶς ἤθελε πειραχθῆναι τόσο; Ὁ ξεπεσμός, ὁ θάνατος εἶναι τὰ στοιχεῖα τὰ προσφιλή. Ἡ ζωὴ, τρομάρα καὶ κατάρα τους. Δὲν ἔχεις προσέξει μετ' ἡδονῆς μιλοῦν γιὰ τοὺς πεθαμένους; Τὸ στοιχεῖο τους, σοῦ λέω. Δὲν πρόσεξες ἐπίσης ὅτι τὸ μεγαλύτερο κεφάλαιο ἐνὸς καινούριου συγγραφέα, τὴ νεότητά του τὴν ψέγουν σὰ θανάσιμο ἀμάρτημα; Δὲν μπορεῖ, θὰ τὸ ξαίρης: οἱ κριτικοὶ ἔχουν μὴν ἀναντίρρητη βαθύτατη εἰλικρίνεια. Μιὰν εἰλικρίνεια ἀπὸ τὴν ἀναποδῆ. Τὸ ὀρθό, ἢ ἀλήθεια εἶναι πάντα, κατὰ κανόνα ἱερὸ καὶ ἀπαράβατο, τὸ ἀντίθετο αὐτοῦ ποὺ μᾶς λένε. Ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο.

— Ναί, ἀλλὰ ἔχεις φύγει ἀπὸ τὸ θέμα. Μοῦ μιλᾷς περὶ κριτικῆς γενικῶς, ἐνῶ εἰδικῶς πρόκειται γιὰ τὸ σύγχρονο γαλλικὸ μυθιστόρημα.

— Βρίσκουμαι ἴσα ἴσα στὴν καρδιά τοῦ θεματός μας, ἀφοῦ ἔτσι θὰ σοῦ δώσω ἀμέσως τὸν ὀρισμὸ τῆς σημερινῆς μυθιστοριογραφίας: αὐτὴ εἶναι (παρόμοια μετ' ἡν ὀρθόδοξη καὶ πάντα ἐπαναστατημένη ἀλήθεια) ἀκριβῶς στοὺς ἀντίποδες τῆς «παραδεδομένης» κριτικῆς. Αὐτῆς ποὺ κατήγγειλε τὴν ποίηση τῶν ζωντανῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἀντικατέστησε μετὰ κατασταλαγμένα αἰσθήματα, τὰ καταπᾶτα δηλαδή, τῶν καθηγητευομένων γερούσιων. Τὰ ὄρια τοῦ γραφείου καὶ τῆς βιβλιο-

θήκης, τᾶσπασε ὁ σύγχρονος μυθιστοριογράφος. Καὶ πηγαίνει ἀντίθετος τους. Ἀντίμαχος τῆς κριτικῆς κηδαιμονίας καὶ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνα ποῦ, κατασταλαζόντας στὴ νατουραλιστικὴ σχολή (στὸ ἀποκαϊδὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιστηνισμού), μᾶς ἔδωσε ἴσως ὠραῖες σελίδες ἀλλὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου τὴν πῶς συμβατικὴ, τὴν ἀνθρώπινη μοῖρα δεμένη ὄχι πιά στὶς λότητες μιᾶς μεγάλης θεότητας ἀλλὰ στὶς δογματικὲς προαποφάσεις τῶν βιβλιοθηκαρίων, τῶν γιατρῶν ἢ τῶν κοινωνιολόγων—τῶν εἰδικῶν τουτέστι τῆς ζωῆς ποὺ πέρασε, καὶ τῶν ἐντελῶς ἀσχετόν μετὰ πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἀναπηδήματα τῶν ἀνθρωπίνων.

— Μαζέπη μου, γίνεσαι σκοτεινός. Καὶ πρόσεξες, ξεγράφοντας μετ' ἐλαφρῆ συνείδηση τὸν ἴθ'. αἰῶνα ξεχνᾷς τρία γιγάντια ὀνόματα. Τὸ ἐλπίζω τουλάχιστον πῶς τὰ ξεχνᾷς.

— Μὴν ἐλπίζεις. Δὲν τὰ ξεχνῶ. Ἄς τὰ πάρουμε ἕνα ἕνα τὰ τρία ὀνόματά σου. Τὸ Μπαλζάκ;

Τὸ Μπαλζάκ, τὸ τέρας αὐτὸ, δὲν τὸν βλέπω παρὰ σὰν ἕξοχο μοντέλο γιὰ τὸ γλύπτη Ροντέν. Μεγάλος ἐμφυχωτῆς ὄχλων, ἀλλὰ κανενὸς ἀτόμου. Εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν συγγραφέας ποὺ μᾶς δείχνει τί κακὸ μπορεῖ νὰ κάνει ἡ κριτικὴ στὰν τὴν παίρουμε στὰ σοβαρά. Ἡ κριτικὴ τὸν ἔφαγε, ὑποτάζοντάς τον στὸ ἀγαλματώδες μονοκόμματο καὶ παιδιάτικο ἐκεῖνο καλοῦσι ποὺ τὸ στερέωσε ὁ δέκατος ἔβδοςμος αἰῶνας, καὶ ποὺ εἶνε γνωστὸ μετὰ τὸ ὄνομα «χαρακτῆρ». Ὁ χαρακτῆρας, μετ' ἡ λογικῆ ἀρχῆ, μέση καὶ τέλος, ὁ ἐκ τῶν προτέρων ρυθμιζόμενος στὴ μονοτονία τῆς ἀντιανθρωπίνης του καὶ διαρκῶς ἴδιας καμπύλης, τῆς ψυχολογικῆς καμπύλης, ποὺ εἶταν οἱ κριτικοὶ καὶ οἱ τότε ἐπιστήμονες, καὶ ποὺ εἶναι ἴσα ἴσα ἡ καμπύλη τοῦ ἀψυχολόγητου. Ὁ Μπαλζάκ μᾶς ἔδωσε τὸ μέτρον τῆς πλάστρας λογικῆς του, ποὺ ἔπλασε μερικὰ μεγαλειώδη νευρόσπαστα καὶ τὸν ἀγαπημένο Ρασπινιάνη. Ἐξέψυψε, ἂν θές, τὸ λαϊκὸ μυθιστόρημα τῆς ἐπιφυλλίδας. Ἀλλὰ κατὰ στρεψε τὸ μυθιστόρημα, τὴν ὑψίστη αὐτῆ συνθέτη εἰκόνα τοῦ μέσα ἀπὸ τὰ πάντα ῥεόντος «ἀνθρωπίνου». Ποῦ μετὰ πάντα τὸν συνδέεται, χαμαιλειονεῖται μετὰ πάντα καὶ ἀπὸ τὰ πάντα ὡστόσο ἀδυσώπητο ξεχωρίζει.

Ὁ δεύτερος εἶναι ὁ Σταντάλ. Ὁ δέκατος ἐνάτος αἰῶνας τὸν ἀγνόησε. «Τὸ Κόκκινο καὶ τὸ Μαῦρο» ἐπὶ χρόνια ἔμενε ἀπούλητο στὸ βιβλιοπώλη του. Καὶ οἱ κριτικοὶ γελούσανε. Ἐνας Ντιστογιέβσκυ, ἕνας Νίτσε, ἕνας Τολστόη, στὸ ἐξωτερικὸ καταλάβανε τί ἔφερνε, ἀλλὰ ἡ καθαυτὸ ἀνάστασή του ἔγινε μόλις στὸν εἰκοστὸ μᾶς αἰῶνα.

Ὁ τρίτος, ὁ Φλωμπέρ. Τὰ μυθιστορήματά του σοῦ τὰ χαρίζω. Καὶ κρατῶ γιὰ λόγου μου τὴν τετράτομη ἀλληγογραφία του, αὐτὸ τὸ μνημεῖο τῆς ἀντιμυροζουαδικῆς ἀγανάκτησης. Ἀλλὰ ὁ λόγος δὲν εἶναι περὶ ἀλληγογραφίας.

— Καὶ γιὰ νὰ ξαναγυρίσουμε στοὺς σημερινούς...

— Στους σημερινούς τὴ διέπνευσε θέση τὴν ἔχονε οἱ δύο: ὁ Marcel Proust καὶ ὁ André Gide. Ἀπὸ τίς γαλλικὲς ἀξίες περάσανε καὶ διαλύσανε ὁ, τι καλύτερο ἔβγαλαν οἱ ἕξαιρες λογοτεχνίες καὶ μᾶς δώσανε ἔτσι (καὶ ἔξερεις πῶς σχεδὸν κανένα ἐδωπέρα δὲν τόλμησε νὰ τοὺς κατηγορήσῃ γιὰ ξενικὴ μίμηση, τὸ ἀστεῖο αὐτὸ ἐπιχείρημα τῶν μέτρων ἐναντὶα σὲ κάθε πολυφερόνο ὄγκο πρωτοτυπίας) τὴν πλήρη μορφὴ καὶ γεωγραφία τῆς πανευρωπαϊκῆς τάσης: τὴν κατανόηση καὶ παρουσίαση τῆς ἀνθρώπινης ψυχροσύστασης ὡς μέσα στὰ πολυποικιλιώδη ἄδεια τῆς, μετὰ εἰλικρίνεια ἀπολυτρωμένη ἀπ' ὅλες τις προλήψεις τῆς λογοτεχνικῆς παράδοσης καὶ τῆς κοινωνικῆς.

Ὁ Marcel Proust, μετ' ἡν πολυτομὴ ἐκεῖνη κιβωτὸ του «A la recherche du Temps Perdu», νέντα σκέτα τὴν ἄλλαξε τὴν προοπτικὴ τῆς ἀνθρώπινης ψυχολογίας. Ἦρε τόσους καινούριους δρόμους, τόσα ἀνυποψίαστα δρομάκια καὶ ἔδωσε μὴ τέτοια διάρκεια στὸν τρόπο ὅπου πρέπει νὰ βαδίζουμε σ' αὐτοὺς τοὺς δρόμους καὶ στὰ δρομάκια αὐτὰ ὥστε ἡ παλιὰ προοπτικὴ ἔπεσε μόνη τῆς, καὶ ἀπὸ τὸν μεχρὶ ἀπειρον τετλασμὸ τῶν ἐσωτερικῶν μας γραμμῶν δὲν μπορούσε παρὰ νὰ πηδῆσῃ ἢ ἀλλῆ φυσικότητα.

Ὁ André Gide εἶναι ὁ συγγραφέας ποὺ δοκιμάζεται καὶ μᾶς δοκιμάζει ἀκούραστα. Τὸ πῶς εἶναι αὐτὸ μᾶθησ διαβάζοντας τὸ βιβλίον του «Ντιστογιέβσκυ». Ὁ δέκατος ἐνάτος αἰῶνας τοῦ εἶναι μὴ ἀφορητὴ ἀριστη γιὰ νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὸν ἑαυτὸ του. Πολὺ ἐνδιαφέρουσες ἐξηγήσεις! Στὸ μυθιστόρημά του «Les Faux-Monnay-

yeurs» ολοκλήρωσε την απόσταση που χωρίζει το σημερινό γαλλικό μυθιστόρημα από το παλιό, μās έδειξε πώς επέθανε διά παντός ή περιόρησε γαλλική αλύγιστη σύνθεση, ή θεωρία της προαγαγμένης αρχής, μέσης και τέλους. Έκτός από τη σημασία αυτή της τεχνικής του, με τα πρόσωπα την έκλογή των τύπων του και την έντονη έκφρασή τους, έφθασε σε μιὰ τέτοια αριότητα ώστε το μυθιστόρημα του να μοιάζει... άποτυχημένο! Πάντως δε μοιάζει με κανένα από τα έπιτυχημένα. Τα τόσα! Για την ώρα, το σημαντικότερο μυθιστόρημα που είδε ο εικοστός μας αιώνας και που μόνο του αυτό (με την παράλληλη όσο και τεχνικά αντίθετη πλημμύρα του Proust) θά μ' έπειθε πώς το γαλλικό μυθιστόρημα τώρα βρίσκεται στην άκμή του. Δεν είδες πώς τον χτύπησαν οι κριτικοί το Gide γι' αυτό του το άριστούργημα; Και γιά να δοκιμασθῆ, να δῆ τι μπορεί να κατορθώσει στο είδος του γνωστού και του καθιερωμένου, έγραψε προχθές το τελευταίο του, με το μολιερικό τίτλο «L' école des femmes». Και έπέτυχε πάλι. Άλλα ή έπιτυχία του εδῶ εταν εύκολη. Όπως του τῆ ζητούσαν οι κριτικοί. Δεν πειράζει. Είναι ο συγγραφέας που δε θά παύση, σου είπα να μās δοκιμάζει και να δοκιμάζεται.

Στήν ίδια σειρά, όσο κι αν το κοινό τον λογαριάζει για ποιητή και κυρίως δραματογράφο, βλέπω τον Jules Romains. Έχει άτέλειες, συχνά πελαγονείται, αλλά είναι κι' αυτός τῆς μεγάλης ράτσας. Η μυθιστορηματική του τριλογία: «Lucienne», «Le Dieu des corps», και το «Quand le navire...», μās δείχνει όλες τις δραματικώτατες αποχρώσεις του έσωτερικού μας κόσμου στην κατ' ευθείαν εξέαρτήσή του από τον έξω. Αὐτήν την αιώνα πάλι, αλλά στο κορύφωμα τῆς έχθρικής έπαφῆς αντικειμένου με ήνοικιμένου, με μιὰ γλώσσα, με μιὰ παραστατικότητα σχεδόν βάρβαρη που κανέναν άλλος δεν την έφθασε.

Κατόπι σου αναφέρω τον Roger Martin du Gard. Η σειρά των «Thibault» μās φέρνει το έξῆς νέο: μās λέει ποιός μπορεί να είναι ο συνδετικός δεσμός τῆς μεθόδου του Romain Rolland και των ήθικων προσφορών του André Gide. Περιεργος δεσμός.

Σου αναφέρω και τον Georges Duhamel. Τα βιβλία του «Civilisation», «Vie des martyres», «Sept plaies», μās μαυρίσανε με μεγαλόπνοους θησαυρούς συμπόνους. Και με τον ήρωα του τον Salavin πληροφορηθήκαμε τί θά έκανε ένας μεγάλος Ρώσος αν εΐτανε Λατίνος...

— Και γιά τῆ σειρά των λεγομένων φανταζίστ, ο Paul Morand λόγου χάριν; — Μά, αγαπητέ μου, αυτός έχει τόση σχέση με το μυθιστόρημα ὅση κι' εγώ με τα χαρά-κιρι των Γιαπωνέζων: Μυθιστοριογράφος ο Paul Morand? Η φλαμια καρικουμένη από τα ταξείδια του κι' από την πνευματώδη του άνικανότητα να ζωγραφίση έναν τύπο, έναν οποιοδήποτε τύπο.

Τον Jean Giraudoux τον βάζω, βέβαια, σε άσύγκριτα διαφορετική θέση. Δεν καταλαβαίνω γιατί τους ζευγαρώνουν, την έπιπολαιότητα και τῆ βαθύτητα τῆ γλαστή. Ο Giraudoux ένωσε την άπόκρυφη ποίηση τῆς λαχανιασμένης τύχης μας και τῆν εξέφρασε με τον άληθινό του λυρισμό. Μ' ένα λυρισμό που διάβασε πολύ Καρτέσιο, αλλά και περισσότερο Jules Renard, και ίδίως το λαμπρό και μακαρίτη P. J. Toulet.

Γιά τους φανταζίστας ὅστοςο (σου σημειώνω στην παρέα τους τον Jules Supervielle, τον Jean Fayard, και τον τολμηρότερο τους Pierre Mac Orlan) έχω να σου πῶ ὅτι συγκεντρώσανε το μοντερνισμό τους σε φραστικές άπλως ικανότητες. Είναι άπαραίτητες. Άλλά τῆ σημασία τους τῆ μεγάλη τῆν παίρνουν μόνο ὅταν και το θέμα ακολουθεῖ άνάλογο. Τότε γίνονται τα άληθινά έργα: συντακτισμός των φραστικών μέσων με τῆν ανθρώπινη ύψη του περιεχομένου. Έτσι τῆν αντίλαμβάνουμαι εγώ τῆ νεωτεροπάθεια.

Και τελειώνοντας πρέπει να σου πῶ το θαύμασμά μου γιά ένα μυθιστοριογράφο, νεώτατο, τον Julien Green. Έπωφελεῖται απ' όλες τῆς προσπάθειες που έκανε ο αγαπητός μας Μπαλζάκ, βλέπει τα λάθη του, τις στεγανότητές του, κι' έπωφελεῖται γιά να βασίση σ' αυτά, αντιστρέφοντας τα, ευρήματα τέτοια ὅπου άνανεώνονται τα πιο γνωστά εδάφη τῆς ανθρώπινης κατομοίσιδας μας, άνανεώνονται, εδρύνονται και φθάνουν ὡς τῆν έκπληκτική εκείνη απόσταση ὅπου μόνο ή άλήθεια μπορεί να φθάση. Δυό του μυθιστορήματα «Andrienne Mesurat»

και το «Iéniathan» άνοίγουν γιά μένα μιὰ μεγάλη έποχή. Σε πολύ λίγα χρόνια, ο νεαρός αυτός Άμερικάνος που μεταφτεύθηκε στα γαλλικά γράμματα ὅπως είχε μεταφτευθεῖ κι' ο ήμέτερος Ζάν Μορεάς, θά είναι ένα από τα ένδοξότερα ὄνματα του τόπου αυτού—ὅπου, σου το ξαναλέω, ή μυθιστοριογραφία βρίσκεται τώρα στην άκμή τῆς, γιαιτί έχει όλες τῆς γοητείες και τῆς άσωτες σπατάλες μεγαλοφυϊών πολύπειρων. Σε μιὰ άκμή μάλιστα που κρατῶ τόση συνείδηση του έαυτού τῆς, ἀπολαμβάνει τῆ δύναμή τῆς με τέτοια χαρά και ένταση, τῆς μετρά και τῆς κρίνει... σῶ να είχε άπομακρυνθεῖ ἤδη στο στάδιο τῆς παρακμῆς και να σεργιάνει απ' έκεπέρα.

Δυό είναι τα μεγάλα χαρακτηριστικά του σημερινού γαλλικού μυθιστορήματος: σπάσιμο τῆς λογοτεχνικής παράδοσης (στα άλύγιστα και στατικά τῆς στοιχεΐα) και παιδιάρχια στο έσγύμνωμα του ανθρώπινου και στα άπρόοπτά του. Άπρόοπτα που δεν έχουν τέλος!

Κι' ένα τρίτο χαρακτηριστικό, ἴσως το μεγαλύτερο: το γαλλικό μυθιστόρημα έπαυσε να στέκει έξω από τῆς ξένες παραγωγές. Τῆς γνωρίζει τώρα, τῆς μελετῶ, έπηρεάζεται απ' αυτές, τῆς πηρεάζει. Άποτελεί το κέντρο, τῆν αγορά των παγκόσμιων αὐτῶν ανταλλαγῶν, μιὰ ατμόσφαιρα συνουσίας που πρώτη φορά τῆ βλέπουμε και που απ' αὐτήν βγαίνει και καθεμέρα στερεώτερα επιβάλλεται αὐτό που το λέμε «πανευρωπαϊκό μυθιστόρημα». Πανευρωπαϊκό μυθιστόρημα, που ο κάθε τόπος στη γλώσσα του το γράφει και που άνήκει ὅστοςο σε μιὰ και μόνη τεράστια οικογένεια. Όπως κι' ο σημερινός άνθρωπος, στην ψυχή του. Όχι άκόμη στο διαβατήριό του. Οι Ηνωμένες Πολιτείες τῆς λογοτεχνίας έχουν θεμελιωθεῖ στην Εύρωπή εδῶ και δεκαπέντε χρόνια. Κάθε προσπάθεια έξω από τῆν πραγματικότητα αὐτήν του Πανευρωπαϊκού θά εχη το ένδιαφέρον το μετρημένο και το μέτριο του ρεζινοαλισμού, τῆς τοπιστικής γραφικότητας.

Παρίσι, 1' Ιούλιος 1929.

ΘΡΑΣΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ

HENRI DE RÉGNIER

ΥΔΑΤΙΝΟΣ ΙΣΚΙΟΣ

Τί ὄμορφο πούναι εκείνο τ' άγαλμα Μες στο νερό που καθρεφτίζεται,
τῆς γυναικός, που είχε ζήσει στην κυκλική καθάρια στέρνα,
πριν το βουβό νερό το μάρμαρο απ' τῆς σαρκός τῆς τῆν άνάμνηση
τ' ὀλόγυνό τῆς καθρεφτίσει. θαρρῶ που ή σκιά τῆς έχει γίνει!

Κι' ή σκέψη μένει πάντα άβέβαιη,
πότ' έτσι, ποτε αλλοιῶς, κι' αλλάζει
σύμφωνα με τῆς κρήνης τῆ φωνή,
που τῆ φωνή σμίγει τ' άνέμου.

MIX. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

“Αμα πέφτεις από πολύ ψηλά είναι καλλίτερα να πεθάνεις στον τόπο, παρά να πομείνεις στη ζωή.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Πολλοί άνθρωποι πούχουν τῆ συνήθεια να τρέχουν πίσω από έναν τρελλό, περνούν για γνωστικοί.

X**

ΕΡΡΙΚΟΥ ΧΑΪΝΕ

ΙΝΤΕΡΜΕΤΖΟ

5.

Τώρα ύστερα, είδα, ἔτσι γλυκά, μεσ' τ'ὄνειρό μου ἐσένα,
τόσο ὁμορφην, ἀγάπη μου, καὶ τόσο ἀγγελική,
κ' ἔτσι χλωμή, ἔτσι, ὠϊμένα,
λυπητερά χλωμή!

Κόκκινα μόνο τὰ γλυκὰ χειλάκια σου, προτοῦ
νᾶρτη ὁ χλωμὸς ὁ θάνατος γοργὰ νὰ τὰ φιλήσῃ,
κ' ἡ λάμψη ἐκείνη τ' οὐρανοῦ
ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὰ διάφανα ματάκια σου, νὰ σβύσῃ.

Μετάφρ. ΑΝΑΣΤ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

GEORG BRANDES: Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ: ΕΛΛΑΣ:)

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας ἔχοντες συναίσθησιν τοῦ ὑπερλάμπρου των Ζενίθ, ἀπεκάλουν τοὺς μὴ Ἕλληνας βαρβάρους· εἶναι ἴσιον τῶν Μεγάλων ἀνδρῶν ὁ ἐγωῖσμός, ἡ δὲ τοιαύτη ἀτομιστικὴ φιλαυτία εἶναι ἀπόδειξις πολιτισμοῦ ὑπὸ τὴν γενικωτέραν σημασίαν τῆς λέξεως.

Ἡμεῖς δὲ οἱ νεώτεροι, καὶ μὲν βαρβάρους τοὺς μὴ Ἕλληνας δὲν ἀποκαλοῦμεν, ἀφοῦ οἱ καιροὶ μετεβλήθησαν, ἀλλὰ συγχύζομεν τοὺς ἐξ ὑποχρέωσης Φιλέλληνας ἢ ἐλληνίζοντας μὲ τοὺς πραγματικοὺς τὴν Ἑλλάδα ἀγαπήσαντας. Διότι ἂν οὐδεμία ἀνταπόδοσις ὑπαγορεύεται εἰς τοὺς περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐγκύπτοντας, ἀφοῦ βάρβαροι θὰ παραμείνωσιν ἂν μὴ εἰς τὰ νάματα τῆς ἀνεξαντλήτου Ἑλληνικῆς Σοφίας λουσθῶσιν, ἀπ' ἐναντίας εὐγνωμοσύνη καὶ εὐλάβεια ἐπιβάλλεται πρὸς τοὺς ὁπωσδήποτε περιτράνως καταδειξάντας τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα μας ἀγάπην των.

Ἀληθῶς ἡ νεωτέρα μας ἱστορία πολλοὺς ἀναφέρει καὶ ἡ Πολιτεία ἐπαξίως διὰ τιμῶν ἤμειψε. Ὅμως διὰ τὸν μεγαλύτερον κριτικὸν τοῦ αἰῶνος μας τὸν Δανὸν συγγραφέα Georg Brandes ἰδιαιτέρα θέσις μέσα στὴν ἑλληνικὴ καρδίαν τοῦ πρέπει διότι ἂν δὲν ἔχουσε τὸ αἷμά του διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀφοῦ σωβινιστὴς δὲν ἦτο, ὅμως ἠγάπησε τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν παθητικὴν ἠρεμία μᾶς σκανδιναυκῆς ψυχῆς γεμάτος στοργῆ διὰ τὴν Πατρίδα μας.

Θὰ ἔμενεν ἀγνωστος διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν ἂν δὲν ἐπεσκέπτετο τὴν Ἑλλάδα τὸ 1923 τὴν ὁποῖαν σὺν περιπαθῆς ἐρωμένος ποθοῦσε νὰ γνωρίσῃ. Ἀργότερα (1925) ἐδημοσίευσεν τὸ ὑπὸ τίτλον «Ἑλλάς» ἔργον του στὴν δανικὴν γλῶσσαν. Τὸ βιβλίον του εἶναι ἕνα ἀπάνθισμα ἑλληνικὸ ἀποτελεσμένον ἀπὸ δύο διαλέξεις του δοθείσας τὸν Νοέμβριον τοῦ 1921 εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κοπεγχάγης, μία διὰ τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου καὶ μία διὰ τὴν Ὀδύσειαν ἀπὸ μία μονογραφία διὰ τὸν Ξενοφῶντα καὶ ἀπὸ δύο κεφάλαια περιέχοντα τὰς προσωπικὰς ἐντυπώσεις τοῦ συγγραφέως ἀπὸ τὸ ταξίδι του.

Νεαρῶτατος ἀκόμη ἔλαβε χρυσοῦν βραβεῖον διὰ μελέτην του περὶ τῶν ἀρχαίων τραγωδιῶν. Περιώνυμος καὶ μία τῶν μεγαλυτέρων φιλοσοφικῶν διανοῶν κατέστη διὰ τοῦ ἔργου του: Dualismen i vor nyeste, Philosophie (ὁ Δυϊσμός εἰς τὴν νεωτάτην μας Φιλοσοφίαν). Ἐκτοτε κατέστη πολυγραφώτατος. Τὰ ἔργα του ἀνάγονται εἰς τὴν κριτικὴν Φιλοσοφίαν καὶ αἰσθητικὴν, εἰς μονογραφίας ἐξόχων διανοῶν καὶ εἰς ποικιλίαν ἔργων φιλοσοφικῶν.

Ὅταν στὰ 1921 ἦτο εἰς τὸ Rapallo καὶ καθὼς ὁ ἴδιος γράφει διὰβαζε τὸν Ξενοφῶντα ἐνοσταλοῦσε, νὰ γνωρίσῃ τὴν πατρίδα τοῦ συγγραφέως τῆς Κύρου Ἀναβάσεως καὶ μὲ ποιητικὸν λυρισμὸν λέγει τὰ ἐξῆς: (σελις 104). «Καὶ ἠσθανόμην ζωηράν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ σταθῶ ἐπάνω στὸ χῶμα τῆς Ἀττικῆς καὶ μὲ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια νὰ δῶ τοὺς τόπους ἔπου ὁ Ξενοφῶν μιλοῦσε μὲ τὸν Σωκράτη ἔπου Πλάτων ὁ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐδίδασκον τοὺς νέους τὴν Φιλοσοφίαν, αὐτὴν τέλος τὴν πόλιν, ἔκ τῆς ὁποίας ἐξῆλθεν ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς, τὰς Ἀθήνας».

Καὶ εἴταν ἀργότερα ὁ πόθος τοῦ ἐξεπληρώθη καὶ δίπλα στὰ θεῖα σύμβολα τοῦ πολιτισμοῦ, τὰ μάρμαρα τῆς Ἀκροπόλεως πειὰ ὁ ἐνθουσιασμός του ξεσπᾷ (σελις 127). «Καὶ εἴταν ρίπτω τὸ πρῶτο βλέμμα πάνω στὸ σωρὸ ἀπὸ τὰ μάρμαρα, εἰς τὰ ἀκόμη διατηρούμενα ἀνάγλυφα τοῦ Παρθενῶνος καὶ εἰς τὰς Καρυάτιδας τοῦ Ἐρεχθεῖου, λέγω μέσα μου στὴν ψυχῆ μου. Ἐπὶ τέλους! Ἐπὶ τέλους ὄχι πλέον ὁ δανὸ-ἑλληνικὸς Νεοκλασικισμὸς τοῦ THORVALDSEN, ὄχι πλέον ἡ ἑλληνικὴ γλυπτο ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ Μονάχου, ὄχι πλέον τὸ γαλλικὸν τῆς Madeleine style, ὄχι πλέον ἑλληνικὰ ἀγάλματα ἀποπνέοντα ρωμαϊκὴν τέχνην, ὄχι πλέον σικελιακοῦ τύπου καὶ χωρεῖα διαδεχθέντες τοὺς ἑλληνικοὺς, ὄχι πλέον αἱ ἑλλανδικαὶ ἀπομιμήσεις, τὰς ὁποίας ἀποκαλοῦσιν Ἀθήνας τοῦ Βορρᾶ καὶ αἱ ὁποῖαι νικηφόρως ἀνταγωνίζονται τὸ Aarhus, ἀλλὰ αἱ πραγματικαὶ Ἀθηναί, μοναδικαί, αἰώνια, ὑπέρλαμπροι!».

Τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα τὴν κρίνει αὐστηρῶς ἀλλὰ καὶ μὲ κάποιαν συμπάθειαν, (σελ. 44): «ὁ ὑπέρτατος λαὸς τῆς ἀρχαιότητος δὲν ὑπάρχει πλέον· ὁ λαὸς ὁ ὁποῖος σήμερον φέρει τὸ ὄνομά των ἔχει προικισθῆ μὲ ἀπλᾶς ἀρετὰς ἀλλ' ὄχι μὲ τὰς καλλίστας καὶ ὑψηλοτέρας τῆς αἰωνίου ἐκείνης λαμπρότητος».

Τὸ βιβλίον τοῦ Brandes ἔχει καὶ πολιτικὴν σημασίαν διὰ τὰς ἀντιλήψεις του ἐπὶ τῶν γεγονότων τῆς Ἑλλάδος.

Μὲ πικρὸ παράπονον διεξέρχεται τοὺς θρήνους τῆς Ἑλληνικῆς Γῆς τῶν τελευταίων ἐτῶν καὶ πονεῖ διὰ τὴν Ἑλλάδα τὸ ὄμμα τῶν ξένων ἀνταγωνισμῶν. Ὁ ἐνθουσιασμός τῆς ἀφιξέως του μεταβάλλεται σὲ μία μαύρη μελαγχολία γιὰ τὰ μαρτύρια τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τὴν γελοία ἐμρᾶνισι τῆς Εὐρώπης ἀπέναντι τοῦ Ἁγίου τόπου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ Ἑλλάς καὶ ὄχι ἡ Παλαιστίνη (σελ. 120).

Μὲ τὴν πάντοτε δὲ χαρακτηρίζουσιν αὐτὸν φιλοσοφικὴν καὶ δεικτικὴν εἰρωνίαν στέλλει ἕνα ράπισμα εἰς τοὺς πολιτισμένους τῆς Εὐρώπης, δι' οὗ

τελευτᾷ καὶ τὸ βιβλίον του. « Ἀλλὰ φθάνει! αἱ λέξεις εἶναι πάντοτε ἀληθεῖς, καὶ εἰς τὴν ζωὴν μας εὐρίσκει κανεὶς τὴν εὐκαιρίαν νὰ εἰπῇ τὴν ἀλήθειαν. Ἡ Εὐρώπη ἔχει μείνει κυβερνωμένη ἀπὸ Ἀρλεκίνους ».

(Ἔλθουσιν, Νορβηγίας, Ἰούλιος 1925)

N. Δ. ΜΟΥΣΜΟΥΤΗΣ

G. LEOPARDI

Ἡ ΠΡΩΤῆ ΑΓΑΠῆ

Ἔρχεται στὸ νοῦ μου ἡ μέρα ποὺ πρωτογνώρισα τὰ βάσανα τοῦ ἔρωτα καὶ εἶπα :

Ἄν εἶναι αὐτὴ ἡ ἀγάπη, ὦ Θεέ μου, πόσο πόνο φέρνει!

Προσέχοντας νὰ μὴ σηκώσω τὰ μάτια πὸ χάμου, κοιτάζα ἐκείνη, ποὺ πρώτη ἀνοίξε τὴν ἀθήα καὶ ἄδεια μου καρδιά. Ἄχ, πόσο κακὰ μὲ ὀδηγούσες ἔρωτα! Γιατὶ ἡ τόσο γλυκεῖα ἀγάπη νὰ φέρνει μαζί της τέτοιον πόνον καὶ πόνο; Γιατὶ νὰ μὴν πηγαίνει γαλήνια, ἀκέραιη, ἀλυπη ἡ εὐτυχία στὴν καρδιά μου, μὰ γεμισμένη μὲ βάσανα καὶ παράπονα; Πές μου καρδιά εὐαίσθητη, ποῖο φόβος, ποῖαν ἀνησυχία ἐνοιώθεις στὴ σκέψη ἐκείνη, ποὺ μπροστὰ της ἡ κάθε διασκέδαση σου ἦταν βαρετὴ; Στὴ σκέψη ποὺ τόσο τὴν ἡμέρα σοῦ καὶ τὴ νύχτα σ' ἀπασχολοῦσε συχνά, στὴν ὥρα ποὺ ὄλο τὸ ἡμισφαίριον κοιμόταν, καὶ σὺ ἀνήσυχη, εὐτυχημένη καὶ πονεμένη, βασάνιζες τὸ πλευρό μου πάνου στὸ στῆθος μὲ τοὺς ἀκατάπαυστους δυνατοὺς σου παλμούς; Σὰν ἐκλείνα τὰ μάτια μου λυπημένος καὶ κουρασμένος νὰ κοιμηθῶ, ὁ ὕπνος μου κοδόταν σὰν ἀπὸ ἔξαψη πυρετοῦ.

Ἄχ, πῶς σηκονόταν ζωντανεμένη μέσ' στὸ σκοτάδι ἡ γλυκεῖα μορφή καὶ κάτου ἀπὸ τὰ βλέφαρα τὴ θαύμαζαν τὰ κλεισμένα μάτια! Ἄ, πῶς περνοῦσαν στὰ κόκκαλά μου γλυκὰ ρίγη καὶ σπασμοί! ὦ, πῶς τριγύριζαν τὴν ψυχὴ χίλιες ἀκαθόριστες, ἀνάμιχτες σκέψεις σὰν τὸ μακρὸ, ἀθέβαιο μουρμούρισμα ποὺ κάνει ὁ ζέφυρος σὰν περνᾷ μέσ' ἀπὸ τὰ φύλλα γέφυρου δάσους. Κ' ἐνῶ γὼ σώπαινα κ' ἐγκαρτεροῦσα, σὺ καρδιά μου τί ἔλεγεσ ὡς εὐφρανε κείνη, ποὺ γι' αὐτὴ ὑπόφερνες καὶ χτυποῦσες;

Δὲν αἰσθανόμουν πιά τὸν ἀναβρασμὸ τῆς ἐρωτικῆς φλόγας, γιατί τὸ ἀεράκι ποὺ τὴ δυνάμωνε πέταξε μακριά. Βρισκόμουν ἄγρυπνος τὴν ἄλλη μέρα καὶ τᾶλογα ποὺ θὰ μοῦ τὴν ἐπερναν χτυποῦσαν τὰ πόδια τους κάτου ἀπὸ τὸ πατρικὸ μου σπῆτι. Δειλά, ἀθύρυντα, μὲ ἀπειρία, ἀνοιγα ἀνώφελα τὸ μάτι καὶ τέντωνα μέσ' στὸ σκοτάδι τὸ ἀπληστο αὐτὶ μου κατὰ τὸ μπαλκόνι, γιὰ ν' ἀκούσω τὴ φωνὴ ποὺ θάβγαине ἀπὸ κείνα τὰ χεῖλη καὶ ποὺ θάταν ἡ τελευταία.

Τὴ φωνὴ ποὺ μαζί μ' αὐτὴ μοῦπερνε ἡ μοῖρα. Πόσες φορές πέρασε ἀπὸ τ' ἀμφίβολο αὐτὶ μου ἄλλη φωνὴ ξένη καὶ πάγωσα ἐνῶ ἡ καρδιά μου ἄρχιζε νὰ χτυπᾷ στὴν ἀδεβαιότητα. Ἐπειτα ποὺ ἔφτασε στὴν καρδιά μου ἡ ἀγαπημένη φωνὴ κ' ἀκούστηκε ὁ θόρυβος τῶν ἀλόγων καὶ τῶν τροχῶν, ἔμεινα ἔρημος τότε μαζεμμένος τρέμοντας στὸ κρεβάτι καὶ μὲ κλεισμένα μάτια ἔσφιξα μὲ τὸ χέρι τὴν καρδιά κ' ἀναστέναξα. Σέρνοντας ἔπειτα τὰ

τρεμουλιάρικα γόνατά μου ἄσκοπα στὸ βουβὸ δωμάτιο: — τί ἄλλο, ἔλεγα — μπορεὶ νὰ μοῦ ἀγγίξει τὴν καρδιά; Ριζώθηκε τότε ἡ πικρότατη ἀνάμνηση μέσα μου καὶ μουσφιγγε τὴν καρδιά σὲ κάθε, σὲ κάθε πρόσωπο ποῦδλεπα.

Μεγάλῃ λύπη πλημμύριζε τὸ στήθος μου ὅπως σὰν βρέχει μελαγχολικὰ ὁ Ὀλυμπος καὶ γεμίζει τὰ λειβάδια. Οὔτε σὲ γνώριζα, σὰν ἦμιον δεκοχτὼ χρόνων, γεννημένος γιὰ νὰ κλάψω τότε, δταν σὲ πρωτοδοκίμασα, ἔρωτα. Περιφρονοῦσα τότε κάθε χαρὰ, τὸ γέλιο τῶν ἀστρων δὲ μ' εὐχαριστοῦσε, μήτε ἡ ἡσυχία τῆς γαλήνιας χαραυγῆς καὶ τὸ ἀνθισμα τοῦ λειβαδιοῦ. Κι' ἡ ἀγάπη ἀκόμα τῆς δόξας, ποὺ πρὶν τόσο μὲ θέρμαινε, εἶχε σωπάσει μέσα μου, γιατί κατοικοῦσε τότε ἡ ἀγάπη γιὰ τὴν ὁμορφιά. Οὐτ' ἔριχνα τὰ μάτια στὶς συνηθισμένες σπουδές, ποὺ κάθε ἄλλο ἀπὸ αὐτὲς θεωροῦσα πρὶν μάταιες. Τώρα κ' αὐτὲς μοῦ φαίνονται μάταιες.

Πῶς ἄλλαξα τόσο καὶ τόσην ἀγάπη μοῦ ἀρήρεσε μιὰ ἄλλη! Ἄλιμονο πόσον εἶμαστ' εἰμὲς μάταιοι! Μονάχα ἡ καρδιά μ' εὐχαριστοῦσε, καὶ, βυθισμένος σ' ἓναν ἀδιάκοπο λογισμὸ μαζί της, παραμίλαγα τὸν πόνο μου. Γυρμένο τὸ μάτι στὴ γῆ, συγκεντρωμένο φευγαλέο κ' ἀπλανές, δὲν ὑπόφερνε νὰ συναντήσῃ οὐτ' ἀττημο, οὔτε ὁμορρο πρόσωπο. Φοβόταν μὴν ταραξεί τὴ ζωγραφισμένη κείνη σεμνὴ κ' ἀγνὴν εἰκόνα στὴν καρδιά μου, ὅπως ταραξεται στ' ἀεράκι τὸ νερὸ τῆς λίμνης. Καὶ τὸ μετάνοιωμα ποὺ βαραίνει τὴν ψυχὴ μας, πῶς δὲν ἀπολάψαμε πλέρια τίς περασμένες μέρες, βασάνιζε πάντα τὸ στήθος μου, κ' ἡ χαρὰ ποὺ πέρασε μεταβάλλεται σὲ φαρμάκι. Γιατὶ ἡ ντροπὴ δὲν ἀγγίξε τὴν καρδιά μου μὲ τὸ σκληρὸ της δάγκωμα. Στὸ Θεὸ, σὲ σὰς εὐγενικὲς ψυχές, ὀρκίζομαι πῶς ποταπὴ ἐπιθυμία δὲ χώρεσε στὸ στήθος μου: πῶς ἡ φωτιὰ ποὺ μέκαψε ἦταν ἀδιάφορη κ' ἀγνή. Ζεῖ ἀκόμα ἡ φωτιὰ, ζεῖ ἡ ἀγάπη, ζεῖ στὴ σκέψη μου ἡ ὠραία εἰκόνα, γιὰ τὴν ὁποία μόνο θεία εὐχαρίστηση αἰσθάνθηκα. Κι' αὐτὴ μοῦ εἶναι ἀρκετὴ.

(Μετάφραση)

MARIETTA MINOY

Ἡ πρώτη τοῦ ἀγάπῆ ἦταν ἡ Γελτροῦδη Κάσσι συγγενῆς λίγο τοῦ ποιητῆ. Ἦταν 26 χρόνων σὰν ἐπῆγε στὸ Recanati καὶ φιλοξενήθηκε γιὰ δυὸ μέρες στὸ σπῆτι τοῦ ποιητῆ, ποῦταν μόνο 18 χρόνων. Μᾶς τὴν περιγράφει ἄλλοθ ὁ ἴδιος: Ὡρὴ δσο καμμιὰ γυναίκα δὲν ἔτυχε νὰ συναντήσω ὡς τώρα. Πρόσωπο εὐγενικὸ, γραμμὲς μεταξύ ἰσοῦροῦ καὶ λεπτοῦ, ὄρατο χρῶμα, κατάμαυρα μάτια, καστανὰ μαλλιά, τρόποι γλυκοὶ καὶ χαριτωμένοι, μακριὰ πὸ κάθε προσποίηση. — Στὸ ἡμερολόγιό του, ποὺ φύλαγε ζηλιάρικα ὁ ποιητῆς ἀπ' ὄλους, ἀναφέρει πολλὰ γιὰ τὸν ἔρωτά του στὴ Γελτροῦδη. Ὁ πεσσιμιστὴς αὐτὸς ποὺ δὲν ἔβρισκε κανένα θέλγητρο καὶ σκοπὸ στὴ ζωὴ, ἦταν πολὺ ἐρωτιάρης. Γιὰ τοῦτο βλέπομε στὸ ποιημὰ του « Ἐρωτας καὶ Θάνατος » νὰ πιστεῖται τὰ δυὸ αὐτὰ σὰν τὰ φραιότερα πράματα τοῦ κόσμου. Ὁ πεσσιμισμὸς του μάλιστα ἀποδίδεται στὴν καχεκτικὴ του φύση ποὺ δὲν τὸν ἄφηνε νὰ ζήσῃ ὅπως ἤθελε. Καθὼς θὰ δοῦμε σ' ἄλλες μελέτες μας γιὰ τὸν Leopardi ποὺ θὰ συγκεντρώσομε σὲ τόμο μὲ τὴν μετέφραση τῶν ποιημάτων του, ὁ ποιητῆς εἶχε πολλοὺς ἔρωτες. Τοὺς περισσότερο πλατωνικοὺς. Στὰ ἐρωτικὰ του ποιήματα ἐξυφάνει πάντα τὴ γυναίκα. Τὸ πρῶτόν ἔχει πολλὰς φράσεις πετραρχικοῦ ὕφους, ποὺ δαίχουν πῶσο αἰσθάνθηκε τὸν ἔρωτα ἡ πρώτη τῆς ἀπελπιάς καὶ τῆς μοναξιάς, ὅπως ὁ ὕμνητής τῆς γελαστῆς ἀνοξιάτικης φύσης.

MAP. MIN.

ΜΟΝΟΤΟΝΙΑ

Μόνος, κλειστός στην κάμαρά μου (Πόσο ασυλλόγιστα ή δομή μου
κι' αναμετρώω τὰ ὄνειρά μου. ξέφευγε μέσ' ἀπ' τὸ κορμί μου).

Ὁνειρα τόσο ἀγαπημένα, Γλυκειὲς ἐλπίδες κι' ὄνειρά μου
ποὺ φυλλορόησαν ἓνα—ἓνα. χίλια μαζί σπυριά τῆς ἄμμου.

Κ' οἱ παιδικές μου οἱ ἀναμνήσεις Ἀνεκμετάλλευτά μου νιάτα,
ποὺ ἔξαφανίστηκαν ἐπίσης. ἀπογοήτευση γεμάτα.

Χρόνια χαμένα κι' ἄδειες ὥρες Ἄμποτε ἢ νέα ποὺ θάρτει μέρα
σὲ μακρινές καὶ ξένες χώρες. νὰ μὴ μὲ βρεῖ ξανά ἐδωπέρα.

(Ἄφρηνα τὴ καρδιά μου ἀκέρια Σ' ἓνα καράβι ταξιδιάρη
σὲ μισαρά κι' ἀνίερα χέρια). μαζί του ὁ Χρόνος νὰ μὲ πάρει.

Ἀγάπες μου παλιές καὶ χίλιες Κι' ἴσως μὴ βλέποντας πιά πίσω
κλεφτὲς ματιὲς πίσ' ἀπ' τὶς γρίλλιες. μπορέσω ν' ἀπολησμονήσω.

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

ΡΑΜΠΙΝΤΡΑΝΘ ΤΑΓΟΡ:

ΛΥΡΙΚΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

(Καρδουσιανὸς τύπος ἐλεγείας: Στροφή ἐξ Ἀρχιλοχείου Ἰαμβελέγου καὶ ἐνὸς
στίχου ἐκ δύο Ἀνακρεοντείων (ιαμβικῶν δι-
μέτρων καταληκτικῶν).

I.

Νὰ εἶμαι ἀτέλειωτος!—Τὸ θέλημά Σου εἶνε αὐτὸ κ' ἡ χαρὰ Σου.
Αὐτὸ τὸ εὐκολοτάκιστο ποτήρι ὄλο ν' ἀδειάζῃς

καὶ μὲ καινούργια ζωὴ νὰ γεμίζῃς δὲν παύεις ὀλοένα.
Τὴν καλαμένα ἐτούτη μικρούτσικη φλογέρα

τὴν ἔχεις φέρει πέρα ἀπὸ λόφους, ἀπὸ τὰ λειβάδια,
κ' ἐσφύριζες σὲ δαύτη καινούργιες μελωδίες.

Στοῦ χεριοῦ Σου τ' ἀδύνατον ἄγγιγμα βγαίνει ἢ καρδιά μου
ἀπ' τὰ ὄριά της, ξεσπώντας σὲ χαρὰ ἀνεκλάλητη.

Ἐδώ, μὲς στὶς μικρούλικες φοῦχτές μου αὐτές, ἀπὸ Σένα
δλα σωρὸς τὰ δῶρα πέφτουν τ' ἀνεξάντλητα.

Περνοῦν τὰ χρόνια ἀλλὰ Ἐσὺ δὲν παύεις νὰ ὀνέλης σ' ἐμένα
πιο ἄφθονα πάντα τ' ἀτέλειωτά σου δῶρα.

Καὶ μέσα στὶς μικρές μου τὶς φοῦχτες Σὺ πάντοτε βρῖσκεις
γιὰ νὰ γεμίζῃς κάποια γωνιά μικρούλα.

ΑΝΑΣΤ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

ΑΠΟ ΤΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΡΙΖΙΚΟ

«Ὅσα θέλεις δούλευε, ἔσα θέλει ὁ Θεὸς θὰ σοῦ μπέψη» ξανάλεγε συ-
χνὰ ἡ ἀσπρομάλλισσα γριούλα. Ὅτι κι' ἂν κάμη κανέναν, τὸ ριζικό του θὰ
νικήσῃ. Κανέναν δὲν πρέπει νὰ καταδικάσωμε γιὰ τὶς δυστυχίες ποὺ θὰ
τοῦ τύχουν». Κι' ἔλα τὰ συγχωροῦσε. Δὲν ἀγαποῦσε τὸ κουτοσομπολιό,
τὸ ἰδιαιτέρο χαρακτηριστικὸ τῆς ἡλικίας αὐτῆς καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς πολλὲς
μέρες μᾶς διηγήθηκε αὐτὴ τὴν ἱστορία ποὺ ρύθμισε ἔλες τῆς ψυχῆς της
τὶς διαθέσεις.

«Ζοῦσε στὰ παλιὰ χρόνια μιὰ κοπέλλα μὲ τὴ βαρεῖα μοῖρα ποὺ τῆς
ἔγραφαν οἱ δυνατὲς θεές: «Νὰ κάμη παιδί μὲ τὸν πατέρα της καὶ μὲ τὸ
παιδί της ἄλλο παιδί».

Ἡ δύστυχη αὐτὴ εἶχε κι' ἄλλη ἀδελφὴ μικρότερη ποὺ παντρεύτηκε πρώτη
μ' ἔλη τὴν ἐπιμονὴ τῶν γονιῶν της στὸ γαμπρὸ νὰ προτιμήσῃ τὴ μεγάλη.

Κάποια μάγισσα τὶς παραμονὲς τοῦ συνοικεσίου τ' ἀποκάλυψε τὸ φοβερὸ
μυστικόν. Καὶ κείνος ἀπόρριξε τὴ μεγάλη γιὰ γυναῖκα του.

Γίνηκαν οἱ γάμοι τῆς ἀδελφῆς της καὶ κείνη στάθηκε κάποια μέρα πλάι
στὸν μισοκοιμισμένον ἄντρα της ρωτώντας τον ἐμπιστευτικὰ τὴν αἰτία ποὺ
δὲν τὴν πῆρε, ὑποκρινόμενη πάντα πὼς ἦταν ἡ γυναῖκα του.

Κείνος τῆς τ' ἀποκάλυψε ἔλα στὸν ὕπνο του!

Τὴν ἄλλη μέρα ἔφυγε ἀπὸ τὸ σπίτι της. Ἐφυγε μακριὰ σ' ἓνα κοινόνιο
νὰ γίνῃ καλογριά. Δὲ νικήθηκε ἀπὸ τ' ἀδύναμα δάκρυα τῆς μάνας, οὔτε ἀπὸ
τὴ δυνατὴ θέληση τοῦ πατέρα της γιὰ τὴν ἡθέλε νὰ νικήσῃ τὸ πεπρωμένο της.

Ἦτανε τόσο καλὴ στὸ μοναστήρι, ποὺ τὴν ὠνομάτισαν ἔλες κυρὰ Καλή.
Οἱ ἐπιθυμίες τῶν ἄλλων ἦταν ἡ θέλησή της. Ἦταν ἀφιερωμένη στὸ Θεὸ
καὶ στὴν καλωσύνη.

Μιὰ μέρα τῆς πῆγαν τὴν εἴδηση πὼς ὁ πατέρας της πῆγε νὰ ζήσει μαζί
της. Βρισκόταν σὲ δουλειὰ μακριὰ ἀπὸ τὸ μοναστήρι. Ζήτησε ἀμέσως νὰ
φύγῃ μακριὰ χωρὶς νὰ μολογήσῃ τὸ λόγο. Ἡ ἡγουμένη ὁμως δὲν τὴν ἀφίνει
κι' οἱ ἄλλες ὀργίζονται ἐναντίον της, γιὰ τὴν δειχθέντα ἀσπλαχνία στὸ γέρο
πατέρα της. Καὶ κείνη ὑποχώρησε. Κι' ἡ πραγματικὴ ἀρχισε νὰ γράφῃ
τὸ δρᾶμα τῆς Καλῆς-Ἀδελφῆς.

Οἱ σατανικὲς ἐπιθυμίες ποὺ ζύπνησαν στὸ ρημαγμένο ἀπὸ τὰ γηρατειὰ
κορμί τὸν ἔσυραν στὸ ἀνήκουστο ἐγκλημα. Καὶ ξαναγράφεται ἡ ἱστορία
τοῦ Οἰδίποδα...

Ἔτσι μιὰ μέρα ἀναγκάστηκε νὰ ριχτῇ στὰ πόδια τῆς Ἠγουμένης ζη-
τώντας σπλαχνία.

ἸΑΚΩΒ ΜΟΥΣΣΙΟΥ Ἡ ἐποχὴ ποὺ θὰ ταξίδευε σ' ἄλλα παραρτήματα τοῦ μοναστη-
ριοῦ καὶ τὴν πύρα μὲ τὴν
ΔΗΜΟΣΙΑ ΜΟΥΣΕΙΟ Ἀπὸ τὴν ἐρημὴ σπηλιὰ πλάι στὸ κῆμα ποὺ βογκοῦσε, μακριὰ ἀπὸ κάθε
ματιὰ ἀνθρώπινη ἄκουσε τὸ κλάμμα τὸ παιδιάτικο ἢ Καλῆ-ἀδελφῆ.

Ἦταν γέννημα ἁμαρτωλό· μὰ πῶς νὰ βιάσθουν μὲ τὸ αἷμα τ' ἀθώου τὰ χέρια τους οἱ δυὸ κείνες γυναῖκες ;

Τῶντουσαν, λοιπόν, τῶσδεσαν σ' ἓνα κασάκι καὶ τὸ ἀπόθεσαν στ' ἀκρογιαλί.

Ἔνα καράδι ἄραξε κεῖ κοντά. Ὁ καπετάνιος τοῦ ποῦ δὲν εἶχε παιδιὰ τὸ σπλαχνίστηκε καὶ τὸ πήρε. Ἡ τύχη τοῦφερνε στὰ χέρια τοῦ ἓνα πλάσμα γιὰ νὰ σκορπίσῃ ἐλπὴ τὴν κρυμμένη ἀγάπη σὲ παιδί, ποῦ ἡ φύση τοῦχε χαρίσει κι' ἡ ἴδια ἡ τύχη τὸν εἶχε στερήσει.

Ἡ Ἐγούμενὴ γύρισε στὸ μοναστήρι κ' ἡ ἀποκληρωμένη γυναῖκα πήγε μακριὰ ἀπὸ τὸν τόπο κείνο γιὰ νὰ ζήσῃ δουλεύοντας.

Πέρασαν χρόνια πολλά. Ἦταν ὑπηρέτρια σ' ἓνα πλούσιο σπιτικό. Ἡ ἄμορφιά της δὲν εἶχε σβύσει· εἶχε καὶ τὴ γλυκάδα τ' ἀπέραντου πόνου.

Κεῖ κοντὰ καθόταν ἓνας νηός, ὡς εἴκοσι χρόνων. Ἦταν πλούσιος μὰ μελαγχολικός. Κι' ὁ πατέρας τοῦ τὸν βίαζε νὰ παντρευτῆ ὅποιαν γυναῖκα ἤθελε, νομίζοντας ἔτσι πῶς θὰ τοῦδινε κάποια χαρά.

Μὲ κάποια δειλία πρότενε στὸν πατέρα τοῦ νὰ πάρῃ τὴν ὑπηρέτρια τοῦ γείτονά των. Μὲ ἀκατανίκητη ἀγάπη, μ' ἓνα συναίσθημα ὑπεράνθρωπο τὸν τραβοῦσε ἡ γυναῖκα κείνη. Ὁ πατέρας ἔδωσε τὴν εὐχή του στὸ συνοικέσιο κείνο καὶ γίνηκε.

Ἦστερα ἀπὸ καιρὸ μετὰ τὸ γάμο τους, σὰν ἔσφιγγε στὴν ἀγκαλιά της ἓνα ἄμορφο ἀγγελοῦδι, ποῖς ξαίρει ἀπὸ ποιά μυστηριακὴ τῆς μοῖρας δύναμη συνεπάρθηκε καὶ μὲς στὴν εὐτυχία της, τῆς γεννήθηκε ἡ περιέργεια νὰ μάθῃ τὴν καταγωγὴ τοῦ ἀντρα της. Ὁ πατέρας τοῦ εἶπε ὁ πραγματικός του γονὶς καὶ μητέρα τοῦ, κείνη ποῦ τὸν γέννησε ;

Ὅχι ! Τὸ παράξενο συναίσθημα ποῦ τραβοῦσε τὸ νιδ στὴ γυναῖκα αὐτὴ δὲν ἦταν ἔρωτας, οὔτε χτηνώδικος πόθος ἦταν ἡ στοργὴ τοῦ παιδιοῦ στὴ μητέρα ποῦ τοῦδωσε τὴ ζωὴ.

Κεῖνοι ποῦ τοῦδωσαν τὸνομά τους, τὰ χάρδια τους καὶ τὴν ἀγάπη τους ἦταν ξένοι· αὐτὸς σὰν τὸ Μωσῆ βρέθηκε μὲς στὰ σπάργανα πλάι στὸ γαλάζιο κόμμα...

Ἡ μοῖρα εἶχε νικήσει ! Κι' ἦταν κείνη ἡ νικημένη !

Τὴν ἄλλη μέρα, ποῦ ἦτανε καὶ μεγάλη γιορτὴ, φώναξε βροντόφωνα μπροστὰ στὸ συναθροισμένο στὴν πλατεῖα πλῆθος : « Ποῖς ἀκουσε παιδί μὲ τὸν πατέρα τοῦ νὰ κάμῃ παιδί καὶ μὲ τὸ παιδί τοῦ ἄλλο πα. δι ; Εἶμαι ἐγὼ ἡ μεγάλη ἁμαρτωλὴ ». Δὲν τέλειωσε τὰ λόγια της καὶ χάρθηκε ἀπὸ τὰ μάτια τους.

Εἶπαν πῶς ἡ μάνα γῆ τὴν πήρε στὰ σπλάχνα της τότε. Ἦταν ἄγια παιδί μου, πρόστισε ἡ καλὴ κυρούλα, γιατί δὲν ἦταν αὐτὴ ἡ ἀφορμὴ γιὰ ὅσα γίνηκαν. Ἦρθε στὸν κόσμο γιὰ νὰ δείξῃ τὴν μεγάλη δύναμη τοῦ γραφτοῦ μας ».

Καὶ γιὰ νὰ ληθῆψῃ ἴσως τὸ παλῆο ρητό, σκέφτηκε γὰρ τότε :

« Τὸ πεπρωμένον φυγεῖν ἀδύνατον ».

Κρήτη. Ἄνοιξη 1927.

ΑΓΛΑΪΑ ΚΥΡΜΙΖΑΚΗ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΔΟΞΑΣΙΕΣ ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ ΣΤΗΝ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ

Ἡ ψυχὴ ἔπειτα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ ἀνθρώπου δὲν πεθαίνει οὔτε χάνεται παρὰ γυρίζει ἀκόμη ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ στὴ γῆ, ἴσαμε ποῦ νάρθῃ ἡ ὥρα νὰ πάῃ ἐκεῖ, ποῦ θὰ μείνῃ γιὰ πάντα στὴν Κόλαση ἢ στὴν Παράδεισο.

Σὰν ἓνας ἀέρας βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα ἐκείνου ποῦ πεθαίνει. Καὶ ἂν εἶναι μικροῦ παιδιοῦ ἀμέσως πάει στοὺς Οὐρανοὺς καὶ σμίγει μὲ τοὺς Ἄγγελους στὴν Παράδεισο, γιατί εἶναι ἀθῶα καὶ ἄκακη. Ἄν ὅμως εἶναι μεγάλου, τίς τρεῖς πρώτες μέρες ἔπειτα ἀπὸ τὸ θάνατο μένει στὸ σπῆτι τοῦ νεκροῦ καὶ τριγυρίζει κοντὰ σ' αὐτὸ χωρὶς ν' ἀπομακρύνεται καθόλου.

Γι' αὐτὸ κιόλα ἀμέσως ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ βάνουν κοντὰ στὸ προσκέφαλο τοῦ πεθαμένου ἓνα ποτήρι γεμάτο κρασί καὶ μέσα σ' αὐτὸ τρία κομμάτια ψωμί, γιατί ἡ ψυχὴ δυὸ φορὲς τὴν ἡμέρα πάει καὶ *τσιμπάει*, τρῶει δηλ. καὶ πίνει λιγάκι ἀπὸ κείνη τὴ μικρὴ θυσία ποῦ τῆς κάνουν.

Δίπλα στὸ ποτήρι αὐτὸ πρέπει νὰ βρίσκεται κι' ἓνα φῶς, ποῦ νὰ μὴ σβύσῃ καθόλου τίς τρεῖς ἡμέρες πάλι γιὰ τὴν ψυχὴ.

Στὸ διάστημα αὐτὸ ἡ ψυχὴ εἶναι ἀόρατη σ' ὄλους ἐξὸν ἀπὸ κείνους πῶς τὴν καλὴ ψυχὴ—καὶ εἶναι τώρα αὐτοὶ πολὺ λίγοι, ὅπως τὸ ὁμολογοῦν—καὶ τὴ βλέπουν σὲ διάφορες μορφές.

Ἄλλοτε φαίνεται μὲ μορφή μικρῆς πεταλούδας συνήθως ἔταν τριγυρίζῃ κοντὰ στὸ ποτήρι—καὶ ἔχει χρῶμα ἄσπρο ἂν ἦταν δίκαιη κι' ἀναμάρτητη, μαῦρο ὅμως ἂν ἦταν ἁμαρτωλὴ καὶ ἀδικη. Οἱ γεροντότεροι τώρα δηγιῶνται γιὰ τοὺς πατέρες τους ἢ τοὺς παποῦδες τους, πῶς πολλὰ φορὲς ἔτυχε νὰ δοῦν ψυχὴ μὲ τέτοια μορφή ἢ καὶ ἄλλη, μὰ τώρα ἐκείνοι ποῦ μποροῦν νὰ τίς δοῦν ὄλο καὶ λιγοστεύουν. Ἄλλοτε πάλι παρουσιάζεται ἡ ψυχὴ σὰν ἓνα μικρὸ δέμα, *σαμάκι*, ἀπὸ μπαμπάκι, δλάσπρο, σημάδι πῶς ἦταν ἐνάρετη ἡ ψυχὴ στὴ ζωὴ—κι' αὐτὸ τρέχει διαρκῶς σὰν νὰ τὸ κυλάῃ ὁ ἀέρας. Κι' ἂν καμμιά φορὰ θελήσῃ κανεὶς νὰ τὸ πλησιάσῃ ὄλο φεύγει φεύγει καὶ στὸ τέλος χάνεται.

Καὶ τρίτη μορφή ποῦ μπορεῖ νὰ πάρῃ ἡ ψυχὴ—λίγο περιέργη—εἶναι ἡ μορφή τοῦ νηπίου, *δράκου*, ὅπως τὸ λένε. Ἴσως μ' αὐτὸ θέλουν νὰ δείξουν τὴν ἀγιότητα τῆς καλῆς ψυχῆς, γιατί καὶ τὸ νηπίο τὸ λένε ἀγγελοῦδι, ἀφοῦ εἶναι ἀθῶο καὶ καθαρὸ ἀπὸ κάθε κακὸ καὶ κάθε ἁμαρτήματα.

Ἐπειτα ἀπὸ τίς πρώτες τρεῖς μέρες ἡ ψυχὴ παύει πιά νὰ μένῃ μόνη της στὴ γῆ καὶ τὴν παίρνει ἓνας Ἄγγελος νὰ τὴν ὀδηγή.

Ὁ Ἄγγελος αὐτὸς πρέπει νὰ τὴ γυρίσῃ σ' ἔλα τὰ μέρη, ποῦ γύρισε αὐτὴ, ἔταν ἦταν μέσα στὸ σῶμα καὶ σ' ἐκεῖνα ποῦχε κάμῃ καλὸ καὶ σ' ἐκεῖνα ποῦχε κάμῃ κακὰ, σ' ἔλα. Αὐτὸ δὲ γίνεται ἴσαμε νὰ περάσουνε σὰν πάντα ὀκτώ ἢ τρεῖς μέρες ἀπὸ τὴ στιγμὴ τοῦ θανάτου καὶ μὲ τὸ σκοπὸ ἴσως νὰ θυμηθῇ τίς καλὰς καὶ τίς κακὰς της πράξεις καὶ νὰ μὴν ἔχῃ παράπονο

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΙΕΤΟΥ

ὕστερα πού θά κριθῆ καὶ θά πάρη τὴ θέση πού τῆς ἀξιζει. Σὰν περάσουν τὴν ὥρα οἱ σαράντα μέρες ἢ ψυχὴ εἶναι ἔτοιμη γιὰ τὸ κριτήριον.

Θά κριθῆ ἀνάλογα μὲ τίς πράξεις τῆς καὶ θά πάη ἐκεῖ πού ἔχει «μέρετο» (1), δηλ. ἐκεῖ πού τῆς ἀξιζει, ἐκεῖ πού τῆς ἀρμόζει.

Γιατὶ ἔπως τὸ λέν καὶ οἱ γυναῖκες ὄχι μόνο Παράδεισο καὶ Κόλαση ἔχομε, ἀλλὰ καὶ σὲ καθένα ἀπ' αὐτὰ διάφορα τμήματα· κι' ἔτσι ἕνας πού ἔκαμε περισσότερα καλὰ θά πάρη στὴν Παράδεισο μιὰ θέση καλλίτερη ἀπὸ κείνον, πού ἔκαμε λιγώτερα, ἀφοῦ, γιὰ νὰ μεταχειριστῶ τὴ φράση πού λένε πολλές φορές, «ἔχομε πολλῶ λογιῶνε Κόλασες καὶ Παράδεισους κατὰ τὰ μέρετα».

Ἔτσι γίνεται πάντα μὲ τίς ψυχὰς τῶν πεθαμένων, πού δὲν παύουνε νὰ τίς θυμοῦνται καὶ νὰ θυσιάζουσι γιὰ χάρη τους—ἀφοῦ ἀντιπροσωπεύουσι τὰ ἀγαπημένα τους πρόσωπα—μὴν πάη καὶ λάβουσι *συχώρηση* καμμιά φορὰ ἀπὸ τὸν Ἰψιστο ἢ ἀλαφρόνη ἢ ποινή τους γιὰ τὰ ἀμαρτήματα πού κάμανε στὸν κόσμον. Τὴν ἀντίληψη αὐτὴ τὴ βλέπουμε καὶ στίς φράσεις πού ἔχουν πολὺ συχνὲς καὶ συνηθισμένες «κάμε τὸ καλὸ νὰ τῷδρης στὴν ψυχὴ σου», «ὁ Θεὸς σχωρῆσ' τὴν ψυχούλα του», «ξανάσαση νᾶδρη ἢ ψυχούλα του» καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν πρώτη θυσία μὲ τὸ ποτήρι τὸ κρασί ἀκολουθοῦν τὰ μνημόσυνα πάντα μὲ τὴν ταχτικὴ σειρά, γιὰτὶ ἀλλοιώτικα μπορεῖ νὰ δυσσεστήσουν τὴν ψυχὴ.... Μνημόσυνα γίνονται ἕνα ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς μέρες μετὰ τὸ θάνατο, ἄλλο ἔπειτα ἀπὸ ἑννιά, ἀπὸ σαράντα, ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς μῆνες, ἕξι μῆνες, ἑννιά μῆνες καὶ ὅταν κλείσῃ ἕνας χρόνος. Ὅλα-ἔλα ἑπτὰ ταχτικὰ καὶ ἀπαραίτητα καὶ ὅπως τὰ λένε στερεότυπα :

Ἔνα τοῖ τρεῖς, τοῖ ἑννιά, τοῖ σαράντα, στὰ τριμήνια, στὰ ἡμέμερα καὶ στὰ χρόνιασμα. Κάθε χριστιανὸς πού ἀγαπάει καὶ σέβεται τοὺς πεθαμένους του ἔχει ἱερὴ ὑποχρέωση νὰ κάμῃ αὐτὰ τὰ μνημόσυνα ἔχτος ἀπὸ τὰ ἄλλα—λειτουργιῆς τὰ ψυχασάβδατα μὲ προσφορὰς κλπ.—γιὰ νὰ δώσῃ στὴν καημένη τὴν ψυχὴ μιὰ ἀνακούφιση. (2)

ΕΥΘ. ΚΟΥΡΟΥΚΛΗΣ

1) Αὐτὴ τὴ λέξη μεταχειρίζονται πῶ καὶ τὸ Ἰταλικὸ merito=ἀξία. Καὶ φράση: «δὲν τῶχα μέρετο»=δὲν τὸ ἀξίζα, δὲν τὸ περίμενα.

2) Αὐτὲς οἱ δοξασιὲς βέβαια ἔχουσι πολὺ μεγάλη σημασία γιὰ τὴ Λαογραφία καὶ ἦταν καλὰ νὰ μελετηθοῦν σ' ὅλες τους τίς Δεπτομέρειες μαζί μὲ τὰ ἄλλα σχετικὰ, μοιρολόγια κλπ. σ' ὅλα τὰ μέρη, γιὰτὶ πολὺ θὰ μᾶς βοηθήσουν. Καὶ στὴ Λαογραφία καὶ στὴν Εἰδικὴ Ἐπιστήμη πού ἀσχολεῖται μ' αὐτὰ τὰ ζητήματα καὶ γυρεύει νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἱστορία τῆς, ὅπως εἶναι πχ. ἢ μεταμφύχωρη κλπ. κλπ.

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

Ὁ ζηλόφθονος ἄνθρωπος θά ἐπαινέσει εὐκολώτερό τὴ μετριότητά σου, παρὰ ἕνα σου ἀριστούργημα.

Οἱ ἔξυπνοι ἄνθρωποι δὲν κόβουν ποτὲ λουλούδια παρὰ καρπούς. Οἱ ἐπιτήδειοι τὰ χαίρουνται καὶ τὰ δυό.

X* *

“ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΜΟΥ..”

ΤΑ ΠΡΟΙΚΙΑ ΤΗΣ ΧΡΥΣΟΚΕΡΑΣ

«Πέτα σαῖττα γλιῶρα νὰ ὑφάνω τὰ προικιά μου καὶ σὺ ἀργαλιέ μου δούλευε μαζί μὲ τὰ στημόνια, τὸ θέλω νὰ ἴναι στὸ νησί τὰ πιὸ καλὰ κι' ὠραῖα γιὰ νὰ τὰ δεῖ ὁ πού ἀγαπῶ νὰ ῥθει νὰ μὲ ζητήσει».

«Ἐλα, μητέρα, δίπλα μου καὶ σὺ καλὴ ἀδερφή μου καὶ πέτε μου, νὰ σᾶς χαρῶ, πῶ; λάμπει τὸ φεγγάρι μὲσ' στὰ νερὰ τῆς θάλασσας, πού ἔχω πὰ στὸ κιλίμι, πού στὸ κρεββάτι θά στρωθεῖ τοῦ γάμου μου τὴ μέρα».

«Γιὰ δέτε τὴν ποδιά ν- ἀφτὴ πού χτὲς ἔχω τελειώσει: Μιὰ θάλασσα ν- ἀπέραντη γλαφκὴ κι' ἀφρούς γεμάτη, στολίζει τὴν ποδοῦλα μου, κι' ἀπ' τοὺς ἀφρούς προβαίνουν γλυκογελῶντας στὸ γιαιλὸ γυμνὲς δυὸ-τρεῖς νεράιδες».

«Γιὰ δέτε τὸ ζωνάρι ἀφτὸ πού στὸ γαμπρὸ θά δώσω: Τὸ παλληκάρι στέκεται στὴ μέση καὶ παλέβει μ' ἕνα θεριὸ ἑφτακέφαλο τὰ δόντια του πού δείχνει, καὶ τὸ κορίτσι πού ἀγαπᾶ κλαίει μακριὰ ἀπ' ἀφτόνε».

«Ἐλα, καλέ μου! Τὰ προικιά τὰ ἔχω πιὰ τελειωμένα ἀπὸ τὰ χτὲς μεσάνυχτα καὶ τώρα σὲ προσμένω γιὰ νὰ ντυθῶ νυφιάτικα στὴν ἐκκλησιὰ νὰ πᾶμε κι' ἀπὲ στὸ σπίτι πού χοροὺς θά παίζουν τὰ παιχνίδια».

Δράμα, Ὀκτώβρης 1924.

ΚΩΣΤΑΣ ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΙΟΛΕΤΟ

Γυναῖκες.

Κορδέλες μῶβ, λεπτές, χρυσές,
τριανταφυλλίες καὶ μεθυσμένες
ἄλλες σὰ ρόδον ἢ πανσές
κορδέλες μῶβ, λεπτές, χρυσές...

Μὲς σ' ὀριγκὰν πόσο τρελὲς
καὶ πόσο ἀνώφελα κρυμμένες
κορδέλες μῶβ, τριανταφυλλίες,
τρελὲς κι' αἰῶνια μεθυσμένες...

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΜΙΜΗΣ ΠΟΜΟΝΗΣ

Bibliographie Ionienne

Προσθήκαι

16.—«Codice di Procedura pei giudizj civili degli Stati Uniti delle Isole Jonie. Corfù, nella tipografia del governo, 1841».—

Είς 4ον μέγ. 14×22 εκ. μ. εκ σελ. 104 και (προλεγόμενα) IV+IV (σημειώσεις) ἐν τῇ προμετωπίδι φέρει εἰς κυκλικὸν σύμπλεγμα τὰ ἐμβλήματα τῶν ἐπτὰ Ἴονίων Νήσων.

17.—«25 Μαρτίου 1868, Εὐαγγελισμοῦ, Εὐαγγελίζου γῆ...» (ἐντὸς στεφανοειδοῦς μινιατούρας) (κάτω) Ἐν Ζακύνθῳ... Τυπογραφεῖον ἡ «Ἀδῆ» 1898».

Δίστηλον ἡμίφυλλον 35×44 εκ. μ. σπανιότατον, κεκοσμημένον διὰ τυπογραφικοῦ τετραγωνικοῦ πλαισίου, εἰς τὸ μέσον καὶ κάτω τὸ στεφανοειδοῦς κοσμημάτων :

«Χαῖρε Ζακύνθος γενναία τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ τοῦ Θείου Διονυσίου νῆσος τοῦ Θανατοουργοῦ». Κάτω τούτου περιέχεται Ἑθνικοθρησκευτικὸν ποίημα λίαν ἐνθουσιώδης τοῦ Κεφαλλῆνος Σπυρίδωνος Σκορδίλη ἐκ 42 στροφῶν ἀποτελούμενον, δυστύχων, ἐξ' οὗ παραθέτουμεν τέσσαρας τοιαύτας. Τὸ δλον ἡμίφυλλον εἶνε τετυπωμένον ἀντὶ τυπογραφικῆς μελάνης διὰ φύλλου χρυσοῦ.

Ἦ χαροποιά ἡμέρα, ὦ χρυσοῦξανθε αὐγή,
Τώρα χαίρεται ἡ φύσις καὶ τὸ πᾶν φωταγωγεῖ.

Ἦ πανέορτε ἡμέρα! πάγχρυσος καὶ φωταυγή,
Μόνη εἶσαι ἡ κυρία ἑορτῶν ἢ ἑορτή.

Σήμερον σκιρτᾷ χορεύει κ' ἡ λαμπρὰ σεπτὴ Ἑλλάς,
Σήμερον ἀπολαμβάνει εὐαγγέλια χαρᾶς.

Ἦ ἡμέρα δόξης, νίκης, ὦ ἡμέρα Ἐθνισμοῦ!
ὦ ἡμέρα τῶν Ἑλλήνων, ὦ χρυσ' Εὐαγγελισμοῦ.

(Στροφ. Α,Ι,Ις,Λε').

18.—«Πρακτικὰ δηγίαι πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Περονόσπορου, ὑπὸ Δ. Ἀμπελιοπούλου. Διευθ. (sic) τοῦ ἐν Κερκύρα Γεωργικοῦ Σταθμοῦ. Κέρκυρα Τυπ. «Κλειώ» 1898».—

Εἰς 4ον μικ. 16×24 εκ. μ. εκ σελ. 14+1 φυλ. λευκόν.

Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Τελ. Θ/γίας.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΤΩΡΙΝΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἀκόμα δὲν συμπληρώθηκε χρόνος ἀπὸ τότε πού ἐφορτάσθηκε ἡ ἐξηκονταετηρῆς τῶν γεννεθλίων τοῦ Στέφαν Γκεόργκε (Stefan George). Ἦταν τὸ χαρακτηριστικότερο γεγονός τῆς χρονιάς. Ἦ σημασία τοῦ Γκεόργκε ἐγκεῖται στὸ ὅ,τι ἀναζωογόνησε τὰ στοιχεῖα τῆς Γερμανικῆς ποιητικῆς γλώσσας πού εἶχαν τριβεῖ ἀπὸ τοὺς «ἐπιγόνους». Ἔτσι ἀνενώσε τὸ καλλιτεχνικὸ συναίσθημα τῆς γλώσσας μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ.

Στὴν ποιητικὴ συλλογὴ του «ὁ Πόλεμος» πού ἐξεδόθη τὸ 1917, ὁ Γκεόργκε συνειδητοποιεῖ τὸν ξεπεσμὸ τοῦ πολέμου ὡς τέτοιον. Παραβάλλει τὴν μορφὴν τοῦ ἀρχαίου κινητοῦ πολέμου μὲ τὸν στάσιμο μᾶλλον πόλεμο τῶν χαρακωμάτων πού φθεῖρει τὸ ἠθικὸ τοῦ ἀνθρώπου.

«Ὁ ἀρχαῖος Θεὸς τῶν μαχῶν δὲν ὑπάρχει πειά, λέγει, ἀφρωστημένοι κόσμοι ἀποτελειώνουν τὴν καιόμενη ἀπὸ πυρετὸ ὑπαρξή τους μέσα στὸ θύροβο». Ἦ σύγχρονη γερμ. ποίησης ἀντανανκῆ τὴν πάλῃ τῶν σημερινῶν ἀντιθέσεων πού στὴ

Γερμανία εἶναι σοβαρότερη ἀπὸ ἄλλου ἔνεκα τῆς πολιτικῆς καταστροφῆς τοῦ 1918. Στὴν οὐσία παρουσιάζει τὸν περὶ συντηρητικὸ θρησκευτικὸ μυστικισμό ὡς πέρα στὴν περὶ οὐτοπιστικῆς «ἰδεολογία». Στὴ μορφὴ ἀγωνίζεται νὰ ἐπικρατήσῃ ὁ ἐλεύθερος στίχος. Ἀλλὰ δὲ νίκησε ἀκόμα.

Εἶναι γνωστὸ πὸς ἰδρύθηκε πρὶν μερικὰ χρόνια στὸ Βερολίνο ἡ «Ἀκαδημία τῶν ποιητῶν» μὲ πρόεδρο τὸν Βάλτερ φὸν Μόλο. Ποιητῆς στὴ Γερμανία δὲ σημαίνει ἀποκλειστικὰ ὅ,τι σημαίνει στὴ γλώσσα μας ἡ λέξις αὐτῆ, ἀλλὰ περικλείει καὶ τὴν ἔννοια τοῦ πεζοῦ λογοτέχνου δημιουργοῦ.

Ἦ ἀφέλεια καὶ τὸ πηγαῖο αἰσθημα τῆς γερμανικῆς ψυχῆς δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴ φύσι μ' ὅλη τὴν πρόοδο τῆς τεχνικῆς. Καὶ ὁ ρεαλισμὸς τῆς ἀκόμα εἶναι πολλῆς φορῆς μυστικοπαθῆς. Ἔτσι ἐννοοῦμε πόσο περὶ δυνατὸς θὰ εἶναι σήμερα οἱ ἀντιθέσεις, τὰ διλήμματα καὶ οἱ ἀλληλοσυγκρούμενες τάσεις στὴ γερμανικὴ λογοτεχνία, στὴν ποίησι εἶτε στὸν πεζὸ λόγον.

Γιὰ ἕναν ξένον μελετητὴ τὸ περὶ ἐνδιαφέρον χαρακτηριστικὸ τῆς εἶναι ὅτι δὲν ξεπέφτει στὸ χυδαῖο, ἔστω κ' ὅταν ἀκόμα εἶναι ριζοσπαστικὴ ἢ τάσις τοῦ συγγραφέως. Στὸν τόπον μας κάποτε συμβαίνει τὸ ἐναντίον.

Ὁ βαθὺς συμβολισμὸς πού διαφαίνεται σὲ κάθε σχεδὸν λογοτεχνικὸ ἔργο, διαπνέεται ἀπὸ τὴ δικαίωση τοῦ ἠθικοῦ στὴν οὐσία καὶ στὴν ἔννοια τῆς ζωῆς. Ἦθικὴ ἐδῶ δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ τὸ συμβατικὸ ἄθροισμα κοινωνικῆς καὶ ἰδιωτικῆς συμπεριφορᾶς, ὅ,τι κοινῶς τώρα καὶ κάπου δέκα χρόνια συνηθίζεται νὰ λέγεται «ἀστικὴ ἠθικὴ». Ἦθικὴ ἔννοια ἐδῶ τὴν ὑπεροχὴ τοῦ ἀνθρώπου στὴ συνειδητὴ τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας, στὴν προσπάθεια τῆς ἀνψυσώσεως τῆς πάνω ἀπὸ τὸ αὐτοκαμαρωνόμενον ἀνθρώπινο κτήνος.

Οἱ δυὸ πόλοι τῆς σύγχρονης γερμ. λογοτεχνίας εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς φύσεως καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου. Τῆς φύσεως, στὴ σχέσι τῆς με τὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ καὶ τὴ μοῖρα τῆς, τοῦ ἀνθρώπου στὴν τύχη του ὡς πατέρα, ἐρωμένου, πολίτου μαχητοῦ, νικητοῦ ἢ νικημένου. Στὴ μέση τῶν δυὸ πόλων εἶναι τὸ παιδί, ἡ νεότης.

Ἦ σύγχρονη γερμανικὴ λογοτεχνία ἐμπνέεται κυρίως ἀπὸ τὴν διαρκῆ ἀναγκαστικὴ πάλῃ τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἀνθρώπος πελαγώνει καὶ ζητεῖ τὸ χαμένο ρυθμὸ τῆς ζωῆς ἀνάμεσα στὸ μάλ्लιτροβῆγμα τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, τῶν δυὸ ἐχθρῶν, πού διεκδικοῦν τὴν ψυχὴ του, σὰν ἄλλος Ἄρχαγγελος καὶ Σατανᾶς.

Καὶ τώρα μερικὰ παραδείγματα πού χαρακτηρίζουν τὰ σημερινὰ ρεύματα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ «Ἠρεμία στὸ δυτικὸ μέτωπον» (Nichts Neues im Westen) τοῦ Remarque, ἔκαμε πέρυσι ἐπίσης πολὺν κρότον τὸ ἔργο «Ἦ ἡλικία τοῦ 1902» (τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως μού διαφεύγει δυστυχῶς αὐτῆ τῆς στιγμῆς). Ἔδῶ περιγράφεται ζωντανῆ, μὲ τὰ σκοτάδια τῆς καὶ μὲ τὸν σκορπισμένο σπόρον τῆς ἐλπίδος γιὰ τὸ μέλλον. ἡ ψυχολογία τῆς σημερινῆς νέας γενεᾶς, αὐτῶν πού γεννήθηκαν γύρω στὸ 1902 καὶ ἀνατράφηκαν στὸν πόλεμον.

Τὸ γερμ. μυθιστόρημα εἶναι σήμερα δυνατὸ καὶ πλούσιο. Οἱ γερμ. συγγραφεῖς εἶναι μόνοι τοὺς ἀντίκρου στὸ ἔργο των, οἱ ἴδιοι καὶ ἡ ψυχὴ των. Ἦπόκειται σὲ ἐξωτερικὴς ἐπιρροῆς πολὺ λιγώτερον ἀπὸ κάθε ἄλλο εὐρωπαϊκὸ λαὸ.

Παραγωγὴ πλούσια καὶ ποικίλη. Ἀναφέρω μερικὰ ὄνόματα παρμένα στὴν τύχη. Ὅχι τόσο γιὰ νὰ παρουσιάσω διαβάθμια ἀξίας συγγραφέων καὶ ἔργων (εἶναι τόσο πολλοὶ καὶ πολλὰ) ὅσο μὴν εἰκόνα τοῦ μοσαϊκοῦ τῶν ψυχικῶν ρευμάτων. Δυστυχῶς ὁ λίγος χρόνος δὲν μού ἐπιτρέπει μεγαλύτερη ἐπέκταση.

«Στροφή» (Wende) τῆς Maria Waser. Ἦ ἱστορία τῆς ἐξελίξεως τῆς γυναίκας πρὸς τὴν ὠριμότητα : ἡ κρίσις, ἡ θεραπεία, ὁ γυρισμὸς.

«Ὁ ἀνθρώπος στὸ φλογερὸ καμίνι» (Der Mann im feurigen Ofen) τοῦ Fedor von Zobeltitz. Ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς εἶναι ὁ νέος ἐφευρέτης. Ὁ συγγραφεὺς δείχνεται ἐδῶ βιοτουόζος δημιουργὸς χαρακτῆρον.

Ἦ «Μονί» (Moni oder die Welt von unten) τοῦ Armin T. Wegner. Ἀντιπῶντας ἀπὸ τίς βαθθεῖς πηγῆς τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τοῦ παιδοῦ τοῦ μικροῦ Μονί, ἡ βαθθεῖα ἀγάπη πρὸς τὸ παιδί ἀναπτύσσει τὴ γένεσι τῆς ἀποκαθάρσεως τοῦ αὐριανοῦ ἀνθρώπου.

«Αἱ παρθένοι». (Im Zeichen der Jungfrauen) τῆς Clara Ratzka. Ἦ μετα-

πολεμική διαμόρφωση των συνθηκών της ζωής των γυναικών της παλιάς καλής γερμανικής αστικής τάξεως. Η μάχη των ευγενών γυναικείων χαρακτήρων στη σημερινή κοινωνία. Ύφος δρασερό κ' αισιόδοξο.

Πολλά είναι επίσης τα έργα που πραγματεύονται αναμνήσεις της παιδικής ηλικίας. Έδω φαίνεται καθαρά η λατρεία προς την ιερότητα του παιδιού στη Γερμανία. Ίσως μιά φορά ο αιώνας μας θα ονομασθή «αίωνας του παιδιού» δίπλα στον τίτλο «αίωνας του ραδιού».

Αναφέρω συντόμως, «Το κυριακάτικο παιδί» (σημαίνει το «ευτυχισμένο παιδί», Sonntagskind) του Georg von Ompteda και το «Από τη νεανική ηλικία» (aus der Jugendzeit) του Rudolf Presber.

Ελθσιμόνησα ακόμη δύο έργα δυνατά:

«Ο Λουθηρός ως άνθρωπος» (Mensch Luther) του προέδρου της «Ακαδημίας ποιητών» Walter von Molo. «Περιστατικά και εντυπώσεις μου ως μεταλλούργου» (heine Erlebnisse als Bergarbeiter) του κόμητος Alexander Stenbock-Fermor.

Το θέατρον το άπασχολούν (δράμα και τραγωδία), έκτος από τα ρεύματα που ανέφερα σχετικά με τον πεζό λόγο και την ποίηση, οι μεγάλες ιστορικές μορφές. Οι Γερμανοί αυτοκράτορες του Μεσαίωνα, νοσταλγοί του Ιταλικού ουρανού που κατήντησε συχνά θόλος του τάφου των, οι μεγάλοι Ιταλοί της Αναγεννήσεως, και οι άτυχοι ποιηται και φιλόσοφοι.

Είναι γνωστό ότι έκτος από την ιδίως Γερμανία, κέντρα λογοτεχνικής κινήσεως είναι και η γερμανόγλωσση Ελβετία, η Γερμανική Αυστρία και το γερμανόγλωσσο τμήμα της Τσεχοσλοβακίας. Οι τάσεις της λογοτεχνίας των γερμανικών αυτών είναι παραπλήσιες με την κυρίως Γερμανία, γιατί έκτος από μερικές τοπικές διαφορές η ψυχή του λαού είναι κατά βάθος η ίδια.

Παλ. Φάληρον, Ίούλιος 1929.

ΠΑΥΛΟΣ ΦΛΩΡΟΣ

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ψυχάρης.

Πέθανε τις προάλλες στο Παρίσι ο Γιάννης Ψυχάρης. Το θλιβερό αυτό άγγελμα, μ'όλο που περιμένονταν γρήγορα, βύθισε σε ειλικρινό πένθος, το διανοούμενο Έλληνοισμό. Μπρός «στο χρυσό του κυβούρι», οι έχτρες ταπεινώσαν. τα σχόλια κι' οι επικρίσεις σταμάτησαν, ο φανατισμός γαλήνεψε, οι κακογλωσσιστές εσίγησαν, για να σταθούν όλοι ακίνητοι σ' έκσταση μπρός στη μεγάλην απώλεια.

Giusta di gloria dispensiera è morte!...

Συγκεντρωθήκαμε στον έαυτο μας για να τον εκτιμήσωμε. Και βρήκαμε πως ο θάνατος δέν μας πήρε το μεγάλο μας άρχηγό. Γιατί Ψυχάρης θά πει «ή ιδέα».

Ο μεγάλος επαναστάτης, ο αναζημιουργός της γλώσσας μας, ο γλωσσοπλάστης που μάς έδειξε στα μάτια μας τον περιφρονημένο θησαυρό της δημοτικής μας, ο άτρόμητος πολεμιστής, που με την άντρίκια του κορμιστασιά στάθηκεν ό έρειπωτής του σαθρού σκέλεθρου μιάς τυφλής εποχής, που πίστευε πως θά μπορούσε να σταματήσει τη μοιραία φορά του μέλλοντος, ο μεγαλύτερος Έλληνας από την εποχή της άπελευθέρωσης, μετά το Σολωμό δοξάστηκε στο θάνατό του και κλάφηκε ειλικρινά από έχτρούς και φίλους. Μιά τέτοια φυσιογνωμία, να συγκεντρώνει πάνω της τόσο φως, και να δημιουργήσει, δ.τι. αυτός μονάχα άραιά, μπορεί να δει όχι μονάχα ή Έλλάδα μα δ κόσμος.

Περισσότερο από κάθε άλλον νοιώθουμε έμεις το μεγάλο χαμό του. Στον άγώνα μας για τη γλώσσα συναντούμε ακόμα και τώρα, στην Βιπάνησο, μες στη Ζάκυθο— άπίστευτο!—την τρομερότερη αντίδραση. Και χρειαζόταν πίστη, άκλόνητη στη νίκη μας, πίστη, που μονάχα δ Ψυχάρης μάς ένέπνευε, για ν' άψηφήσωμε τα ποταπά μέσα κ' έμπόδια, που ταπεινοί και μικρόμυαλοι καθυστερημένοι νομίαν πως θά μπορούσαν να σταματήσουν το δρόμο μας.

Η «Ίόνιος Άνθολογία» βρισκόταν σχεδόν τυπωμένη όταν συνέθηκε το μεγάλο και θλιβερό γεγονός. Δέν προφταίνομε έτσι να τιμήσωμε όπως θά θέλαμε μ' όλόκληρο το τεύχος το Μεγάλο νεκρό. Έλπίζομε να το κάνομε άργότερα δημοσιεύοντας και τρεις

άνέκδοτες ενδιαφέρουσες επιστολές του Fougère, Meillet και Bordeaux στον Ψυχάρη, που δείχνουν το βαθύ θαυμασμό τους στο Μεγάλο Δάσκαλο, καθώς και μερικές πολύτιμες του ίδιου άπευθυνόμενες σε μάζ, γεμάτες κλωσώνη, συμβουλές και ένθάρρυνση.

Το τελευταίο του άρθρο είναι ίσως κείνο που μάς έστειλε δώ και λίγες μέρες για το Λεύκωμα του Μαρκορά.

Δελφοί.

Η «Ίόνιος Άνθολογία» παρακολούθησε με τη Διευθύντρια της κ. Μινώτου το Συνέδριο της Ειρήνης στην Άθήνα και την τελευταία του συνεδρίαση στους Δελφούς. Άντιπρόσωποι άπ' όλα σχεδόν τα πολιτισμένα έθνη συγκεντρώθηκαν στην ιερή πόλη της Άθηνάς για να ήμνήσουν, μπορεί να πει κανείς καλύτερα, την ειρήνη, παρά να την έδραϊώσουν. Έπειτ' από το προσκύνημα του αιωνίου θαύματος της Άκροπόλεως, που άστραφτε κάτω από το σπάταλον άττικόν ήλιο, και από το νυχτερινό φωτόλουσμα των προβολών του Λυκαδητού, μιά πετυχημένη ιδέα τους μάζεψε στους ιερούς τόπους των Άμφικτυονίων. Τράβηξαν εκεί όλοι εκείνοι οι κουρασμένοι γέροι όπως έδω και όλόκληρες χιλιητρίδες οι Άμφικτυονίες, για να ήψώσουν δισταχτικά κοντά στα άκίνητα μάρμαρα των έρειπίων, μες τη γαλήνη της αναπόλησης μιάς εποχής συμβολικής τον ήμνο της Ειρήνης.

Παράξενο άληθινά ταξίδι! Η υπερσεδαστή όμηγυρη των άποστόλων της Ειρήνης, που δέν ταραζόταν από την άπαιτητική ζωντάνεια νεαρών Άθθίδων, πορευόταν στο άλλοτινά κέντρο μιάς ήψηλότερης ιδέας, σά ν' άναζητούσε μες τα έρειπια της παλιάς αίγλης έν άσυλο ήρεμώτερο από την κοσμοπολίτσα τώρα Άθήνα.

Τά μάτια της Ειρήνης στρέφονται δυστυχώς πάντα πίσω...

Όποιοι νιώθει πραγματικά το θέληγγο της αρχαιότητας δέν μπορεί να το άθανθεί τόσο μεγάλο παρά άνεδαίνοντας στους Δελφούς.

Άπό τ' αυτοκίνητο που μάς πέρνει από την Ίτέα, τα μάτια μας δψώνονται συνεχώς άνυπόμονα προσπαθώντας ν' άντικρύσουν την κορυφή του Παρνασσού, τους δίκωφους τους θρόνους, τα κρυσταλλένια τά νερά της Κασταλλας.

Μά ή πυκνή όμίχλη τυλίγει μυστηριώδικα τα πάντα, άποκρύβοντας τα βουνά και τα δέντρα. Πόση μεγαλόπρεπη άγριάδα έχει ή φύση έδω! Έσχιάς πως βρίσκεσαι στη γελαστήν Έλλάδα.

Ένα παχύ ζοπρο σύννεφο σκεπάζει όλα. Η βροχή χτυπάει παράξενα και άγρια έδω. Σά να ροβολάνε κροταλλίζοντας σωροί χαλκιών.

Και μ' όλο το θόρυβο της βροχής άκούγεται χωριστά από πέρα το δυνατό πάφλασμα της άθάνατης Κασταλλας.

Κουραστικό το άνέδασμα στο θέατρο του Άπόλλωνα στη μαρμάρινη πόλη. Ο ούρανός έαστέρωσε. Σά να είναι ακόμη υγρός, σά να στάζει δροσιά. Τά χόρτα γέρνουν από το βάρος της. Εκεί μαζί με το χώμα και τις άπλές πέτρες της γής άνακατεύεται πλούσια το μάρμαρο. Τά πολύτιμα λείψανα σκόρπια δώ και κεί. Το βουνό του Παρνασσού με τις ψηλές κορφές του, φαίνεται σά να μιλάει με τον ούρανό. Τόσο κοντά λές είναι! Μέσα στην άγριαν όμορφία των άπότομων βράχων βλασταίνει πλούσια ή έλιά, όλοπράσινη σε μιάν άνθιση που δέν συναπαντήσει άλλο. Όργιάζει στους Δελφούς το σύμβολο της ειρήνης. Άπ' αυτό ζούν οι λιγοστοί του κάτοικοι, καθώς και από τ' άλλο ειρηνικό κι αυτό σύμβολο, τ' άγαθό άρνάκι. Κατεδαίνουν στον πηγαιμό μας κοπάδια πολυάριθμα με άδιαπέραστο τρίχωμα. Τά κουδούνια που έχουν στο λαιμό κάνουν ένα γαλήνιο ειρηνικό τραγούδι. Είναι άκατάπαυστη αυτή ή μουσική στους Δελφούς. Με το πνευμα μεθυσμένο από την έπιρροή της αρχαιότητας, μπαίνοντας στη στενή πόρτα του Μουσείου, μάς φαίνεται πως άνερχόμαστε από μεγαλόπρεπη άρχαία είσοδο για ν' άγναντέψωμε σε λίγο τη μαρμάρινη άρχαία πόλη. Στη κεντρική αίθουσα του Μουσείου ή συμβολική αναπαράσταση των Δελφών, ένας πελώριος μαρμαρέος όγκος δουλαιμένος με πολλή τέχνη, ώστε να σχηματίζει άμέτρητα άμπελόφυλλα, δ όμορφός της γής.

Πάνω στα σκόρπισμένα μάρμαρα του Άπολλωναιου θεάτρου οι σεβαστοί άντιπρόσωποι συνεδράζου. Και σε μιάν άτμόσφαιρα γενικής συγκίνησης, ύστερ' από πολλώρες συζητήσεις δρκίζονται έλληνικά να διατηρήσουν το λόγο τους και να διαδώσουν

γυρίζοντας στις πατρίδες τους το κήρυγμα της ειρήνης. Όρκίζομαι να κρατήσω τα συμφωνηθέντα.

Διαλέξεις.

Πολύ ενδιαφέρουσα ή έκδρομή του Αυγούστου από τον Σύλλογον των Ζακυνθίων Ἀθηνῶν—Πειραιῶς για τις διαλέξεις που με την ευκαιρία αυτή έκαναν ο στρατηγός Ν. Καλομενόπουλος περί της συμβολής των Ζακυνθίων εις τους έθνικούς αγώνες, ο κ. Γ. Σχοινιάς περί της γεωλογικής απόψεως της Ζακύνθου, ο κ. Φ. Κουκουλές περί Νικηφόρου Φωκά, και ο κ. Κ. Γερογιάννης περί της ποιήσεως του Σολωμού. Ο τελευταίος έμιλητής έπειτα από μακρότατο πρόλογο περί των στοιχείων και της αξίας της αληθινής ποίησης, ανέλυσε διάφορα ποιήματα του Ποιητή. Στο τέλος της διάλεξης αυτής, ο νομάρχης κ. Θέμος Ἀθανασιάδης διαμαρτυρήθηκε έντονα για τη θεωρία του κ. Γερογιάννη ότι είναι άσχετος ο ιδιωτικός βίος του Σολωμού με το έργο του. Ο κ. Ἀθανασιάδης ύπεστήριξε αντίθετα πως για τους Έλληνες μονάχα ένας, ο άγνός Σολωμός, μπορεί να σταθεί. και που μειώνεται με τα σχόλια εκείνων που θέλησαν να κλονίσουν το όραιότερο έθνικό είδωλο της άγνότερης και όραιότερης ιδέας.

Διαφωνούμε και με τους δυό.—Βέβαια ο χαρακτήρας και ο ιδιωτικός βίος ενός μεγάλου και μάλιστα ποιητή, μάς βοηθεί πολύ στη μελέτη της ψυχρούσθεσής του, ανεξάρτητα με το ιστορικό ενδιαφέρον Δυστυχώς ή εργασία του συγγραφέα του Ἀγνωστού Σολωμού ήταν μάλλον δημοσιογραφική με αντικειμενικό σκοπό να προκαλέσει την περιέργεια και το ενδιαφέρον του πολλού κοινού σε σκανδαλώδεις λεπτομέρειες, που ήταν όμως γνωστές από προηγούμενες εργασίες του Δέ Βιάζη, Μαρ. Σιγούρου και Ζώη. Η διαφορά είναι ότι ο κ. Μαρίνος Σιγούρος, ο και από λίγους ειδικούς, εργάστηκε εύσυνεδήτητα όπως πάντα με αντικειμενικά ιστορικό σκοπό, και γι' αυτό δεν εξένισε κανένα, ενώ ο Ἀγνωστος Σολωμός δίκαια κίνησε την αγανάκτηση του κάθε Έλληνα. (Σχετικώς με το έργο αυτό βλέπε «Νεολόγο Πατρών» 17 Μαρτίου 1928 άρθρο του Σπύρου Μινώτου «Ο Ἀγνωστος Σολωμός και ο Μαρίνος Σιγούρος»).

— Στις 18 Αυγούστου ο κ. Ν. Μουσούτης έδωσε πετυχημένη διάλεξη με θέμα: «Ο ρυθμός της οικονομικής ζωής και οι οικονομικοί κρίσεις».

— Θεοφίλου Βορέα (Πρυτανεύς Πανεπιστημίου): «Προσφώνησις στην δεξίωσιν των των μελών του ΚΖ'. Συνεδρίου της Ειρήνης» (1929).

Φιλολογικές διαμάχες.

Η φιλολογική Ιταλική Ἐπιθεώρησις Italia Letteraria από τον περασμένο Ἰούλιο προκαλεί τη συζήτηση σ' εξαιρετικά ενδιαφέροντα φιλολογικά θέματα, που δίνει άφορμή στους νέους συγγραφείς ν' ακονίζουν το πνεύμα τους. Αναφέρουμε την πλατεία συζήτηση με τον γενικό τίτλο «Poesia e antipoesia που κράτησε περισσότερο από μῆνα. Αφορμή εν' άρθρο του Fratteil, που κρίνοντας τη στερνή παραγωγή έβγαζε συμπέρασμα πως οι νέοι δεν έχουν πια αληθινή ποιητική φλέβα. Οι τελευταίοι άναστατώνηκαν. Ο διευθυντής της πάρα πάνω φιλολογικής εφημερίδας Angioletti ένας από τους καλύτερους σύγχρονους της Ιταλίας, γράφει την Aura Poetica. Οι άλλοι ύποστηρίζουν πως μόνον οι μεταγενέστεροι μπορούν να κρίνουν ψυχραίμα. Κι' απόδειξη πως ο Μόντι, Φώσκολος, Λεοπάρντι, κι' αυτός ακόμα ο Δάντης παραγνωρίστηκαν στην εποχή τους. Το μέλλον άποθανατίζει την πραγματικήν αξία.

Τελευταία εν' άλλο άρθρο του Soffici για τη μουσική προκάλεσε νέα ζωνρή συζήτηση. Ο Soffici ύποστηρίζει πως η μουσική ήκμασε μόνη της σ' εποχή που οι άλλες καλές τέχνες, ζωγραφική, ποίηση κτλ. βρισκόταν σε έπισπευ. Έτσι ο 17ος αιώνας, αιώνας παρακμής, στάθηκε ο καιτ' έξοχόν αιώνας της μουσικής. Ο Soffici δεν κατατάσσει τη μουσική μες' στις όραιες τέχνες, αλλά κατώτερη «που πηγάζει από τις αισθήσεις, το ένστικτο, θεωρώντας τη για τέχνη έκτεθειλήμένη, ζωώδεια».

Η τολμηρή αυτή γνώμη έφευρε άναστάτωση στους μουσικούς και μουσικολόγους. Το πράγμα δεν είναι νέο. Έχουμε παραδείγματα σοφών που άπεθανόνταν τη μουσική όπως ο διάβολος το Θεό. Αναφέρουν σ' αυτούς και το Ντόντε. Βέβαια η μουσική δεν μπορεί να σταθεί δίπλα στη ζωγραφική ή γλυπτική, που είναι προνόμια πραγματικά έλεγχτων ύπάρξεων. Η μουσική είναι τεμπέλικη τέχνη που γίνεται όργανο έμπνευσης και σ' ένα άκαλλιέργητο πνεύμα.

— Ο εβραϊκός θίασος Habima βρίσκεται στη Ρώμη, παίζοντας σειρά εβραϊκών έργων: «Το στέμμα του βασιλέως Δαβίδ», «Η Κόμη του Ἀθεςσαλώμ», το «Ντυμπούκ» κτλ. Τελευταία παράσταση το «Γκολέμ», δράμα του Leivich, παρμένο από μια παράδοση όπως το Ντυμπούκ και το Φάουστ. Το άνέβασμα αυτό σημείωσε σταθμό στις παραστάσεις των έργων του θιάσου. Η υπόθεση πλέκεται μέσ' τη μεσαιωνική συναγωγή της Πράγας, όπου ένας σοφός Ραββίνος σάν τον Φάουστ, φτιάχνει ένα γίγαντα, το Γκολέμ, για να ξελοθρέψει με τη δύναμή του τους έχτρους του Ἰσραήλ. Ο Γκολέμ όμως χεραφτείται και μαζί με τους έχτρους σκοτώνει άλίπητα κ' Ἐβραίους. Ο Ραββίνος φοβάται τώρα και για τον εαυτό του κι' αναγκάζεται να τον κάνει πηλό. Το έργο στηρίζεται στο ήθικό και συμβολικό μέρος της παράδοσης: το Κακό που νικείται μόνο από το Καλό, ή Δύναμη του Κακού που ξελοθρεύεται μονάχα από τη δύναμη της άρετής.

Λεύκωμα Μαρκορά.

Το Λεύκωμα Μαρκορά που άνάλαβε ο γνωστός έκδοτικός οίκος Καλλέργη να εκδώσει μ' επιμέλεια και πολυτέλεια θα κυκλοφορήσει το Δεκέμβρη.—Θάχει πάνω από όχτώ τυπογραφικά, όραιες εικόνες και χαρτί πολυτελείας.—Συνεργάζονται οι κορυφαίοι Έλληνες. Θά πουλιέται 16 δραχμές, αλλά οι συνδρομητές μας πύχουν πληρώσει τη συνδρομή τους του 1930 θά το λάβουν με έκπτωση 50 ο/ο.—Αναφέσετε την έγγραφη σας και παρακινείτε τους φίλους σας να έγγραφούν κι αυτοί συνδρομητές.

Η «Ἀνθολογία» σκοπεύει ν' αξήσει τις σελίδες της, να εκδίδεται συχνότερα και να καθρεφτίζει όχι μονάχα την ελληνική πνευματική κίνηση και δημιουργία, αλλά και την παγκόσμια, με άνταποκρίσεις ειδικών και έπιφανών ξένων συνεργατών μας.

ΤΑ ΒΙΒΑΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Δελτίον Ἀκαδημαϊκοῦ Ὀμίλου.

Με χαρά χαιρετίζουμε την επανέκδοση του «Δελτίου Ἀκαδημαϊκοῦ Ὀμίλου Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου» (Ἀπρίλιος, 1929), του ήποίου τα πρώτα τέσσερα τεύχη είχαν εκδοθῆ στα 1926. Ο Ἀκαδημαϊκός Ὀμιλος και το Δελτίον του είναι από τις πιο αξιόπροσχετες εκδηλώσεις της πνευματικής ζωής της φοιτητικής μας νεολαίας και αξίζει κάθε ενθάρρυνση και δλική ύποστήριξη. τη στιγμή μάλιστα που τα πνευματικά και ήθικά κεφάλαια των φοιτητών μας είναι τόσο πολύ λίγα και τόσο άκαθόριστα.

Στο τελευταίο αυτό τεύχος του «Δελτίου» συνεργάζονται καθηγητές και φοιτητές. Οι καθηγητές κ. Κ. Ἀμαντος, Ἀ. Κεραμόπουλος και Ἀ. Σιγάλας άπαντούν στο σχετικό έρώτημα του Ὀμίλου περί της Ἀγγραμματοσύνης στην Ἑλλάδα. Στα άρθρα αυτά λέγονται πολλά και στοχαστικά πράγματα, που πρέπει να προσεχτούν από τους ενδιαφερομένους. Έκτός των Καθηγητών συνεργάζεται και ο λόγιος λαογράφος κ. Λουκόπουλος («Πώς να πιστεύω τον καιρό» σ. 17 19) με ένα μικρό άρθρο γραμμένο σε ύφος παραίνεσης προς τους φοιτητές για τη συλλογή λαογραφικού, αρχαιολογικού κτλ. ύλικού των επαρχιών.

Η φοιτητική συνεργασία, και αυτή, αξιόπροσχετη. Ο κ. Γ. Καλαματιανός δημοσιεύει ποιήματα πρωτότυπα δικά του και μεταφράσεις αρχαίων, του Μιμνέρμου, του Ὀρατίου του Σοφοκλή. Η δ. Σ. Καλλέργη δημοσιεύει ένα μικρό σημείωμα για τον «Εὐθύμιο τον Τραπεζούντιο» και ο κ. Ἀ. Εὐθυμιάδης μία καλή και ουσιαστική μελέτη για το έργο του Κρυστάλλη. Μακριά και λεπτομερής είναι ή κριτική του κ. Ε. Κουρούκλη για το βιβλίο του Ἀ. Τζατζάνου. Νεοελληνική Σύνταξις. Ο κ. Κουρούκλης πολύ εύστοχα, άν και με κάποια δικαιολογημένη ύπερκριτική, συζητεί τα γενικά προβλήματα που τίθενται στο βιβλίο αυτό και κατόπιν έρχεται στις λεπτομέρειες άποδεικνύοντας πολλά σφάλματα και άτοπα. Έχουμε τη γνώμη ότι ή κριτική αυτή—και τη χαρακτήριζε κάποια βλασφημία, τόσο δικαιολογημένη άλλωστε στα νιάτα!—είναι και πολύ εύσυνεδήγη και στα περισσότερα σημεία σωστή και δίκαιη. Ο ίδιος ο κ. Κουρούκλης δημοσιεύει ένα άνέκδοτο έγγραφο του Ἀάμπρου Κατσώνη σχετικό με τον

Χρύσανθο Πετρόπουλο, ιδρυτή της μονής των Κηπουριών στην Κεφαλονιά. Το έγγραφο αυτό εξεδόθη και από τον κ. Δ. Ζακυθινό στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher.

W.

Ἔθνη καὶ Λογοτεχνία.

Ἡ βράβευση τοῦ διηγήματος τοῦ κ. **Ἰ. Σκαρίμπα**, «ὁ Καπετὰν Σουρμελής ὁ Στουρατῆς» σὺν διαγωνισμό τῶν «Ἑλληνικῶν Γραμμάτων» (βλ. Ἑλλήν. Γράμ. 15 Ἰουνίου 1929 σ. 153 154) μᾶς φέρνει πολλὰς σκέψεις γιὰ τὸ μέλλον τῆς νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας. Τὸ διήγημα αὐτὸ εἶναι, καθὼς τοῖς ἀρχαίοι φαίνεται, ἔργο νεαροῦ λογοτέχνη ἀγνωστοῦ ἀπὸ ἄλλα ἔργα. Καὶ ὁμῶς τίποτε δὲ λείπει γιὰ νὰ ἀποδώσῃ κανεὶς σ' αὐτὸν τὸν νέο τὸν τίτλο τοῦ ἀληθινοῦ πεζογράφου. Αἰσθημα ὕγιες καὶ συγκρατημένο, παρατηρητικότητά ἀξιοζήλευτη, συντομία ἐπιγραμματικὴ, ἔκφραση λιτὴ καὶ ἀβίαστη, γλῶσσα καὶ μορφὴ ἀψευδάδιστη. Σύντομο, πολὺ σύντομο καθὼς εἶναι, φτάνει γιὰ νὰ μᾶς συγκινήσῃ καὶ νὰ γεννήσῃ μέσα στὴν ψυχὴ μας τὴ χαρὰ τοῦ ἀληθινοῦ δημιουργήματος. Ἐν τούτοις νομίζω καὶ καμμιὰ ἀπό τις ἀρετὰς τοῦ διηγήματος αὐτοῦ δὲν συνετέλεσε στὴν ἀριότητά του - καὶ μ' αὐτὸ δὲ θέλω νὰ μειώσω τὴν ἀξία τοῦ ταλέντου τοῦ συγγραφέως - δὲο ἡ ἐκλογή τῶν θεμάτων. Ἑλληνικὴ θάλασσα, ἑλληνικὴ ψυχὴ! Ὁ κ. Σκαρίμπα δὲν αἰστανήθηκε τὴν ἀνάγκη νὰ μεταφερθῆ διανοητικὰ στὶς μεγαλοπόλεις τῆς Εὐρώπης γιὰ νὰ πάρῃ ἀπὸ καὶ τὰ ἄτονα καὶ ἄχροα πρόσωπα τοῦ διηγήματος του. Ἐβρίξε πλῆθ' αὐτῶν τὸ μῆτι καὶ εἶδε πῶς ὑπάρχει ἐδῶ κοντὰ μας ἕνας λαὸς μὲ ζωὴ, μὲ ψυχρὸ σύνθεση ἀξιοπρόσεχτη. Ἐκλείσε μέσα στὸ διήγημά του τὴν ἑλληνικὴ σπαρταριστὴ πραγματικότητά. Νὰ γιὰ μᾶς συγκινεῖ τὸ διήγημα αὐτὸ καὶ γιὰ τὴν θὰ μᾶς συγκινήσουν στὸ μέλλον τὰ πρὸ μεστωμένα ἔργα τοῦ κ. Σκαρίμπα, ἀν ἐξακολουθήσῃ τὸν ἴδιον δρόμο.

Ἡ μονωμένη αὐτὴ περίπτωσι μᾶς γεννᾷ ἄλλη μιά φορά σκέψεις θλιβερὰς γιὰ τὴν νεοελληνικὴ λογοτεχνία. Πόσα ταλέντα δὲ χάθηκαν ἀδίκαια καὶ ἀναζήτησῃ καὶ πόσο ἀγνωστος ἀκόμη μένει γιὰ τὴ λογοτεχνία ὁ λαὸς μας. Καὶ ὁμῶς μέσα στὴν νεοελληνικὴ πραγματικότητά μπορεί ἡ λογοτεχνία νὰ ἀντλήσῃ θέματα ζωντανὰ καὶ μόνο ἔτσι θὰ φουντώσῃ στὸν τόπο μας ἡ δημιουργία.

W.

Λογογραφικὰ τῶν Ἰονίων νήσων.

Ὁ κ. **Ν. Ἀνδριώτης** δημοσιεύει στὴν «Νέα Ἑστία» (1 Ἰουλίου σ. 510—514 καὶ 15 Ἰουλίου σ. 569—572) μιά πολὺ ἐνδιαφέρουσα συλλογὴ ἑπτανησιακῶν παροιμιῶν, ἀπὸ τις ὁποῖες φαίνεται πῶς ὁ λαὸς ἔχει ἔκφρασθῆ κατὰ τῶν εὐγενῶν καὶ πῶς χαρακτηρίζει τὴν ἀρχοντικὴν τάξιν τῆς Ἑπτανήσου. Ἡ ἰδέα τῆς συλλογῆς αὐτῆς ἦταν ἀρκετὰ πρωτότυπη καὶ σημαντικὴ οὐκ ἴδιον ἀπὸ λαογραφικὴ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κοινωνιολογικὴ ἄποψη. Ὁ κ. Ἀνδριώτης συνῴθευσε τὴ συλλογὴ του μὲ μιά σύντομὴ μελέτη σχετικῶς μὲ τὴν πολιτικὴ κατάστασι τῆς Ἑπτανήσου ἐπὶ Ἑνετοκρατίας καὶ κυρίως τις σχέσεις μεταξὺ τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ λαοῦ. Ὁ συγγραφεὺς μὲ πολλὰ σαφῆ καὶ καθάρια ἐκφράσματα καὶ μᾶς εἶδωσε μιά σύντομη εἰκόνα τῆς ζωῆς τῆς Ἑπτανήσου. Ἐνα μόνο θέλωμε νὰ παρατηρήσωμε, ὅτι πρέπει νὰ ἐμολογηθῆ πῶς οἱ εὐγενεῖς τῆς Ἑπτανήσου ἔπαιξαν ἕνα σημαντικώτατον ῥόλον στὴν πνευματικὴ καὶ κοινωνικὴ κίνησι τῶν Νησιῶν καὶ πῶς σ' αὐτοὺς κατὰ τὸ πλεῖστον ὀφείλεται ἡ ἔνωσι μὲ τὴν Ἑλλάδα. Μολοντὶ καὶ μετὶ ἐμπνεόμεθα ἀπὸ τὰ πρὸ δημοκρατικώτερα φρονήματα ἐνομίσαμε ὅτι ἡ παρατήρησι αὐτὴ ἦταν δίκαιον νὰ γίνῃ.

Βυζαντινὰ κείμενα.

Τὸ νέο σύντομο βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ κ. **Gustav Soyten**, Byzantinische Geschichtschreiber und Chronisten (Heidelberg, 1929 σελ. VIII+64) εἶναι ἰδιαιτέρως χρήσιμον γιὰ ὁσους θέλουν νὰ πάρουν μιά ἰδέα ἀπὸ τὴν βυζαντινὴν ἱστοριογραφίαν καὶ γλῶσσαν.

Τὰ κομμάτια τῆς χρησιμοθετίας αὐτῆς εἶναι μὲ πολλὰ μέθοδο καὶ ἐπιμέλειαν διαλεγμένα καὶ ἀναφέρονται σὲ διαφορὰς ἐκδηλώσεις τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Βυζαντινῶν. Ὁ συγγραφεὺς δὲν ἀρκεῖται μόνον σὲ ἀποσπάσματα ἱστορικῶν καὶ χρονολογῶν, ἀλλὰ

ἀναδημοσιεύει καὶ ἐπίσημα βυζαντινὰ ἔγγραφα. Θὰ εἶχαν ἴσως στὸ βιβλίον αὐτὸ τὴ θέση τους καὶ μερικὰ «**χρονικὰ σημειώματα**», τὰ χαρακτηριστικώτατα καὶ συχνὰ πολυτιμώτατα αὐτὰ μνημεῖα τῆς βυζαντινῆς περιόδου.

Θὰ ἦταν εὐτύχημα ἂν βρισκόταν κανεὶς νὰ κἀμὴ κατὰ ἀνάλογο καὶ γιὰ τὸ ἑλληνικὸ διανουόμενον κοινὸ καὶ τὰ σχολεῖα, ὅπου σχεδὸν ἀγνωστοὶ τὰ βυζαντινὰ πράγματα καὶ τότε μόνο ἀναφέρονται, ἐταν πρόκειται νὰ χρησιμεύουν στὴν εὐκολὴ πατριδολογία.

W.

Κριτικὴ.

Βιβλιογραφικὴ Συμβολὴ εἰς τὰ περὶ Ἀλβανίας (1771—1929) Διονυσίου Π. Καλογεροπούλου, διδασκ. τῆς Φιλοσοφ. καὶ Νομικῆς, Βιβλιοφύλ. τῆς βιβλιοθ. τῆς Βουλῆς. (Συμπλήρωσις καὶ συνέχεις τοῦ βιβλίου τοῦ Emile Legrand Bibliographie Albanais, description raisonnée des ouvrages publiés en Albanais ou relatif à l' Albanie du 15ème siècle à l' année 1900. Paris—Athènes 1912). Ἀθήνα: 1929. (Ἐκδοσις Ἑλληνοαλβανικοῦ Συνδέσμου)

Εἰς Σχῆμ. 4ον, 15×22 ἐκ. μ. καὶ σελ. 22.

Ὁ καὶ ἐξ ἄλλων ποιημάτων γνωστὸς ἡμῖν συγγραφεὺς, ἐν τῇ παρουσίᾳ συμβολῆς περιλαμβάνει τοὺς τίτλους δικαιοῶν τεσσαράκοντα περίπου συγγραμμάτων. ὦν περὶ τὰ πενήτηκοντα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γραμμῇ, τὰ δὲ λοιπὰ ἐν τῇ Γερμανικῇ, Γαλλικῇ, Ἀγγλικῇ κ.λ.κ., ἀκολουθεῖ δὲ, ὡς καὶ προλογιζόμενος ἀναφέρει τὴν καθ' ὅλην βιβλιογραφίαν, προτάσεων ἀλφαθητικῶς τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως.

Εἰνε τοὺς πᾶσι γνωστὴ ἡ βοήθεια τὴν ὅποιαν παρέχει ἕνα βιβλιογραφικὸν ἔργον εἰς τὸν γράφοντα ὁ προτιθέμενος περὶ ἑνὸς νὰ ἀσχοληθῇ ζητήματος εἰτε εἰς τὴν ἱστορίαν εἰτε εἰς τὴν τέχνην, εἰτε εἰς τὴν γλῶσσαν, τὰ ἦθη. τὸ ἐμπόριον καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸν πολιτισμὸν ἀναγόμενον ἐνὸς καθ' ὅλον, Κράτους, ἀνάγκη νὰ λάβῃ τὴν βιβλιογραφίαν ὡς πρῶτον καὶ ἀπαραίτητον βοήθημα, καὶ ἐξ αὐτῆς νὰ ζητήσῃ τὰ διὰ τοῦ τύπου κυρίως παραθεσθέντα φιλολογικὰ εἶδη, ἅτινα ἀποδεικνύουσι οὐ μόνον τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπίδρασιν τὴν ὅποιαν ἔσχεον ἕνα ἔθνος πρὸς δημιουργίαν τοῦτου. Προκειμένου δὲ περὶ Ἀλβανίας καταφανὴς ἡ τοιαύτη τυγχάνει ἐκ τῆς ἀεὶποτε φιλοσοφούσης καὶ τῆς Ἐπιστήμας καὶ Τέχνας θεραπευούσης Ἑλλάδος μετ' ἧς πολλὰς ἔσχεον τὰς σχέσεις ἐν προηγούμενῳ χρόνῳ.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν σημερινῶν ζητημάτων, ὡς τὸ τῆς ἀνακηρύξεως ἕως πραξικοπηματικῆς τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας, πάλιν σπουδαῖαν θέσιν κατέχει ἡ βιβλιογραφία.

Ἐὰν τώρα ἡ συγκέντρωσις ὄλων τῶν στοιχείων διὰ τὸν ἀπαρτισμὸν ἐνὸς τοιούτου ἔργου ἀπαίτει πολὺν κόπον καὶ χρόνον ὀμολογουμένως ἔτι περισσότερον ἀπαιτεῖ ἡ συμπλήρωσις.

Τὴν πρώτην περὶ Ἀλβανίας Βιβλιογραφίαν ὡς καὶ ἐν τῇ προλόγῳ ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς καθήρτησεν ὁ Manek τῇ συνεργασίᾳ καὶ ἄλλων καὶ ἐξέδωκεν ἐν Βιέννῃ τῷ 1909. Ἐτι πληρεστέραν ταύτης ἐξέδωκεν ὁ Ἑλληνοιστῆς B. Legrand ἐν Παρισίοις τῷ 1912 ἐπαυξήσας ἕως τοῦ 1900, ταύτην δὲ ὁ κ. Καλογερόπουλος ἀνεπλήρωσε καὶ συνέχισε διὰ τῆς παρουσίας ἐκδόσεως μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Σπουδαῖον λοιπὸν παρέχει βοήθημα ἡ ἀνωτέρω συμβολὴ ἐν τῇ νεωτέρᾳ φιλολογίᾳ. ἀπαραίτητος δὲ τυγχάνει διὰ τοῦς περὶ τὰ Ἀλβανικὰ ἐνδιατρίβοντας.

Ζακύνθος

Δ. Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΑ

(Κρίνονται ὅσα λαβαίνομε ἀπὸ τοῦ ἀντίτυπου).

— Β. Ρώτα: «Νὰ ζεῖ τὸ Μεσολόγγι». Δραματικὴ σκηνὴ ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴν πολεμικὰν γιὰ νὰ διδάσκηται στὰ σχολεῖα. Ἐκδοσις περιόδ. Μουσικὰ Χρονικὰ, Ἰανουάριος 1929.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ ΚΕΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΛΗΣΒΟΥ

— Ἄν. Σπυριδοῦ: «Ἀστράια», δράμα σὲ πράξεις τρεῖς καὶ εἰκόνας πέντε, με πρόλογον τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ καὶ Παύλου Νιρβάνα. Ἀθήνα 1929, δραχ. 30. (Κριτικὴ στ' ἄλλο φύλλον).

— Δημ. Πασχάλη: «Χίου Δανιήλ» Ἀθήνα 1929. Ἱστορική μονογραφία ἀναφέρει τὸ πῶς βρεθῆκε τὸ ποίημά τοῦ Ἁγ. Διονυσίου μας στὴν Ἄνδρο, ὅπου διατηρεῖται ἀκόμη στὴ μὴν τῆς Παναγρανίου.

— Ἀπ. Μαγγανάρη: «Τὸ ταξίδι». Ποιητικὴ συλλογὴ με πρόλογο τοῦ Τέλλου Ἄγρα. Ἀθήνα 1924.

— Angello Ottolini: «Foscolo» (Ἀπὸ τὴν Collana di brevi monografie), Milano, 1928, lire sei.

— Μ. Βάλσα: «Ἡ ἀγωνία». Σκηνικὴ δράση σὲ τρεῖς πράξεις. Ἔργο βραβευμένο στὸν Καλοκαιρινεῖο δραματικὸν ἀγῶνα τοῦ 1923. Ἀθήνα 1929.

— Διον. Καλογεροπούλου: Βιβλιογραφικὴ συμβολὴ εἰς τὰ περὶ Ἀλβανίας 1771—1929.

— Θράσου Καστανάκη: «Ἡ χορευτρία κοντεςσίνια Φελιτσιτά κι' ἄλλα διηγήματα». Ἀθήνα 1929, δεύτερη ἔκδοση.— Δραχ. 30.

— Nicolas Eghinitis: «L'âme de la Grèce», με εἰσαγωγή τοῦ κ. Ἀλεξ. Φιλαδελφῆ. Μιλᾷ εἰς τὴν Ὑδρα, Κρήτη, Τήνη, Κύθηρα, Κέρκυρα, Ζάκυνθο, καθὼς καὶ γιὰ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Ἄθω καὶ Μυστρά.

— Μιχ. Π. Πετρίδη: «Ἐξάστιχα» Σειρὰ Α' (1923), Σειρὰ Β' (1926).—«Ἡ νέα μας ποίηση». λογοτεχνικὴ μελέτη. Ἀθήνα 1925.—«Οἱ τωρινοὶ μας λογοτέχνες», σύντομοι χαρακτηρισμοί. Ἀθήνα 1927.

— Carlo Brighenti: «Dionisio Solomos». Elogio di Ugo Foscolo con introduzione e note di Carlo Brighenti. Ferrara 1929.

— Carlo Brighenti: «Uomini della Grecia moderna.—Lorenzo Mabilis», Ferrara 1928.

— De Simone Brower: «Dall'occulista» Racconto di Demetrio Vikelas. Versione con proemio.—Napoli MCMXXIX.

— Γεωργ. Δελή: «Ἀπάνημα βράδια». ποιητικὴ συλλογὴ, Ἀθήνα 1927, δρ. 30.

— Ἀγγελικὴ Χατζημηχάλη: «Ἐποδείγματα Ἑλληνικῆς διακοσμητικῆς, μετὰ ἐπεξηγηματικὸν προλόγου, 26 πινάκων καὶ 274 σχεδίων καὶ εἰκόνων». Ἐκδοσις Πυρσοῦ, Ἀθήνηαι 1929, δραχ. 100.—Τὸ θαυμάσιο αὐτὸ ἔργο τῆς μοναδικῆς ἐλληνίδας θαυμάζειται ὀλοένα ἅπ' ὅλον τὸν κόσμον καὶ δίκαια δίνει ἐπὶ συγγραφέα του τίτλους εὐγνωμοσύνης μίᾳ τέχνης ἀγνά ἑλληνικῆς κι' ἀσύγκριτα ὀραίας, ποὺ φανερώθηκε χάρις ἐπὶ ἀκούραστη ἐργασίᾳ τῆς πολλῶν χρόνων καὶ στὸ καλλιτεχνικὸ τῆς ταλέντο.

— S. Th Lascaris: «L'Academie Ionienne. Un institut litteraire a Corfou sous la domination Napoleoniienne».—Paris, 1925.

— Γρηγορίου Ξενοπούλου: «Ὁ κατήρορος», ἀθηναϊκὸ μυθιστόρημα.—Ἐκδότης I. Κολλάρος, Σταδίου 50, Ἀθήνηαι 1929.—(Κριτικὴ στ' ἄλλο φύλλο).

— Δημ. Πασχάλη: «Ἡ Ἄνδρος ἦτο ἱστορία τῆς νήσου Ἄνδρου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς».—Γόμος Α', Ἀθήνηαι 1927, δρ. 150.—(Σελ. 731, σχ. 8) με 70 εἰκόνες καὶ 6 φωτοτυπικοὺς πίνακες).

— Α. Α. Κ.: «Ὀνειρα», τέσσαρα διηγήματα με διακοσμήσεις τοῦ Ἐκτορος Δούκα: Ὠραιότατη ἔκδοση «Πυρσοῦ».—Ἀθήνηαι, 1929, δρ. 50.—(θὰ κριθεῖ ἐπὶ ἄλλο τεύχος).

— Μετῆ Νικολαΐδη: «Δύο ἄσπρα γυνὰ χέρια» κι' ἄλλα διηγήματα.—Ἀθήνηαι, 1929, (θὰ κριθεῖ ἐπὶ ἄλλο τεύχος).

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ & ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

— Στὸ «Journal des Hellènes» (20 Ὀκτ.) ἔν ἄρθρο τοῦ René Puaux: «Geographie Grecque» γιὰ τοὺς ἁγίους Στυριάδων, Ἰάσονα καὶ Σωσιπάρων τῆς Κερκύρας.

— Στὴν «Ἰθάκη» (Ἰθάκης) λεπτομερὴς περιγραφή τῶν ἐπιπέσεων τοῦ ξένου τύπου σχετικῶς με τὶς ἀνασκευῆς τῆς Ἰθάκης καὶ τὴ θεωρίᾳ τοῦ κ. Οἰκονόμου, με περίληψή τῆς.

— Στὸ «Flambeau» τῆς Θεσσαλονίκης τέσσαρα ἐξῆρα ποιήματα τοῦ Λαζ. Βελέλη ἐμπνευσμένα ἀπὸ δύο gobelins τοῦ Albert Museum τοῦ Λονδίνου.

— Στὸ «Τελώνειον» Ἀργοστολίου προκηρύσσεται διαγωνισμὸς πρὸς σύνθεσιν

ῥυμνοὺ πρὸς τοὺς Κεφαλλῆνες ποὺ πολέμησαν στὸ Λάλα, καθὼς κι' ἄλλος γενικώτερος στοὺς Κεφαλλῆνες ἦρωες τοῦ 21.

— Στὴν «Εἰκονογραφημένη» τοῦ κ. Βρατσάνου (Μάρτιος) με τὴν εὐκαιρία τῆς ἐθνικῆς ἐορτῆς ἐνδιαφέρουσες λεπτομέρειες γιὰ τὶς οἰκογένειες Μανρομηχάλη, Ρούφου, Χατζηκυριάκου ποὺ ὄρσαν ἐπὶ τὴν ἐπανάσταση.

— Στὸν «Ἐθνικὸ Κήρυκα» (Νέας Ὑόρκης-Ἰούλιος): «Στὴν κοιτίδα τῆς Ἑλλ. δόξης. Στὸ Μεσολόγγι με τὸ Βενιζέλο» τῆς κ. Μαριέττας Μινώτου. Στὸ τεύχος Ἰουλίου ἐν' ἄρθρο τοῦ Μπάμπη Ἀννίνου «Ὑπατία, ἡ σοφὴ Ἀλεξανδρινὴ Παρθένος» ποὺ μιλάει γιὰ τὴν Ἀθήνα τῆς νεανικῆς τοῦ ἐποχῆς.

— Στὸν «Τηλέγραφο» Πατρῶν (25 Ἀυγούστου) «Πότε καὶ πῶς εἰσήχθη ὁ Χριστιανισμὸς εἰς Κεφαλληνίαν καὶ Ζακύνθον». Στίς 24 Ἀυγ. περιγραφή τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγ. Διονυσίου ἐπὶ Ζάκυνθο.

— Στὸ «Νεολόγο» Πατρῶν (2 Σεπτ.) ἐνδιαφέρουσα περιγραφή τῆς ἱστορικῆς Βαράσσοβα (ἀρχαία Καλυδῶν) ἀπὸ Μακ. Ἄθαν.—Πληροφοροῦμαστε πῶς ὑπάρχουν Βυζαντινὲς ἐκκλησίαι ἀριστοτεχνήματα, ποὺ τίς ἔχουν οἱ χωρικοὶ γιὰ μάντρες. Τὸ Κράτος, αὐτὸ τὸ θαυμαστὸ Κράτος ἄς ἐπέμβει.

— Στὴν «Ἀυγὴ» Πειραιῶς, ἕκτατο φύλλο «Ἡ παράστασις τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους ἐπὶ δ.Θ.μ. Θεάτρο Πειραιῶς».—Ὁ καθηγητὴς ἐξετάζει τὸ ζήτημα τῆς ἠθοποιίας ἐπὶ τωρινῆς παραστάσεως ἀρχαίων δραμάτων με τρόπον ἐπιστημονικόν.

— Ἀπὸ τὸν «Ταχυδρόμο» τῆς Μυτιλήνης μαθαίνουμε πῶς ἐπὶ Παρίσι μερικοὶ ἀμερικανοὶ ἑκατομμυριοῦχοι σκοπεῖν νὰ ἱδρύνουν μουσικὴ σχολὴ γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τὸ μαρσαμὸ τῆς ποὺ βασιλεύει ἐπὶ ἐλευταία ἐπὶ τὴν Εὐρώπη.—Ἐπὶ Μυτιλήνη ἱδρύεται καὶ βιβλιοθήκη ἐπὶ τὴν ἐποπτεία τοῦ Νομάρχου.

— Στὸ «Φιλελεύθερο» Ζακύνθου, «Ἡ ἀπολογία μου» τοῦ κ. Λ. Ἀβούρη, σχετικῶς με τὴν περίφημη ἀπώλεια τῶν πρακτικῶν τῆς δημοκρατικῆς ἐκλογῆς.

— Στὴ «Νέα Ἐστία» (1 Ἀυγούστου) Ἐνα πολὺ ὀραῖο ἀνέκδοτο ποίημα τοῦ Καρυωτάκη, σκιαγραφία ἀπὸ τὸν Κ. Παράσχο τοῦ ποιητῆ Ρ. Φιλόρα ποὺ δημοσιεύονται ἐπὶ ἄλλο φύλλο ὀραϊότατα ποιήματα. Στὸ ἴδιο φύλλο ὁ Δημ. Καμπούρογλος ἀρχίζει τὰ πολὺ ἐνδιαφέροντα ἀπομνημονεύματά του. Στὸ τεύχος 1ης Σεπτ. τρία ποιήματα τοῦ Μακ. Σιγούρου. ἄρθρο τοῦ Χρυσάφη γιὰ τὴν Ἰσλανδικὴ λογοτεχνία κτλ.

— «Ἡπειρωτικὰ Χρονικά». Ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον τὸ τελευταῖο τεύχος τοῦ λαμπροῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου συγγράμματος. Σημειώνουμε: «Νέος Κουβαράς», σημειώσεις τῆς ἱστορίας τῶν Ἰωαννίνων, Ἡπειρωτικὰ ἀνάλεκτα, βιβλιογραφία Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας, πλοῦτο: λαογραφικῶν παραδόσεων Ἀρτης, περὶ τῆς συνθηματικῆς γλώσσης τῶν Γύφτων τῆς Ἡπείρου. Πατριαρχικὸν Σιγύλλιον (ἀπὸ τὸν Δ. Ζακύνθο) κτλ.

— Στὴν «Ἐλευθερία» Κερκύρας (23 Ἀυγ.): «Οἱ νέοι ἐπιστήμονες» ἄρθρο ἐναντίον τῆς μαλλιαρῆς, τῶν νέων καὶ τῆς ὑπερβολῆς, ποὺ φέρνει τὴν ἀθεΐα καὶ τὸν κομμουνισμὸ: Παλλιδας, Τριβόλης, Σοφιανός... Θεοτόκης κτλ.

— Στὴν «Πνοή» (Σεπτ.): Ἐν ὀραῖο ποίημα τοῦ Σικελιανοῦ, ἄλλα τῆς Μακ. Πολυδούρη καὶ Ρίτας Μπούμη, διηγήματα, ἕνα σατυρικὸ ἄρθρο τοῦ Βάλσα, βιβλιοκρισία τῶν Ζακύνθων Ἀγρολολοῦδων κτλ.

— Στὴν «Ἑλληνίδα» (Σεπτ.): «Ἡ Ἑλληνίς ὡς ἀγρότης» τοῦ Κ. Φαλιταίτη, «Τὰ διδάγματα ἐνὸς συνεδρίου» τῆς Α. Γαϊτάνου-Γιαννίου κτλ.

— Στὴν «Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη» (Ἰούλιος) τρία ποιήματα τοῦ Καβάφη, ἕνα τοῦ Ἄγρα, τοῦ Λαζ. Βελέλη, Παπαϊωάννου, περὰ τοῦ Βρισημιτζάκη, μὴ μελέτη τοῦ Σπύρου Ἀννίνου «Ὁ Lorenzo Stecchetti ἦταν ἄθεος;», βιβλιοκρισίαι κτλ.

— Στὴν «Ἑλληνικὴν Ἐπιθεώρηση» (Ἰούλιος) ἐξακολουθεῖ ἡ κρισις τοῦ Καλοκαιρινεῖου διαγωνισμοῦ ἀπὸ τὸ Λάσκαρι.

— Λάβαμε τὸ πρῶτο τεύχος τοῦ Πειραιῶτικῦ περιοδικοῦ «Ὁ Διανοούμενος», περι-

M

ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

έχει μιὰ ἀξιόλογη μελέτη τοῦ Μιχ. Πετρίδη, ποιήματα Πορφύρα, Θεοχάρη, Ρίτας Μπούμη κτλ.

— Στὸ «Ἐλεύθερο Βῆμα» (20 Ἀύγ.) κριτικὴ τοῦ Φώτου Πολίτη γιὰ τὰ «Ζακυνθινὰ Ἀγρολούλουδα».—Τὴν 1η Ὀκτωβρίου ἐν ὄρατῳ ἄρθρῳ τοῦ Μελά γιὰ τὸν Ψυχάρη.

— Γιὰ τὸν Ψυχάρη ἔγραψε κι' ὀλόκληρος ὁ ἀθηναϊκὸς τύπος.

— Στὴν «Πρόοδος Πατρῶν (6 Ὀκτ.) μιὰ ὡραία νεκρολογία τοῦ Γ. Ἀθάνα, «Μνημόσυνο τοῦ Ψυχάρη».

— Γιὰ τὸν Ψυχάρη ἐτοιμάζει εἰδικὸ τεῦχος ἡ «Νέα Ἑστία» καὶ ἡ «Πρωτοπορία».

— Στὰ τελευταῖα φύλλα τῆς «Italia Letteraria» (Ἰουλίου-Αὐγούστου), μακροσκελέστατη ἀκόμα περιγραφὴ τῆς τωρινῆς θεατρικῆς κίνησης τοῦ Βερολίνου ἀπὸ τὸν Ἀλβάρου, ὅπου μαθαίνομε πὼς κυριαρχεῖ τόσος ρεαλισμὸς στὰ ἔργα πού παιζονται ὥστε ὁ Ζολὰ νὰ θεωρεῖται ρωμαντικὸς!

— «La Vita Internazionale» (Αὐγούστου) πλούσια ἐπισκόπηση τῆς τωρινῆς κατάστασης τῆς Εὐρώπης.

— Στὸ «Libri del giorno» (Αὐγούστου) ἄρθρο τοῦ V. Piccoli «Samarzia» σχετικὸ μὲ τὴν ἀπαγόρευση τοῦ Δεοπάρντι ἀπὸ τὴ Σοβιετικὴν ἔνωση.

— Στὸν «Pégaso» τὸ περιφημὸ περιοδικὸ τοῦ Ojetti, ἓνα πολὺ πρωτότυπο διήγημα «i gatti», «Giulio Salvatori e la conversione del Manzoni» μὲ πολλὰς πληροφορίας γιὰ τὴ ζωὴ του στὸ Παρίσι μὲ τὴν Enrichetta Blondel, ἀφθονος πλοῦτος πνευματικῆς κίνησης κτλ.

— Στὴν «Europa Orientale» (Μάϊος-Ἰούνιος): «Russia e Ucraina» βαθυστόχαστη ἱστοριοκλωστικὴ μελέτη τοῦ Eug. Onatsky.

— Στὸ «Libre» (Ἰούν-Ἰουλ.) κριτικὴ τοῦ τρανοῦ ἑλληνιστῆ L. Roussel γιὰ τοὺς «Πεζοὺς δρόμους» τοῦ Παλαμᾶ.—Ἐπίσης γιὰ τὴ «Νεοελληνικὴ σύνταξη» τοῦ Ζαοζάνου κτλ. Πολὺ ἐνδιαφέρον τὸ τεῦχος Σεπτεμβρίου. Διαβάζομε ἀπάντηση τοῦ Roussel στὸ ἄρθρο τοῦ M. Fischer στὸ «L'Europe» τῶν Παρισίων.—Παραδέχεται πὼς στὴν Ἑλλάδα εἶναι πάνω ἀπὸ 300 καλοὶ συγγραφεῖς ἀνάμεσα στοὺς ὁποῖους λάμπε ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς τῆς Εὐρώπης (Παλαμᾶς).—Ἐπαινετικώτατα κρίνεται ὁ «Πανηγυρικὸς τῆς Ἀγάπης» τοῦ Ὁμήρου Μπεκέ, ἡ μετάφραση τῆς Noailles ἀπὸ τὴν Μυρτιώτισσα, τὸ ἄρθρο τοῦ Ἄγρα στὴν «Πνοή» γιὰ τὸν Μορέας, καὶ ὅλες οἱ τελευταῖες ἐκδόσεις.—Ἀληθινὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Roussel εἶναι ἠρωϊκὸ καὶ τὸ «Libre» ἀξίζει τὴν σύγνωμοσύνη τῶν ἑλλήνων συγγραφέων.

— Κεῖνοι πού νοσταλγικὰ θυμοῦνται τὴν ἀγνὴ καὶ παραγωγικὴν ἐποχὴ τοῦ «Νουμᾶ», μὲ χαρὰ τοὺς τὸν εἶδαν νὰ ξανακρίδεται ἀπὸ τὸν Πᾶνο Ταγκόπουλο. Τὸ πρῶτο τεῦχος περιέχει ποιήματα Μαλακάση, Παλαμᾶ, Ρήγα, Γκόλφη ἀνεκδοτα γράμματα τοῦ Χατζόπουλου. ἐν ἄρθρῳ τοῦ Γ. Κασιμπάλη πάνω σὲ ὅ,τι εἰπώθηκε ἀπὸ τὸ Νομάρχην μας Θέμο Ἀθανασιάδη στὴ διάλεξη γιὰ τὸ Σολωμό. Συμφωνοῦμε μὲ τὸ «Νουμᾶ» πὼς ὁ κ. Roussel εἶναι ἓνας πού ξεχωριστὰ πρέπει νὰ ἐπαινεθῆ.

μας γράφει ἀπὸ τὴ Γωμὴ πὼς ἡ περιφημὴ κινάκουρη τοῦ κλυττοῦτερου τελευταῖα ἀπὸ τὸ θαυμάσιο καὶ ἱστορικὸ πορτραῖτο τοῦ Φάσκολου, τὸ καμωμένο στὰ 1813 ἀπὸ τὸν Fabre, καὶ πού γιὰ 111 χρόνια βρισκόταν στὸ Λονδίνο.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ'. ΤΟΜΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Γ'. ΤΟΜΟΥ

Ἐλευθερίου Βενιζέλου Παράφρασις Θουκυδίδου Δ'. Σελ. 100, 149

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Μικέλη Ἀβλιχου Στὸ γοῦλλο	Σελ. 7
Μιχ. Ἀργυροπούλου. Τὸ πόδισμα, Ὁ ἴσκιος τῆς Ἀγάπης	» 103
» » Τὸ δαχτυλίδι	» 153
Teodoro Briccos. Ἀπὸ τῆς «Torture della Sfinge» (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	» 18
» » A Marietta Minotto	» 118
» » Ἀπὸ τῆς «Torture della Sfinge» (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	» 124
» » A Marietta Minotto (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	» 163
Arnaldo Cervesato Ντάντες (ὑμνος) μεταφ. Μαρ. Μιν.	» 54
Henrik Heine Ἰντερμέτζο (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	» 107
» » »	» 168
José-Maria de Heredia Ἀντώνιος καὶ Κλεοπάτρα (μετάφρ. Γιάννη Χιδιόργλου)	» 84
Κώστα Δρακόπουλου, Κάποια νυχτιά	» 17
» » Τὰ προικιά τῆς Χρυσοχέρας	» 117
Κ. Π. Καβάφη Ἐν πορείᾳ πρὸς τὴν Σινώπην	» 45
Μ. Καλλοναῖοι Κάποιοι στίχοι—Βαρκαρόλα.	» 124
Ν. Πετιμεζᾶ—Δαύρα Ὀνειροπολήματα	» 56
» » Τὸ σούρπωμα	» 68
Giacomo Leopardi Ἡ πρώτη ἀγάπη (μετάφρ. Μαριέτας Μινώτου)	» 176
Ἄπ. Μαγγανάκη Μονοτονία	» 172
Σίμου Μενάρδου Τετράστιχα	Σελ. 4, 153
Σουϊγκὴ Μαέττα Τὸ χιόνι (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	Σελ. 107
Jean Moréas Pleurer ou peu (μετάφρ. Γέλλου Ἄγρα)	» 50
» » Ἀπὸ τάνεκδοτα (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	» 107
Μυρτιώτισσας Στὴν κυρία Ἀσπασία Χαλκοκονδύλη	» 7
» » Τετράστιχα	Σελ. 75, 76
Ρίτας Μπούμη Ἄπ' τὰ «Τραγοῦδια στὴν Ἀγάπη»	Σελ. 13, 26, 50, 76, 132, 160
Comtesse de Noailles Κῆπος κοντὰ στὴ θάλασσα (μετάφρ. Μιχ. Στασινόπουλου)	Σελ. 114
Κωστὴ Παλαμᾶ Novissima Verba	» 97
» » Ἡ χαρὰ σου	» 145
Μίμη Πομόνη Τριολέττο	» 177
Henri de Régnier Ὑδάτινος ἴσκιος (μετάφρ. Μιχ. Στασινόπουλου)	» 167
Ἀγγέλου Σημηριώτη Νοσταλγικὸ	» 69
Ἀγγέλου Σικελιανοῦ Virgo potens	» 89
Σωτῆρη Σκίπη Σὲ μιὰν ἀμαρτωλή	» 33
Lorenzo Stecchetti Σονέττο (μετάφρ. Εἰρήνης Δεντρινοῦ)	» 55
Μαρίνου Σιγούρου Τὸ πρῶτο φιλί	» 1
» » Φῶς καὶ σκοτάδι	» 114
Μάρκου Τσιριμώκου Γέλοια	» 65
» » Ἡ Σταχτοπούτα	» 159
Παν. Τζαννετάτου Μαγδαληνὲς χωρὶς μετάνοια	» 193
Ραμπνιτράναθ Ταγὸρ Λυρικά Ἀφιερώματα (μετάφρ. Ἀν. Σκιαδαρέση)	» 172
Ἀκίκο Ὑοζάνο Βουνά (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	» 107
Παύλου Φλώρου Στὸν αὐτοκράτορα Μαξιμιλιανὸ	» 133

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Μαριέτας Μινώτου Ἐξω ἀπ' τὴ ζωὴ	Σελ. 20
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛ. Τὸ παρατεταμένο	» 22
Γεωργίου Πολιτάκη Τὸ καράβι	» 114
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Χρ. Χρηστοβασιλῆ Πλατάνου κηδεῖα	» 69

ΜΕΛΕΤΕΣ

Μ. Βάλσα Τὸ Ἴόνιο Θέατρο	Σελ. 14, 51, 66, 104, 154
Διον. Ζακυθηνῶν Νεοελληνικά Προβλήματα	Σελ. 2
Θράσου Καστανάκη Μιά συνομιλία γιὰ τὸ Γαλλικὸ Ρομάντζο	» 164
Σ. Θ. Λάσκαρη Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση ἐν τῇ Γερμ. Λογοτεχνίᾳ	» 108
Μαριέττας Μινώτου Βενετσιάνικη Ποίηση	» 85
Ν. Μουμουτῆ Ἡ Ἀγάπη τοῦ Μπραντιές πρὸς τὴν Ἑλλάδα	» 168
Κωνστ. Ράδου Αἱ Γυναῖκες τῆς Ἐπανάστασος	» 34
Ν. Β. Τομαδάκι Ὁ Σολωμὸς καὶ ἡ Γλῶσσα μας	Σελ. 4, 46, 81, 127, 161
Θ. Σ. Τζαννετάτου Πειρατικὲς Ἐπιδρομὲς στὴν Κεφαλονιά	Σελ. 8
Ἄλεξ. Φιλαδελφέως Ἡ πινακοθήκη Λοβέρδου	» 76
Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη Ἑλληνικὴ Λαϊκὴ Διακοσμητικὴ Τέχνη	» 118

ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΡΘΡΑ

Θεοδ. Βελλιανίτη Ὁ Βενιζέλος ὡς Μεταφραστὴς τοῦ Θουκυδίδου	» 99
Β. Βενιαρέλλη Ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Βενιζέλου	» 146

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Εὐθ. Κουρούκλη Δοξασιές περὶ ψυχῆς στὴν Κεφαλλονιά	» 175
Ἀγλαίας Κυρμιζάκη Τὸ μαῦρο ριζικὸ (Κρητ. Παράδοση)	» 173

ΓΝΩΜΕΣ

Β. de Brimont Γιὰ τὸ Φώσκολο	» 1
Giuseppe Ceccherelli »	» 55
Louis Roussel »	» 55

ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Διον. Ζακυθηνῶν Ὁρκωμοσία πράκτορος τῆς Ρωσσίας ἐν Ἐπιτησίῳ κατὰ τὸ 1789	Σελ. 25
Διον. Ζακυθηνῶν Τὸ Μελόδραμα τῆς Κερκύρας τὸ 1836	» 56
Διον. Παπαγιαννόπουλου Bibliographie Ioniennē	» 186
W. Λαογραφία τῶν Ἴονιων Νήσων	» 91
Δ. Παπαγιαννόπουλου Βιβλιογραφικαὶ σημειώσεις	» 134
» Βιβλιογραφία	» 178
» Ζακυνθία Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ	» 90
Δημ. Φραγκόπουλου Ἴονικὸν Ἀριστεῖον Ἀξίας	» 90

Ἡ ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Μαριέττας Μινώτου Ἡ Ἰταλικὴ Φιλολογία καὶ οἱ Νέοι	» 134
Παύλου Φλώρου Ἡ σύγχρονος Γερμανικὴ Φιλολογία	»

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

Μιν. Κριτικὴ «στὰ Διηγῆματα» τοῦ Στρατῆ Μυριβήλη	Σελ. 28
W. Κριτικὴ στὰ «Σύπνια δνεῖρα» τοῦ Χρονόπουλου	» 60
Διον. Α. Ζακυθηνῶν Κριτικὴ γιὰ τὸ «Ταμείον Ἐξαγορᾶς Αἰχμαλώτων» τοῦ Λεωνίδα Ζώη	» 58
W. Κριτικὴ γιὰ «τὸ Παιδί στὴν Ποίηση τοῦ Παλαμά» τοῦ Γεώργου Κατσιμπαλή	» 95
Ω* * Κριτικὴ γιὰ τ' Ἀνιστόρητα» τοῦ Μιχ. Ἀργυρόπουλου (Ρήγα Ραγιά)	» 139
Μιν. Κριτικὴ γιὰ τὸ «Παρίσι τῆς νύχτας καὶ τοῦ Ἐρωτα» τοῦ Θράσου Καστανάκη	» 140
W. Ἐθνικὴ λογοτεχνία (Γιάννης Σκαρίμπας)	» 186
W. Βυζαντινὰ κείμενα	» 186
W. Δελτίον Ἀκαδημαϊκοῦ Ὁμίλου	» 185

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΙΜΙΤΕΔ

Ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν ἐν Ἑλλάδι Τραπεζῶν
Ἰδρυθεῖσα τῷ 1839.

—ο—

Κεφάλαια καὶ ἀποθεματικὰ Λίραι 850.000

Ἐξυπηρετήσασα ἐπὶ 90 ὅλα ἔτη τὸν Ἐμπορικόν, Ἀστικόν καὶ Ἀγροτικόν κόσμον τῆς νήσου.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Εἰς ταμιευτήριον μέχρι Δρ 100.000,

Εἰς τρεχ. Λ/σμὸν καὶ ἐπὶ προθεσμία ἀπεριορίστως.

Δάνεια ἐπὶ ἐνεχθῶν χρεωγράφων—Ἀγορὰ καὶ πώλησις χρεωγράφων εἰς τιμὰς χρηματιστηρίου—Δάνεια καὶ προκαταβολαὶ ἐπὶ ἐμπορευμάτων—Ἐκδοσις ἐπιταγῶν καὶ ἐμβάσματα ἐπὶ Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ—Ἀγορὰ καὶ πώλησις ὄλων τῶν ξένων συναλλαγμάτων—Πᾶσα καθαρῶς τραπεζικὴ ἐργασία.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΝΕΣΤΛΕ,"

Γάλα Βλάχας, Γαλακτοῦχον Ἀλευρον Νεστλέ, Φαρίνα ΜΙΑΟ

—ο Διαρκῆς Παρακαταθήκη ο—

Παρὰ τῷ Ἀντιπροσώπῳ ΑΝΤΩΝΙῷ Δ. ΚΑΣΙΜΑΤΗ

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

Ἡ πρώτη Ἀγγλικὴ Ἀσφαλιστικὴ Ἐταιρεία ΠΥΡΟΣ

Ἐργαζομένη ἀπὸ τοῦ 1720 μὲ Κεφάλαια ἰδικὰ τῆς.

Λίρας 18,000,000.

Πράκτωρ Δ. Β. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀνώνυμος Ἐταιρεία — Ἔτος Ἰδρύσεως 1893.

Κεφάλαιον Δρχ. 100,800,000, Ἀποθεματικὰ Δρχ. 221,800,000

96 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΠΛΕΙΟΝΑ ΠΑΣΗΣ ΑΛΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

9 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΤΩ ΕΞΩΤΕΡΙΚῳ,

(Ἐν Ἀμερικῇ, Ἀγγλίᾳ, Αἰγύπτῳ καὶ Κύπρῳ)

ΠΥΚΝΟΤΑΤΟΝ ΔΙΚΤΥΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΩΝ

ΒΚΤΕΛΕΙ: τηλεγραφικὰς ἐντολὰς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως χρεωγράφων καὶ εἰς τὸ Χρηματιστήριον τῆς Νέας Ὑόρκης.

ΠΑΡΕΧΕΙ: πᾶσαν πληροφορίαν ἐν σχέσει μὲ τὰ Ἀμερικανικὰ χρεώγραφα
Σύνολον Καταθέσεων τῇ 31 Δεκεμβρίου 1928 Δρχ. 2,500,000,000

ΣΤΙΣ 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ
Ο ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Γ. ΚΑΛΕΡΓΗ
(ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 22Α)

θέτει εις κυκλοφορίαν τὸ θανμάσιον

ΛΕΥΚΩΜΑ ΜΑΡΚΟΡΑ

ΤΗΣ

“ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,,

Συνεργάζονται οἱ κ. κ. Μπάμπης Ἄννινος, Βάλας, Βουτυρείδης, Θεόδ. Βελλιανίτης, Ρήγας Γκόλφης, Ἰωάν. Γρουπάρης, Στέφ. Δάφνης, Εἰρήνη Δεντρινού, Δ. Ζακυθηνός, Ἄριστος Καμπάνης, Διον. Καλογερόπουλος, Θράσος Καστανάκης, Γ. Λαμπελέτ, Phileas Lebesgue, Μιλτ. Μαλακάσης, Σίμος Μενάρδος, Μαριέττα Μινώτου, Μυρτιώτισσα, Π. Νιρβάνας, Γρηγ. Ξερόπουλος, Κωστής Παλαμᾶς. Ζαχ. Παπαντωνίου, Διον. Παπαγιαννόπουλος, Ν. Πετιμεζᾶς Λαύρας, Μαρίνος Σιγοῦρος, Σωτήρης Σκίπης, Γερ. Σπαταλᾶς, Ψυχάρης.

Ἡ ζωὴ τοῦ ποιητῆ, ἡ ἐποχὴ του, τὸ ἔργο του, ἡ Ἑπτανησιακὴ σχολή, ἀναλύεται ἀπὸ τοὺς ἰκανότερους καὶ εἰδικότερους Ἕλληνας λογοτέχνες.

Στις 120 πολυτελεῖς σελίδες του θὰ περιέχει ἀκόμα τὰ καλύτερα ποιήματά του καὶ ἀριστοτεχνικὰ μελανογραφίαι τῆς Κερκύρας ἀπὸ τὸν Sargent.

—= Θὰ τιμᾶται Δραχ. 12. =—

Οἱ συνδρομητὲς τῆς «Ἰονίου Ἀνθολογίας» θὰ τὸ λάβουν μὲ ἔκπτωση 50 ο/ο, ἐκτὸς τῶν ταχυδρομικῶν.

Ζητήσατέ το ὅλοι ἢ γράψατε στὸν ἐκδότη

Γ. ΚΑΛΕΡΓΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ